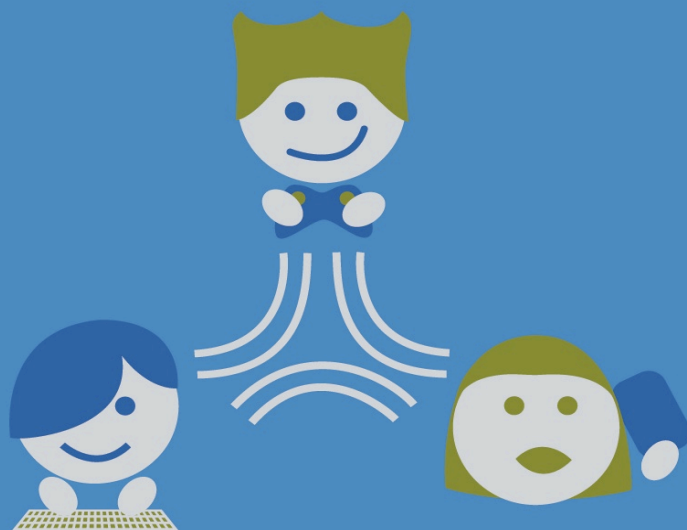

INTERNET V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU SLOVENSKIH OTROK IN MLADOSTNIKOV

Bojana Lobe in Sandra Muha

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za družbene vede

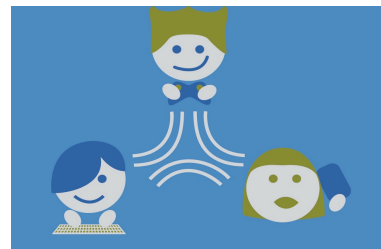
Center za metodologijo in
informatiko

Univerza v Ljubljani

Fakulteta **za družbene vede**

Center za metodologijo in informatiko

Internet v vsakdanjem življenju slovenskih otrok in mladostnikov

*Prvo poročilo raziskave
MLADI NA NETU*

Bojana LOBE, Sandra MUHA

Februar 2011

Številka projekta: L5-2291-0582, "Kaj slovenski otroci počno na internetu?"

Prosimo, da to poročilo citirate na sledeč način: Lobe, Bojana & Muha, Sandra (2011): Internet v vsakdanjem življenju slovenskih otrok in mladostnikov.FDV, Ljubljana: Mladi na netu.

Glavnino raziskave Mladi na netu financira Agencija za raziskovalno dejavnost RS (75%), k sofinanciranju (25%) pa so prispevali še GZS, Arctur d.o.o., Randerspace d.o.o. in Tuštelekom d.d. Več o raziskavi najdete na <http://www.mladinanetu.si>.

KLJUČNE UGOTOVITVE

UPORABA

- Internet dnevno uporablja 70% slovenskih otrok in mladih, večkrat na dan pa nekaj manj kot polovica (45%). Delež uporabnikov interneta v splošnem povečuje s starostjo. Dnevna uporaba je bila največja pri starejših otrocih, starih od 15 do 19 let.
- Skoraj dve tretjini (63%) otrok in mladih pravi, da ima njihov mobilni telefon dostop do interneta.
- Dobra polovica (55%) otrok in mladih je internet prvič uporabila doma. Največ, kar 79%, jih je za dostop do interneta že kdajkoli uporabilo računalnik ali prenosnik doma in računalnik v šoli ali na fakulteti (73%). Računalniki, ki jih otroci in mladi uporabljajo za dostop do interneta, se nahajajo na različnih lokacijah. Slaba polovica (46%) otrok in mladih pravi, da se ta računalnik/prenosnik nahaja v njihovi sobi.
- Polovica (51%) vseh otrok in mladih zase pravi, da je povprečno spretna pri uporabi interneta, četrtna (25%) meni, da je nadpovprečno spretna, 9% vseh otrok in mladih pa pravi, da so pri uporabi interneta strokovnjaki. Bistveno več dečkov meni, da so nadpovprečno spretni ali strokovnjaki pri uporabi interneta (45%), kot pa deklic (24%). Rezultati tudi kažejo, da se je večji delež dečkov opredelil, da so doma najboljši uporabniki interneta oni sami (55%), kot pa deklic (37%)

AKTIVNOSTI

- Otroci in mladi pri svojih spletnih aktivnostih najpogosteje uporabljajo spletne strani za socialna omrežja. Te strani dnevno uporablja 41% vseh anketirancev, vsaj nekajkrat na teden pa skupno skoraj 60%.
- Pogosto gledajo tudi zabavne slike ali video vsebine (56% ji to počne vsaj nekajkrat na teden) in pa uporabljajo takojšnje sporočanje (48% vsaj nekajkrat na teden).
- Najmanj pogosto otroci in mladi nakupujejo na spletu (nikoli jih to ne počne 52%) in izdelujejo osebne spletne strani ali pišejo blog (61% nikoli).
- Velika večina (84%) otrok in mladih običajno obiskuje spletne iskalnike, polovica (51%) obiskuje spletne strani povezane s glasbo, glasbenimi skupinami in izvajalci. Spletne strani o filmih in s televizijskimi programi običajno obiskuje 32% vprašanih.
- Malo več kot tretjina (35%) otrok in mladih tedensko obišče 1 do 4 spletne strani, 25% pa 5 do 10 različnih spletnih strani. Dečki tedensko obiščejo veliko več spletnih strani kot deklice. Število obiskanih (različnih) spletnih strani s starostjo otrok in mladih narašča.
- Med tistimi, starimi 8 do 10 let, spletna socialna omrežja uporablja slaba četrtna (22%), medtem ko je v naslednji starostni skupini, tistimi, ki so stari od 11 do 14 let, takih dobri dve tretjini (71%). Ta delež je še nekoliko višji pri starejših mladih. Tretjina (34%) jih to počne večkrat na dan, 32% pa vsak dan.
- Glede na starost rezultati kažejo, da so starejši otroci bolj pogosti uporabniki kot mlajši. Največji delež tistih, ki spletna socialna

omrežja uporabljajo vsak dan, pa je med starimi od 15 do 17 let, in sicer 42%.

- Največji delež otrok in mladih pravi, da na spletnih socialnih omrežjih prebira, kaj počno drugi (45%), komentarje drugim jih piše 38%, fotografije drugih pa si ogleduje dobra tretjina (35%).
- Otroci in mladi imajo na spletnih socialnih omrežjih v povprečju 249 prijateljev oziroma stikov. Med dečki in deklicami razlik v številu stikov ni. Število pa se povečuje s starostjo. Najmlajši imajo tako v povprečju 49 stikov, najstarejši pa 337. Vse ali skoraj vse svoje stike je srečalo 62% otrok in mladih, 22% pa več kot polovico.
- Četrtnina (25%) otrok in mladih je že kdajkoli poskusilo ustvariti svojo spletno stran oziroma blog. Okoli 10% več dečkov kot deklic je že kdaj poskusilo ustvariti blog. Glede na starost delež raste; tako je med najmlajšimi takih zgolj 6%, med tistimi najstarejšimi pa tretjina (33%). Polovica otrok in mladih (50%) na svoj blog običajno nalaga še slike, 23% pa nobene druge vsebine razen teksta.

TVEGANJA

- Rezultati raziskave kažejo, da polovica (51%) mladih, starih od 11 do 19 let, še ni prejela nezaželenih spolnih komentarjev. Starejši otroci so pogostejše deležni nezaželenih spolnih komentarjev. Največ tistih, ki so že prejeli takšne komentarje (37%), jih je poskušalo blokirati vsa sporočila osebe, od katere so dobili komentar.
- Četrtnina (24%) otrok in mladih je nezaželen spolni komentar takoj izbrisala, 13% pa je odgovorilo s prošnjo, naj pošiljatelj neha. Z

enako žaljivim komentarjem je odgovorila desetina (10%) otrok in mladih.

- Neprijetnih ali bolečih komentarjev še ni prejela skoraj polovica (47%) otrok in mladostnikov. Ko so otroci in mladi to doživeli, jih je največ - skoraj četrtnina (24%) na sporočilo odgovorilo z enako neprijetnim ali bolečim komentarjem. Malo manj kot petina (18%) je poskušala blokirati vsa sporočila pošiljatelja, 16% pa jih je takoj izbrisalo boleče ali žaljivo sporočilo.
- Malo manj kot tretjina (29%) otrok in mladih, starih 11 do 19 let, se je z mobilcem že slikala brez oblek in slike posredovala naprej. O prejetju gole slike nekoga drugega pa poroča dobra petina (22%) otrok in mladih.
- Kar 43% dečkov je prek mobilnega telefona že poslalo svojo sliko brez oblek, to pa je storilo 14% deklic. Prav tako je več dečkov prejelo takšno sliko.
- Samo prek spleta se s kako osebo pogovarja 31% vseh otrok in mladih. Osebnostno pa se je z osebo, ki so jo najprej poznali samo prek intraneta, srečala dobra tretjina (35%) otrok in mladih. Pri komuniciranju samo prek spleta razlik med spoloma ni, se je pa večji delež dečkov (42%) že v živo srečal z nekom, ki so ga najprej spoznali prek interneta.
- Več kot tri četrtine (76%) otrok in mladih s takšno izkušnjo se je srečalo z osebo približno iste starosti. Izpostaviti velja, da ima 7% otrok in mladih izkušnjo, ko se je nekdo pretvarjal za mladostnika, pri srečanju pa izkazal za odraslo osebo.
- Kar 48% otrok in mladih pravi, da so se na prvem srečanju imeli zelo dobro. Da so se imeli dobro, vendar ni bilo nič posebnega, pravi 40% otrok in mladih. Torej je skupno kar 88% otrok in mladih imelo dobro izkušnjo s

takšnim srečanjem. Nekaj jih pravi, da je bilo drugačno od pričakovanj (1%), nekaj se jih ni imelo dobro (1%).

- Rezultati kažejo, da je spolne vsebine na internetu videlo 42% otrok in mladih, starih 11 in več let. S starostjo se delež otrok in mladih, ki so videli takšne vsebine, povečuje, med tistimi, starimi 18 do 19 let, je takšnih 57%.
- Najpogosteje so otroci in mladi nanjo naleteli med spletnimi oglasi (36% dokaj do zelo pogosto) in nenamerno obiskali takšno spletno stran, ko so iskali nekaj drugega (30% dokaj do zelo pogosto). Namerno je tako spletno stran obiskalo 14% otrok in mladih.
- Dečki so takšno spletno stran namerno obiskali dosti pogosteje kot deklice. Po starosti več razlik ni, le da so starejši nekoliko pogosteje takšno spletno stran obiskali namerno.

PRILOŽNOSTI

- Na spletnih straneh je želene informacije poiskalo 61% otrok in mladih. Nasvete za šolo, študij ali službo je iskalo 17% otrok in mladih, informacije o zdravju ali medicini 9%, o ljubezenskih razmerjih pa 8% otrok in mladih. Največ otrok in mladih interneta ne uporablja za iskanje nasvetov, ker se raje pogovori z nekom, ki ga pozna (62%). Da se raje pogovori z nekom iz oči v oči, pravi 24% otrok in mladih.

Kazalo vsebine

UVOD	13	Tveganja z negativnimi in pozitivnimi posledicami ali izkušnjami	42
O raziskavi	13	Pošiljanje in prejemanje golih fotografij	42
Namen in cilji raziskave	13	Srečanja z online poznanstvi	43
Metodologija	14	Spolne vsebine	47
Raziskovalni načrt	14	PRILOŽNOSTI	52
Opis vzorca	16	Iskanje informacij in nasveta na spletu	52
UPORABA	17	Katere spletne strani obiskujejo?	57
Koliko časa preživijo na internetu?	17	Igranje igrice na spletu	59
Kje otroci uporabljajo internet?	19	STARŠEVSKO POSREDOVANJE	60
Kako dostopajo do interneta?	20		
Kdaj so prvič uporabili internet?	21		
Jezik uporabe	22		
Digitalna pismenost	22		
AKTIVNOSTI	25		
Kaj počno na internetu?	25		
Stiki	27		
Spletna socialna omrežja	28		
Kreiranje vsebin	32		
Blogi	32		
Nalaganje video vsebin in fotografij na internet	34		
Participacija otrok na internetu	34		
TVEGANJA	38		
Tveganja z negativnimi posledicami ali izkušnjami	38		
Nezaželeni spolni komentarji	38		
Neprijetni in boleči komentarji	39		
Sovražno nastrojene in strašljive strani	41		

Kazalo tabel

Tabela 1: Spol in starost	16
Tabela 2: Ali si kdajkoli uporabila internet?	16
Tabela 3: Kako pogosto si v zadnjem mesecu od koderkoli uporabljal/a internet?(n=668).....	17
Tabela 4: Koliko časa preživiš na internetu?(n=668)	17
Tabela 5: Koliko računalnikov/prenosnikov pri vas doma ima dostop do interneta? (n=668)	19
Tabela 6: Kje se pri vas doma nahaja/jo računalniki/prenosniki, s katerih lahko dostopaš do interneta? (n=637).....	19
Tabela 7: Ali lahko do internet dostopaš iz digitalne televizije, igralne konzole in mobilnega telefona? (n=668).....	20
Tabela 8: Kje pa si prvič uporabil/a internet? (n=668).....	20
Tabela 9: Katere izmed teh možnosti si že kdajkoli uporabil/a za dostop do interneta?	20
Tabela 10: Kdaj ste pri vas doma prvič dobili dostop do interneta? (n=668).....	21
Tabela 11: Katere od sledečih jezikov uporabljaš, kadar si na internetu? (n=668)	22
Tabela 12: Kako spreten/a si pri uporabi interneta? (n=668).....	23
Tabela 13: Kdo je pri vas doma najboljši v uporabi interneta? (n=668).....	23
Tabela 14: Kako bi opisal/a svoje iskanje po internetu? (n=668).....	24
Tabela 15: Katere izmed naslednjih naštetih reči si v zadnjem času še počel/a na internetu? (n=668)	26
Tabela 16: Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami? (n=533)	27
Tabela 17: Ali uporabljaš spletna socialna omrežja? (n=668).....	29
Tabela 18: Kako pogosto si v zadnjem mesecu uporabljal/a spletna socialna omrežja? (n=466)..	29
Tabela 19: Kaj običajno počneš na spletnem socialnem omrežju? (n=466).....	30
Tabela 20: Koliko od teh ljudi si že srečal/a v živo? (n=466).....	31
Tabela 21: Si že kdajkoli poskusil/a ustvariti svojo spletno stran oziroma blog?(n=668).....	32
Tabela 22: Zakaj si ustvaril/a stran oziroma blog?(n=156)	32
Tabela 23: Ali na tvojo osebno spletno stran oziroma blog običajno nalagaš se kakšne druge vsebine poleg teksta? (n=156)	33
Tabela 24: Zakaj nisi nikoli ustvaril/a blog?(n=512)	33
Tabela 25: Ali nalagaš filmčke tudi na kakšne druge spletne strani? (n=668)	34
Tabela 26: Kaj počneš na spletnih socialnih omrežjih? (n=668)	34
Tabela 27: Ali obstaja kak razlog, zakaj nisi obiskal/a teh vrst spletnih strani?(n=256).....	36
Tabela 28: Si na njih že kdajkoli storil/a katero izmed naslednjih reči?(n=496)	37
Tabela 29: Si že kdajkoli dobil/a nezaželene spolne komentarje od kogarkoli na katerega izmed naslednjih načinov?(n=533)	38
Tabela 30: Kaj si storil/a, ko se ti je to zgodilo?(n=196)	39

Tabela 31: Ti je kdorkoli že kdaj rekel neprijetne ali boleče stvari na katerega izmed naslednjih načinov?(n=533)	40
Tabela 32: Kaj si storil/a, ko se ti je to zgodilo? (n=207).....	40
Tabela 33: Kaj si počel/a na strašljivi spletni strani, ko si jo nazadnje obiskal/a?(n=293).....	42
Tabela 34: Si že kdaj prejela in poslala golo sliko prek mobilnega telefona?(n=533)	42
Tabela 35: Ali se s kako osebo pogovarjaš samo prek interneta in ali si že kdaj srečala koga, ki si ga poznal/a samo prek interneta?(n=668)	43
Tabela 36: Je bila oseba, ki si jo srečal/a na ta način ...? (n=266)	44
Tabela 37: Se ti je že zgodilo, da se je nekdo, ki se ti je najprej predstavil kot otrok/mladostnik, na koncu izkazal za odraslo osebo? (n=266).....	44
Tabela 38: Kdo je predlagal srečanje? (n=266) ..	45
Tabela 39: Si pred odhodom na prvo srečanje s to osebo komu povedal/a, kam greš? (n=266).....	45
Tabela 40: Si s seboj na prvo srečanje pripeljal/a katero izmed naslednjih oseb? (n=266)	46
Tabela 41: Kako je uspelo prvo srečanje? (n=266)	46
Tabela 42: Si komu povedal/a, kaj se je zgodilo na srečanju? (n=266)	46
Tabela 43: Ali si že kadarkoli videl/a ali natelet/a na takšne vsebine? (n=533).....	47
Tabela 44: Kaj si počel/a na takšni spletni strani, ko si jo (nazadnje) obiskal/a? (n=306)	49
Tabela 45: Kako si se počutil/a, ko si nazadnje videl/a takšno vsebino na internetu? (n=306)	50

Tabela 46: Kolikokrat si že videl/a takšno vsebino...(n=306).....	50
Tabela 47: Kje si prvič videl/a takšno vsebino? (n=306).....	51
Tabela 48: Če pomisliš na svojo starost, ko si prvič videl/a takšno vsebino ali meniš, da ...? (n=306)	51
Tabela 49: Katere izmed naslednjih reci uporabiš, ko želiš informacije ali nasvet? (n=668)	52
Tabela 50: Na katerega od spodaj naštetih načinov si na internetu že iskal/a nasvete? (n=178).....	52
Tabela 51: Za katere izmed naslednjih reči si uporabil/a internet, da bi o njih dobil/a informacije? (n=178).....	53
Tabela 52: Zakaj ne uporabiš interneta, ko želiš dobiti nasvet? (n=178).....	54
Tabela 53: Katere od naštetih vrst spletnih strani običajno obiskuješ na internetu? (n=668)	57
Tabela 54: Koliko različnih spletnih strani si obiskal/a v zadnjem tednu? (n=668)	58
Tabela 55: Moji starši včasih ... (n=668)	61
Tabela 56: Katere izmed naslednjih reči veljajo zate in za tvoje starše ...? (n=668)	64
Tabela 57: Ali je pri vas doma omejen ali preprečen dostop do katere izmed naslednjih reči? (n=668).....	65
Tabela 58: Ali ti je vedno dovoljeno na internetu početi naslednje stvari? (n=668)	66

Kazalo slik

Slika 1: Kako pogosto si v zadnjem mesecu od koderkoli uporabljal/a internet? (n=668).....	17
Slika 2: Koliko časa preživiš na internetu tipičen šolski/studijski/delovni dan? (n=668)	18
Slika 3: Koliko časa preživiš na internetu ob koncu tedna ali med počitnicami? (n=668)	19
Slika 4: Kje točno se pri vas doma nahaja/jo računalniki/prenosniki, s katerih lahko dostopaš do interneta? (n=637).....	20
Slika 5: Katere izmed teh možnosti si že kdajkoli uporabil/a za dostop do interneta? (n=668)	21
Slika 6: Kdaj ste pri vas doma prvič dobili dostop do interneta? (n=668).....	21
Slika 7: Za katere izmed naslednjih reči meniš, da si v njih spreten/a oziroma nisi spreten/a? (n=668)	23
Slika 8: Kako spreten/a si pri uporabi interneta? (n=668).....	23
Slika 9: Kdo je pri vas doma najboljši v uporabi interneta? (n=668).....	24
Slika 10: Kako bi opisal/a svoje iskanje po internetu? (n=668).....	24
Slika 12: Kako pogosto si v zadnjem mesecu uporabljal/a internet za ...?(n=668).....	25
Slika 15: Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami?(n=533)	28
Slika 16: Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami?(n=135)	28
Slika 17: Ali uporabljaš spletna socialna omrežja?(n=668).....	29
Slika 18: Kako pogosto si v zadnjem mesecu uporabljal/a spletna socialna omrežja? (n=466)..	29
Slika 19: Kaj običajno počneš na spletnem socialnem omrežju? (n=466).....	30
Slika 20: Koliko prijateljev imaš dodanih v svojem profilu? (n=466)	31
Slika 21: Koliko od teh ljudi si že srečal/a v živo? (n=466).....	31
Slika 22: Si že kdajkoli poskusil/a ustvariti svojo spletno stran oziroma blog?(n=668).....	32
Slika 23: Zakaj si ustvaril/a stran oziroma blog? (n=156).....	32
Slika 24: Ali na tvojo osebno spletno stran oziroma blog običajno nalagaš se kakšne druge vsebine poleg teksta? (n=156)	33
Slika 25: Zakaj nisi nikoli ustvaril/a blog?(n=512)	34
Slika 26: Kako pogosto si v preteklem letu obiskal/a spletne strani o ...? (n=668)	35
Slika 27: Kako pogosto si v preteklem letu obiskal/a spletne strani o ...? (n=668)	36
Slika 28: Ali obstaja kak razlog, zakaj nisi obiskal/a teh vrst spletnih strani? (n=256).....	37
Slika 29: Si na njih že kdajkoli storil/a katero izmed naslednjih reči? (n=496).....	37
Slika 30: Si že kdajkoli dobil/a nezaželene spolne komentarje od kogarkoli na katerega izmed naslednjih načinov?(n=533)	39
Slika 31: Kaj si storil/a, ko se ti je to zgodilo? (n=196).....	39
Slika 32: Ti je kdorkoli že kdaj rekel neprijetne ali boleče stvari na katerega izmed naslednjih načinov?(n=533)	40

Slika 33: Kaj si storil/a, ko se ti je to zgodilo?(n=207)	41
Slika 34: Si med uporabljanjem interneta že kadarkoli ...? (n=.....)	42
Slika 35: Si že kdaj prejela in poslala golo sliko prek mobilnega telefona?(n= 533)	43
Slika 36: Ali se s kako osebo pogovarjaš samo prek interneta in ali si že kdaj srečala koga, ki si ga poznal/a samo prek interneta? (n=668)	44
Slika 37: Je bila oseba, ki si jo srečal/a na ta način ...? (n=266).....	44
Slika 38: Kdo je predlagal srečanje? (n=266)	45
Slika 39: Si pred odhodom na prvo srečanje s to osebo komu povedal/a, kam greš? (n=266).....	45
Slika 40: Si s seboj na prvo srečanje pripeljal/a katero izmed naslednjih oseb? (n=266)	46
Slika 41: Si komu povedal/a, kaj se je zgodilo na srečanju? (n=266)	47
Slika 42: Ali si že kadarkoli videl/a ali natelet/a na takšne vsebine? (n=533).....	47
Slika 43 Si med uporabljanjem interneta že kadarkoli ...? (n=306).....	48
Slika 44: Si med uporabljanjem interneta že kadarkoli ...?(n=306).....	49
Slika 45: Si med uporabljanjem interneta že kadarkoli ...?(n=306).....	49
Slika 46: Kaj si počel/a na taksni spletni strani, ko si jo (nazadnje) obiskal/a? (n=306)	50
Slika 47: Kako si se počutil/a, ko si nazadnje videl/a takšno vsebino na internetu? (n=306)	50
Slika 48: Kolikokrat si že videl/a takšno vsebino...?(n=306).....	51

Slika 49: Če pomisliš na svojo starost, ko si prvič videl/a taksno vsebino ali meniš, da ...? (n=306)	51
Slika 50: Katere izmed naslednjih reci uporabiš, ko želiš informacije ali nasvet? (n=668)	52
Slika 51: Na katerega od spodaj naštetih načinov si na internetu že iskal/a nasvete? (n=178).....	53
Slika 52: Za katere izmed naslednjih reči si uporabil/a internet, da bi o njih dobil/a informacije?(n=178)	53
Slika 53: Zakaj ne uporabiš interneta, ko želiš dobiti nasvet?(n=490).....	54
Slika 54: Kaj od naštetega običajno storiš, če...? (n=668).....	55
Slika 55: V katerih primerih običajno uporabiš takojšnje sporočanje? (n=668)	55
Slika 56: S koliko ljudmi si bil/a v zadnjem tednu v stiku...?(n=668).....	56
Slika 57 S koliko ljudmi si bil/a v zadnjem tednu v stiku prek takojšnjega sporočanja? (n=668).....	57
Slika 13: Katere od naštetih vrst spletnih strani običajno obiskuješ na internetu? (n=668)	58
Slika 14: Koliko različnih spletnih strani si obiskal/a v zadnjem tednu? (n=668)	58
Slika 58 S koliko ljudmi si bil/a v zadnjem tednu v stiku prek socialnih omrežij? (n=668).....	59
Slika 59: Kako pogosto na internet počneš naslednje? (n=668)	59
Slika 60: Kaj od naštetega počnejo tvoji starši, ko doma uporabljaš internet? (n=668)	60
Slika 61 Kaj od naštetega počnejo tvoji starši, ko doma uporabljaš internet? (n=668)	61
Slika 62: Moji starši včasih ... (n=668).....	62

www.mladinanetu.si

Slika 63: So tvoji starši s tabo kdaj počeli kaj od naštetega? (n=668)..... 63

Slika 64: So tvoji starši s tabo kdaj počeli kaj od naštetega? (n=668)..... 64

Slika 65: Kaj velja zate in tvoje straše? (n=668) . 64

Slika 66: Ali je pri vas doma omejen ali preprečen dostop do katere izmed naslednjih reči? (n=668) 65

Slika 67: Kaj od tega ti je dovoljeno početi? (n=668)..... 66

UVOD

O raziskavi

Pri pojavu in razvoju spleta ter z njim povezanih tehnologij in storitev, je bilo zgolj vprašanje časa, kdaj se bo njihova uporaba trdno zasidrala tudi med otroci in mladimi. Kar je najprej nastalo in stopilo v uporabo znotraj zidov raziskovalnih ustanov ter se nato razširilo med ostale tehnološke zanesenjake in na koncu pa doseglo še širšo javnost, je zaradi širnih potencialov za preprost in hiter dostop do različnih informacij, za zabavo, socializacijo in komuniciranje, med drugim pa tudi zaradi omogočanja stika z najnovejšimi trendi z vseh področij, morda še posebej privlačno in dostopno tistim najbolj radovednim in prilagodljivim - najmlajšim. A kljub vsem priložnostim, ki jih je splet odprl, so z njim prišla tudi doslej neznana tveganja, ki jih je zdaj potrebno prepoznati, preučiti in ukrotiti.

Da bi se čim bolj uspešno spopadli z novimi izzivi, so vzporedno z razmahom spleta nastale tudi številne vladne in civilno-družbene iniciative ter organizacije, ki so svojim delovanjem pripomogle k odkrivanju spletnih tveganj in zmanjšanju njihovih škodljivih posledic, obenem pa so tudi širile zavest o varni rabi interneta ter pozitivnih priložnostih in vsebinah za otroke in mlade. A kot povsod, je tudi tu podrobno poznavanje problema nujen predpogoj za njegovo reševanje. Da bi lahko oblikovali učinkovite politike in ukrepe ter ustrezno osvestili delovanje staršev in učiteljev, širše javnosti in industrije, se je tako prvo potrebno seznaniti z vsemi razsežnostmi uporabe spleta, še posebej pa

s specifikami njegove uporabe med otroci in mladimi. Šele tako lahko dosežemo zadano in jim omogočimo čim bolj varno bivanje na spletu, a ne za ceno priložnosti, ki jih ta sicer ponuja.

Namen in cilji raziskave

Namen raziskave *Mladi na netu* je prvič tudi pri nas narediti temeljito terensko raziskavo in proučiti vsakdanje prakse na spletu ter razumeti vlogo tega v življenju slovenskih otrok in mladih z njihovega gledišča. Bistvenega pomena pa je tudi prepoznanje vseh prisotnih vrst spletnih tveganj in priložnosti, ki so jim otroci in mladi izpostavljeni na spletu, ter ugotoviti, kakšnih pozitivnih vsebin na spletu si želijo.

Poglaviten cilj raziskave je oblikovati trdo osnovo znanja in informacij o izkušnjah slovenskih otrok, mladih in staršev z uporabo spletnih tehnologij v vsakdanjem življenju z namenom oblikovati učinkovito promocijo in osveščanje o varni rabi spletnih tehnologij v Sloveniji ter omogočiti oblikovanje ponudbe pozitivnih spletnih vsebin za otroke in mlade v skladu z njihovimi željami, potrebami in cilji.

Da bi raziskava dosegla zadani cilj, je bilo treba oblikovati temeljite in učinkovite merske inštrumente za raziskovanje spletnih praks otrok in mladih, vlog staršev in starševskega posredovanja ter vloge in odnosa šolskih zavodov do problematike; izvesti fokusne skupine, ankete in zbrati podatke na verjetnostnem reprezentativnem vzorcu otrok, mladih in staršev; analizirati ankete za identifikacijo ključnih rezultatov in vzorcev povezanosti med rezultati; posredovati rezultate ključnim iniciativam in organizacijam v Sloveniji in v evropskem merilu; ter identificirati in posredovati

poročila, pomembna za razvoj in povišanje osveščenosti o varni rabi spletnih tehnologij.

Metodologija

Pri raziskovanju otrok in mladih se raziskovalci običajno soočajo z mnogimi izzivi. Najprej se morajo odločiti, ali bodo raziskavo izvedli po načelu »raziskav o otrocih«, ali »z otroki«.

Pri prvem so otroci in mladi v raziskavi obravnavani kot objekti raziskave, podatki pa so večino zbrani s strani staršev, skrbnikov in učiteljev. Pri raziskavah »z otroci« raziskovalec otroke in mlade postavi v center raziskave, jih obravnava kot aktivne udeležence ter jim omogoči izražanje in interpretacijo izkušenj skozi njihove oči.

Pri takšnem pristopu raziskovanja je izrednega pomena, da otroke in mlade raziskujemo v njihovem naravnem vsakodnevnem kontekstu (na primer doma, in ne v šoli ali laboratoriju). Obenem pristop zahteva tako zbiranje kvalitativnih podatkov kot kvantitativnih. Prvi omogočajo otrokom in mladim, da se izrazijo s svojimi besedami in opišejo svoje izkušnje. Kvalitativne metode obenem omogočajo bolj kreativne pristope, kjer otroci in mladi lahko izrazijo svojo razigranost, navdušenje in strahove. Kvantitativni podatki so potrebni za reprezentativne in struktuirane primerjave izsledkov v širši populaciji otrok in mladih. Temu pristopu je sledila tudi raziskava Mladi na netu.

Zbiranje in analiza podatkov v raziskavi Mladi na netu sta sledila strogim etičnim standardom o raziskovanja otrok in mladih. Pred sodelovanjem v anketi smo otroke, mlade in njihove starše natančno informirali o raziskavi. Otrokom in mladim je bila zagotovljena popolna anonimnost. Poudariti

je treba, da se se imeli možnost prostovoljno odločiti, ali želijo v raziskavi sodelovati ali ne (se niso odločili le starši). Pridobitev informiranega soglasja je tako potekala v dveh korakih. V prvem koraku je starš podal izjavo, da svojemu otroku dovoli sodelovanje v raziskavi (pri otrocih, starih 15 let in manj). V drugem koraku je bila raziskava predstavljena tudi otrokom in mladim, ki so se na podlagi pridobljenih informacij odločili, ali želijo sodelovati.

Raziskovalni načrt

V okviru raziskave bosta skupno izvedeni dve seriji fokusnih skupin z otroci in mladimi, družinski obiski, anketa z otroci in mladimi, anketa med starši, ter manjša spletna anketa med šolskimi zavodi. Jedro raziskave predstavljajo fokusne skupine in anketa z otroci in mladimi. Anketa med starši bo razkrila izkušnje staršev in dopolnila podatke, pridobljene s strani otrok in mladih. Za celostno sliko o problematiki bo izvedena še anketa s šolskimi zavodi.

Integracija metod poteka v sledečem zaporedju:

V *prvi fazi* raziskave je bilo opravljeno zbiranje kvalitativnih podatkov s pomočjo fokusnih skupin in družinskih obiskov, na podlagi katerih je nastal film Mladi na netu kot etnografski vizualni zapis izkušenj otrok in mladih pri uporabi interneta. Namen začetnega kvalitativnega dela študije je bilo raziskati naravo in pomen uporabe interneta med otroci in mladi. Fokusne skupine in družinski obiski so omogočili vpogled v pomen online tehnologij, ter razkrili načine, kako so umeščene v že utrjene družbene, prostorske in časovne življenjske poteke vsakdanjega življenj otrok in mladih. Ugotovitve prve faze so tako ponudile

vsebinska izhodišča za oblikovanje merskih instrumentov v nadaljevanju.

V *drugi fazi* je bila opravljena obsežna in podrobna reprezentativna anketa s slovenskimi otroci in mladimi na njihovem domu. Vzporedno z otroci in mladimi je potekalo tudi anketiranje staršev. Namen obeh anket je bil odkriti vzorce vedenja, prepričanj in stališč o uporabi online tehnologij glede na različne sociodemografske značilnosti.

V *tretji fazi* bodo glede na vmesne analize in rezultate izvedene dodatne fokusne skupine z otroci in mladimi z namenom pojasnjevanja rezultatov anketnih rezultatov.

Ciljna populacija projekta so otroci in mladi, stari od 8-19 let, za katere je predpostavljenih nekaj značilnosti:

8-10 let: otroci v prvi polovici osnovne šole, ki po zadnjih podatkih EUKIDSONLINE še niso intenzivni uporabniki interneta. Veščine te starostne skupine so med najbolj pomanjkljivimi, obenem pa precejšnje. Obenem ta starostna skupina že lahko kompetentno in zanesljivo podaja odgovore.

11-14 let: otroci v drugi polovici osnovne šole. Starši jih pogosto obravnavajo že kot bolj samostojne in manj regulirajo njihovo uporabo tehnologij (dobijo prve računalnike v sobe, mobilnike). Na internetu počasi postanejo zmerni uporabniki (igre, glasba, komuniciranje).

15-17 let: starejši najstniki: srednješolska mladina, ki postaja dovzetna za različne subkulture in vplive sovrstnikov. Na internetu jih zanima predvsem interakcija v socialnih omrežjih, potrošnja, komuniciranje, pretakanje glasbe. So skupina, ki je po raziskavah najbolj na izpostavljenosti tveganjem.

Starševska regulacija je bistveno zmanjšana in obenem neučinkovita.

18-19 let: mladi, ki že odhajajo na fakultete ali na delo. Njihove potrebe po komuniciranju, informiranju, participiranju se razlikujejo od prejšnjih skupin.

Priprava in potek ankete, katere rezultati so predstavljeni v pričujočem poročilu, je potekalo po sledečem vrstnem redu:

Oktobra in novembra 2009 so bili pripravljeni anketni **vpisalniki, za starše**, katerega izpolnjevanje je vzelo približno 20-30 minut in **za otroke in mlade**, katerih izpolnjevanje je vzelo od 30-60 minut (odvisno od veščin in obsega uporabe interneta posameznega otroka ali mladostnika). Vprašalnik za otroke in mladostnike je bil izdelan v dveh različicah, da vsebinsko ustreza dvem starostnim skupinam anketiranih otrok in mladostnikov, kot ju ločuje teorija, in sicer skupini od 8-10 ter skupini nad 11 let.

Decembra 2009 so bili vsi **vpisalniki oblikovani za izpolnjevanje na spletu** in sicer v programskem paketu LimeSurvey. V prvi fazi je bila pripravljena platforma za anketiranje, v drugi fazi pa so bili vpisalniki postavljeni v spletno omenjeno spletno okolje in preverjeni za končno izpolnjevanje.

Avghusta in septembra 2009 je potekalo **vzorčenje** udeležencev raziskave v sodelovanju s Statističnim uradom Republike Slovenije, ki so v skladu s prošnjo po realizaciji 600 anket med otroci in mladostniki pripravili slučajni dvostopenjski vzorec. V vzorec je bilo v prvi stopnji z verjetnostjo sorazmerne velikosti skupine osnovnih popisnih okolišev slučajno izbranih 119 primarnih vzorčnih

enot iz cele Slovenije. Znotraj vsake od izbranih primarnih vzorčnih enot je bilo po v drugi stopnji po postopku enostavnega slučajnega izbora izbrano fiksno število otrok in mladih z imeni in priimki (po devet na okoliš, skupaj 1081), ki so nato z pismom povabljeni k sodelovanju v anketi skupaj z njihovimi starši.

Terenska anketa je potekala od srede januarja do konca aprila 2010 na pri izbranih otrocih in mladih. Realiziranih je 691 anket od pričakovanih 600. Zaradi težavnega anketiranja (otroci in starši skupaj, občutljiva populacija) smo morali delo na terenu podaljšati tudi na mesec april.

Anketiranje je izvajalo skupaj **31 anketarjev**. Za anketarje je bilo izvedenih več tri in pol urnih **izobraževalnih seminarjev**, kjer so se naučili glavnih značilnosti anketiranja otrok in mladih. Obenem so izvedeli vse potrebne podrobnosti za anketiranje na terenu in prevzeli materiale, ki so jih potrebovali za delo na terenu. Materiali so obsegali potrdilo o sodelovanju v anketi, letak o varni rabi interneta v družini, ki so ga po koncu anketiranja pustili pri udeležencih, USB ključki za shranjevanje spletnih anket, obrazce z informiranimi soglasji, ki so jih podpisovali starši in otroci ter s tem izrazili svojo pripravljenost/nepripravljenost sodelovanja v raziskavi.

Opis vzorca

V pričujočo raziskavo je bilo vključenih 691 otrok in mladih.

Tabela 1: Spol in starost

		n	%
Spol	Dečki	336	49%
	Deklice	355	51%
Starost	8 - 10 let	148	22%
	11 - 14 let	225	33%
	15 - 17 let	179	26%
	18 - 19 let	135	20%

V anketi je sodelovalo 336 dečkov (49%) in 355 deklic (51%).

Med anketiranci je 148 (22%) otrok, starih 8 do 10 let, 225 (33%) otrok, starih 11 do 14 let, 179 (26%) mladih, starih 15 do 17 let in 135 (20%) mladih, starih 18 do 19 let.

Tabela 2: Ali si kdajkoli uporabila internet?

	n	%
Da	659	95%
Ne	23	3%

Med otroci in mladimi, ki so bili vključeni v raziskavo je 95% takšnih, ki so kdajkoli uporabili internet. Anketiranci, ki še nikoli niso uporabili internet (3%) niso vključeni v analizo tega reporta.

UPORABA

Koliko časa preživijo na interneta?

Rezultati kažejo, da je v zadnjem mesecu večkrat na dan internet uporabljalo 45% vseh otrok in mladih.

Tabela 3: Kako pogosto si v zadnjem mesecu od koderkoli uporabljal/a internet? (n=668)

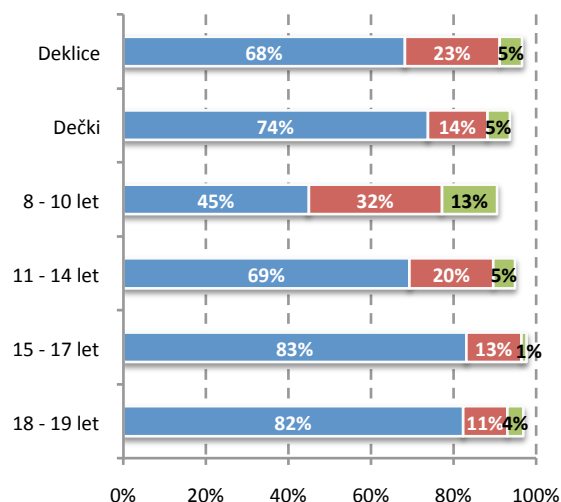
Kako pogosto si V ZADNJEM MESECU od koderkoli uporabljal/a internet?	
Večkrat na dan	45%
Približno enkrat na dan	25%
Nekajkrat na teden	13%
Približno enkrat na teden	6%
Nekajkrat na mesec	4%
Približno enkrat na mesec	1%
Manj pogosto	3%
Nikoli	2%

Četrtnina (25%) vseh vprašanih otrok in mladih je internet uporabljala približno enkrat na dan, slaba petina (19%) enkrat do nekajkrat na teden, nekajkrat mesečno pa 4% otrok in mladih. Nikoli v zadnjem mesecu interneta ni uporabljalo 2% otrok in mladih.

Malenkost večji delež dečkov kot deklic je internet uporabljalo dnevno (74%).¹

¹ Razlike so statistično značilne (sig. 0,038).

■ Dnevno ■ Tedensko ■ Mesečno

Slika 1: Kako pogosto si v zadnjem mesecu od koderkoli uporabljal/a internet? (n=668)

Delež uporabnikov interneta v splošnem povečuje s starostjo.² Dnevna uporaba je bila največja pri starejših otrocih, starih od 15 do 19 let, med katerimi je dnevno v zadnjem mesecu internetu uporabljalo čez 80%.

Tabela 4: Koliko časa preživiš na internetu? (n=668)

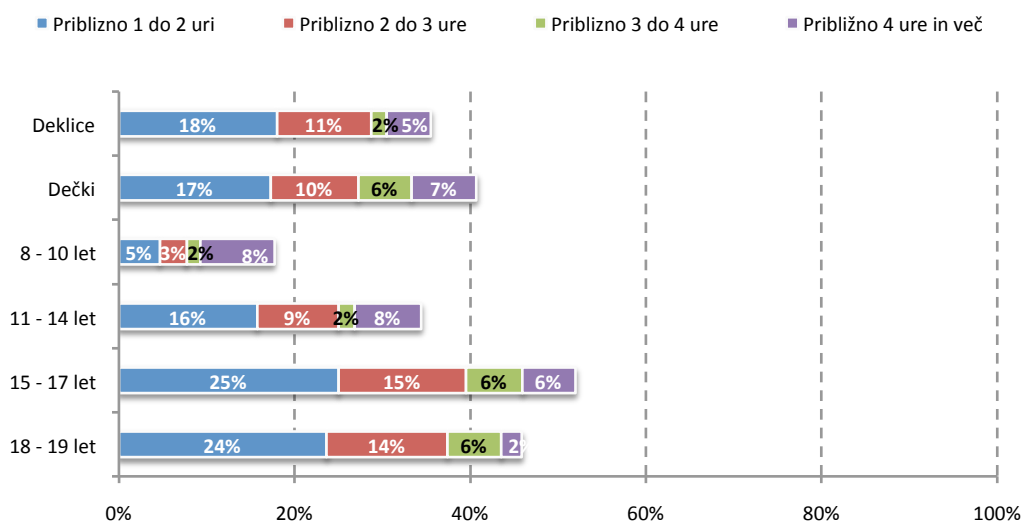
	na tipičen šolski/študijski/delovni dan	ob koncu tedna ali med počitnicami
Nič	8%	5%
Približno 10 minut ali manj	10%	5%
Približno pol ure	19%	13%
Približno 1 uro	22%	17%
Približno 1 do 2 uri	18%	19%
Približno 2 do 3 ure	10%	15%
Približno 3 do 4 ure	4%	10%
Približno 4 do 5 ur	4%	6%
Približno 5 ur ali več	3%	8%

² Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001)

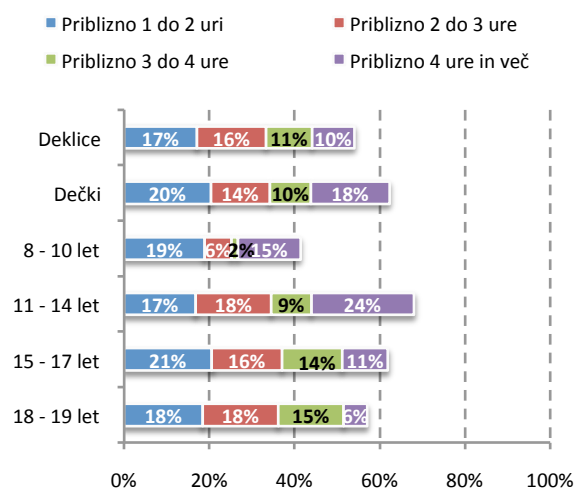
Poglejmo si še stanje po spolu in starostnih skupinah. Na tipičen šolski, študijski ali delovni dan se pogostost uporabe interneta ne razlikuje bistveno glede na spol.

Glede na starostne razlike se kaže, da se s starostjo večja pogostost uporabe interneta na tipičen šolski dan, vendar pa se delež tistih, ki na spletu preživijo več kot 4 ure, nekoliko zmanjšuje s starostjo.

Slika 2: Koliko časa preživiš na internetu tipičen šolski/studijski/delovni dan? (n=668)

Analiza količine časa, preživetega na internetu, glede na spol ne pokaže večjih razlik, razen pri tistih, ki internet med vikendi ali v času počitnic uporabljajo 4 ure ali več.³ Med dečki spola je ta delež višji kot pri deklicah.

³ Razlike niso statistično značilne (sig > 0,05).

Slika 3 Koliko časa preživiš na internetu ob koncu tedna ali med počitnicami? (n=668)

Starejši mladostniki preživijo med počitnicami ali ob koncu tedna bistveno več časa na internetu kot mlajši.⁴ Pri tistih, starih od 15 do 17 let, je več kot tretjina (38%) takšnih, ki v tem času na spletu preživi 3 ure ali več, pri najmlajših, starih 8 do 10 let, pa je takšnih zgolj 7%.

Kje otroci uporabljajo internet?

V povprečju so otroci in mladi doma v zadnjem času uporabljali 2 računalnika ali prenosnika.

Vprašali smo, koliko računalnikov ali prenosnikov ima pri njih doma dostop do interneta.

Da ima dostop en računalnik, pravi 40% otrok in mladih, dva pa 30% otrok in mladih.

Tabela 5: Koliko računalnikov/prenosnikov pri vas doma ima dostop do interneta? (n=668)

Koliko računalnikov/prenosnikov pri vas doma ima dostop do interneta?	
Nič	5%
Eden	40%
Dva	30%
Trije	14%
Več kot trije	11%

Da dostopa do spleta nima noben računalnik, pravi le 5% anketiranih.

Računalniki, ki jih otroci in mladi uporabljajo za dostop do interneta, se nahajajo na različnih lokacijah. Slaba polovica (46%) otrok in mladih pravi, da se ta računalnik/prenosnik nahaja v njihovi sobi.

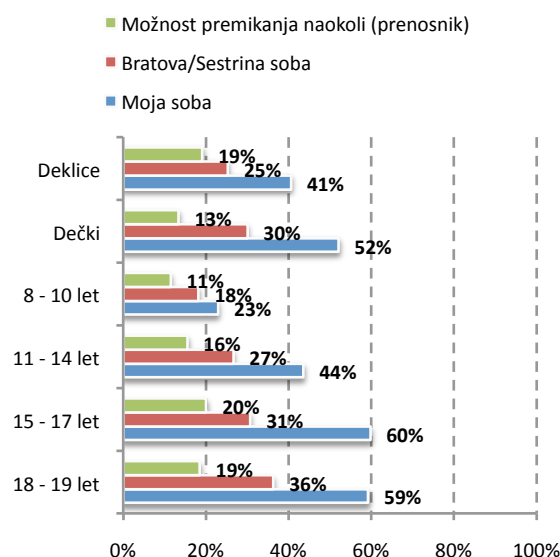
Da se računalnik/prenosnik, s katerim lahko dostopajo so interneta, nahaja v dnevni sobi ali jedilnici poroča dobra tretjina (34%) otrok in

mladih, v bratovi ali sestrini sobi pa 28% otrok in mladih.

Tabela 6: Kje se pri vas doma nahaja/jo računalnik/prenosnik, s katerih lahko dostopaš do interneta? (n=637)

Kje se pri vas doma nahaja/jo računalnik/prenosnik, s katerih lahko dostopaš do interneta?	
Moja soba	46%
Dnevna soba/Jedilnica	34%
Bratova/Sestrina soba	28%
Možnost premikanja naokoli (prenosnik)	16%
Študijska soba/Pisarna	15%
Soba staršev	8%
Hodnik/Veža	3%

Glede na spol vidimo, da večji delež dečkov dostopa do interneta iz računalnika v svoji sobi (52%) kot pa deklice (41%).⁵

⁴ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁵ Razlike med vrednostmi so statistično značilne (sig.0,002).

Slika 4: Kje točno se pri vas doma nahaja/jo računalniki/prenosniki, s katerih lahko dostopaš do interneta? (n=637)

Če pogledamo deleže glede na starost, opazimo, da se pri tistih, pri katerih se računalnik z dostopom do interneta nahaja na »zasebni lokaciji«⁶ s starostjo delež veča⁷. Enako je opaziti pri prenosnikih z dostopom do interneta⁸

Skoraj dve tretjini (63%) otrok in mladih pravi, da ima njihov mobilni telefon dostop do interneta.

Tabela 7: Ali lahko do internet dostopaš iz digitalne televizije, igralne konzole in mobilnega telefona? (n=668)

	Da	Ne
Ali ima tvoj mobilni telefon dostop do interneta (WAP/GPRS/EDGE/3G)?	63%	48%
Ali lahko prek te igralne konzole dostopaš do interneta?	29%	60%
Ali lahko iz vase digitalne televizije dostopaš do interneta?	16%	31%

Prek igralne konzole jih do interneta lahko dostopa 29%.

Otroke in mlade smo vprašali tudi, kje so prvič uporabili internet. Dobra polovica (55%) otrok in mladih je internet prvič uporabila doma.

Tabela 8: Kje pa si prvič uporabil/a internet? (n=668)

Kje pa si prvič uporabil/a internet?	
Doma	55%
V šoli	28%
Pri prijateljih	11%
Drugje	3%

⁶ Kot »zasebna lokacija« je mišljen prostor, ki si ga otrok ne deli s starši.

⁷ Razlike so statistično značilne (sig. ≤ 0,05)

⁸ Razlike niso statistično značilne (sig > 0,05)

V šoli je prvič internet uporabilo 28% vseh otrok in mladih.

Kako dostopajo do interneta?

Za dostop do interneta otroci in mladi uporabijo različne možnosti. Največ, kar 79%, jih je za dostop do interneta že kdajkoli uporabilo računalnik ali prenosnik doma (79%) in računalnik v šoli ali na fakulteti (73%).

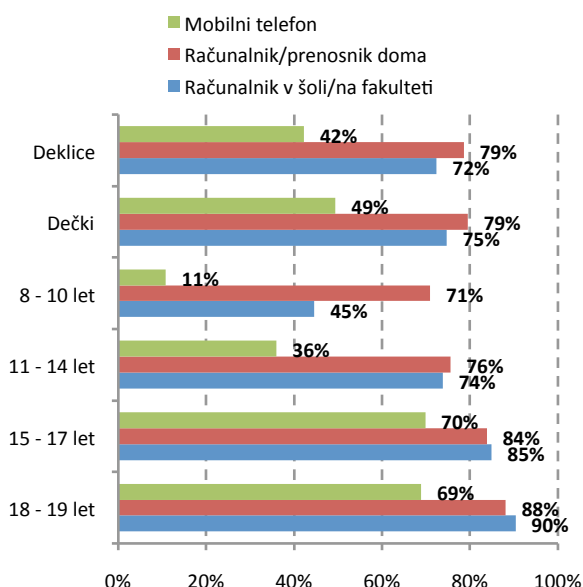
Tabela 9: Katere izmed teh možnosti si že kdajkoli uporabil/a za dostop do interneta?

Katere izmed teh možnosti si že KDAJKOLI uporabil/a za dostop do interneta?

Računalnik/prenosnik doma	79%
Računalnik v šoli/na fakulteti	73%
Računalnik/prenosnik v hiši nekoga drugega	55%
Mobilni telefon	46%
Računalnik v javni knjižnici	40%
Računalnik na delovnem mestu staršev	18%
Igralna konzola doma	11%
Računalnik v spletni kavarni ali na plačljivem dostopnem mestu	10%
Računalnik na lastnem delovnem mestu	9%
Digitalna televizija doma	8%

Na računalniku pri nekom drugem je internet kdajkoli že uporabila več kot polovica (55%), malo manj kot polovica (46%) pa je do interneta že dostopalo prek mobilnega telefona.

Oglejmo si, kakšne so razlike dostopa prek mobilnega telefona, računalnika doma in računalnika v šoli ali na fakulteti glede na spol in starost.

Slika 5: Katere izmed teh možnosti si že kdajkoli uporabil/a za dostop do interneta? (n=668)

Mobilni telefon je za dostop do interneta uporabilo nekaj več odstotkov dečkov kot deklic (razlike niso statistično značilne), uporaba pa narašča s starostjo.⁹ Glede na spol pri uporabi računalnika doma in v šoli ali na fakulteti za dostop do interneta ni razlik. Delež otrok in mladih, ki so dostopali v šoli ali na fakulteti se povečuje s starostjo.¹⁰ Tako je na tak način kdajkoli dostopalo 45% otrok, starih 8 do 10 let, medtem ko je pri najstarejših ta delež bistveno višji (90%).

Kdaj so prvič uporabili internet?

Anketirane smo vprašali, kdaj so pri njih doma prvič dobili dostop do interneta.

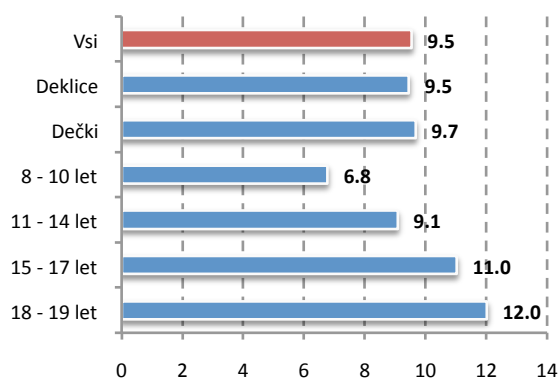
Največ (41%) jih pravi, da je bilo to več kot 4 leta nazaj, 12% je internetni dostop doma dobilo 3 do 4 leta nazaj.

Tabela 10: Kdaj ste pri vas doma prvič dobili dostop do interneta? (n=668)

Kdaj ste pri vas doma prvič dobili dostop do interneta?

Manj kot pred enim mesecem	1%
Med 1 do 6 mesecev nazaj	3%
Med 6 do 12 mesecev nazaj	2%
Med 1 do 2 leti nazaj	10%
Med 2 do 3 leta nazaj	8%
Med 3 do 4 leta nazaj	12%
Več kot 4 leta nazaj	41%
Se ne spomnim	23%

Zanimalo nas je tudi, koliko so bili stari, ko so prvič začeli uporabljati internet. Povprečna starost, ko so začeli prvič uporabljati internet, je 9 let in pol.

Slika 6: Kdaj ste pri vas doma prvič dobili dostop do interneta? (n=668)

Bistvenih razlik v povprečni starosti glede na spol ni. S starostjo pa se povprečna starost povečuje. Tako so najmlajši internet začeli uporabljati že pri 7-ih letih, najstarejši pa v 12. letu.¹¹

⁹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001)

¹⁰ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001)

¹¹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001)

Jezik uporabe

Zanimalo nas je, v katerih jezikih otroci in mladi pregledujejo spletne vsebine.

Tabela 11: Katere od sledečih jezikov uporabljaš, kadar si na internetu? (n=668)

Slovenski	96%
Angleški	67%
Nemski	12%
Hrvaški	10%
Srbski	6%
Španski	4%
Francoski	1%

Skoraj vsi (96%) uporablja slovenščino, kadar je na internetu, 67% pa angleščino. Najmanj otrok in mladih na spletu uporablja španščino (4%) in francoščino (1%).

Digitalna pismenost

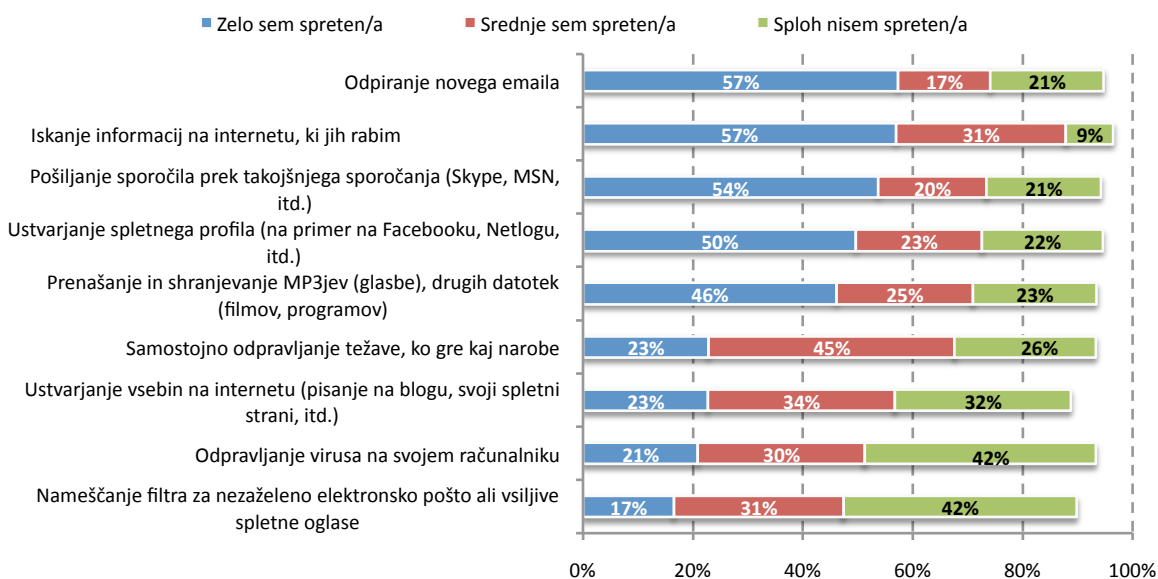
V anketni vprašalnik smo vključili tudi sklop vprašanj, ki obravnava znanja in spretnosti, ki jih imajo otroci in mladi v povezavi z internetom.

Najprej nas je zanimalo, v čem otroci in mladi menijo, da so spretni, in v čem ne.

Spodnji graf kaže, da se otroci in mladi v nekaterih naštetih aktivnostih čutijo dosti bolj spretni kot v drugih.

Pri iskanju informacij, ki jih potrebujejo, se skoraj 60% otrok in mladih počuti zelo spretni (pri tem sploh ni spretnih zgolj 9% vseh otrok in mladih), enak delež pri odpiranju novega e-maila, malo manj otrok in mladih meni, da so zelo spretni, polovica (50%) otrok in mladih, pa meni, da je zelo spretna pri ustvarjanju spletnega profila.

Rezultati raziskave tudi kažejo, da 42% otrok in mladih ni spretnih pri odpravljanju virusa na svojem računalniku in nameščanju filtra za nezaželeno elektronsko pošto ali vsiljive spletne oglase (spam).

Slika 7: Za katere izmed naslednjih reči meniš, da si v njih spreten/a oziroma nisi spreten/a? (n=668)

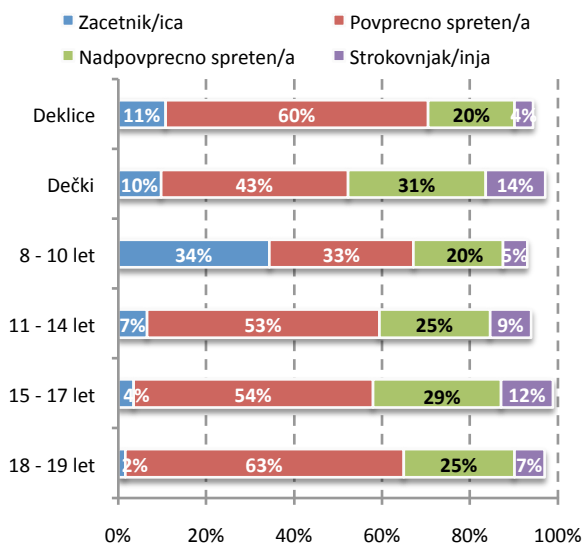
Zanimalo nas je, kakšno mnenje imajo otroci in mladi o svoji spretnosti pri uporabi interneta nasploh. Vprašali smo jih, ali menijo, da so pri uporabi začetniki, povprečno spretni, nadpovprečno spretni ali strokovnjaki.

Tabela 12 Kako spreten/a si pri uporabi interneta? (n=668)

Kako spreten/a si pri uporabi interneta? Ali meniš, da si ...	
Povprečno spreten/a	51%
Nadpovprečno spreten/a	25%
Začetnik/ica	10%
Strokovnjak/inja	9%

Polovica (51%) vseh mladih zase pravi, da je povprečno spretna, četrtnina (25%) meni, da je nadpovprečno spretna, 9% vseh otrok in mladih pa pravi, da so pri uporabi interneta strokovnjaki.

Poglejmo, ali obstajajo razlike v percepciji glede na spol in starost.

Slika 8: Kako spreten/a si pri uporabi interneta? (n=668)

Zgornji graf kaže, da bistveno več dečkov meni, da so nadpovprečno spretni ali strokovnjaki pri uporabi interneta (45%), kot pa deklic (24%).¹² Glede na starostne razrede je opaziti, da se je med najmlajšimi največji delež otrok in mladih označil za začetnike, s starostjo pa ta delež pada.¹³ Pri mladih, stari 15 do 17 let, 41% vseh meni, da so nadpovprečno spretni ali strokovnjaki, kar je največji delež glede na ostale starostne skupine.

Otroke in mlade smo vprašali, kdo je po njihovem mnenju pri njih doma najboljši v uporabi interneta.

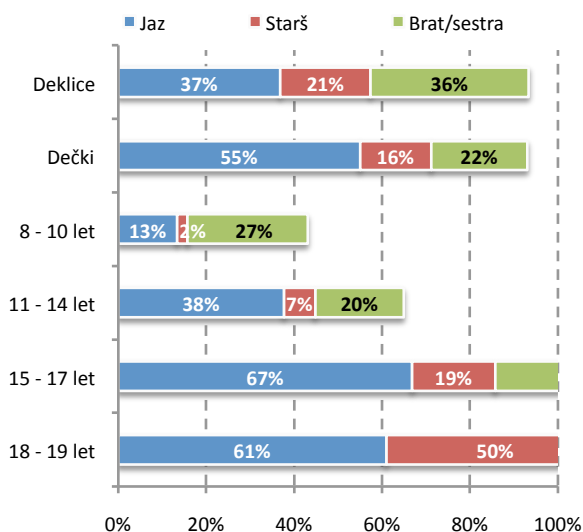
Tabela 13: Kdo je pri vas doma najboljši v uporabi interneta? (n=668)

Kdo je pri vas doma najboljši v uporabi interneta?	
Jaz	45%
Brat	18%
Oče	14%
Sestra	11%
Mama	5%
Sorodnik	1%

Malo manj kot polovica (45%) otrok in mladih meni, da so to oni sami, nekaj je izpostavilo brata (18%) ali sestro (14%). Samo 5% se jih je odločilo za mamo.

¹² Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001)

¹³ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001)

Slika 9 Kdo je pri vas doma najboljši v uporabi interneta?¹⁴ (n=668)

Zgornji graf kaže, da se je večji delež dečkov opredelilo, da so doma najboljši oni sami (55%), kot pa deklic (37%).¹⁵ S starostjo se delež tistih otrok in mladih, ki so odgovorili z »Jaz«, povečuje, le da ta delež pri tistih, starih 15 do 17 let, nekaj odstotkov večji kot pri najstarejših. Kar polovica (50%) najmlajših meni, da so doma v internetu najboljši starši.¹⁶

Otroci in mladi so pri iskanju po internetu precej samozavestni. Polovica (49%) jih pravi, da običajno najdejo, kar iščejo.

Tabela 14: Kako bi opisal/a svoje iskanje po internetu? (n=668)

Kako bi opisal/a svoje iskanje po internetu?	
Običajno najdem tisto, kar iščem	49%
Vedno najdem tisto, kar iščem	31%
Včasih ne najdem tistega, kar iščem	14%
Pogosto ne najdem tistega, kar iščem	3%

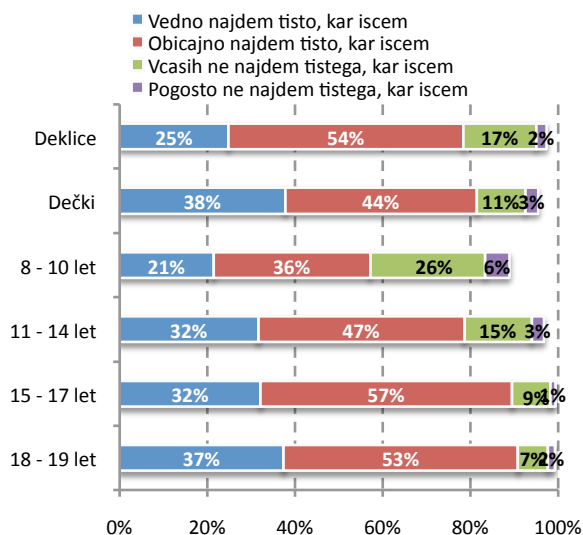
¹⁴ Za enostavnejšo grafično ponazoritev smo združili odgovora »Mama« in »Oče« ter odgovora »Brat« in »Sestra«.

¹⁵ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

¹⁶ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

Malo manj kot tretjina (31%) jih zmeraj najde, kar išče, pogosto pa tega ne najde zgolj 3% anketiranih otrok in mladih.

Poglejmo stanje po spolu in starostnih skupinah.

Slika 10: Kako bi opisal/a svoje iskanje po internetu? (n=668)

Analiza po spolu pokaže na nekatere razlike.¹⁷ Večji delež dečkov vedno najde tisto kar išče, kot pa deklic. Slednje pa so se v večjem deležu kot dečki opredelile, da običajno najdejo, kar iščejo.

S starostjo se večja delež tistih, ki vedno in običajno najdejo tisto, kar iščejo.¹⁸ Najmlajši tako v večji meri ne najdejo tistega kar iščejo. Tretjina (32%) jih namreč takšnih, ki tega ne najdejo včasih ali pogosto.

¹⁷ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

¹⁸ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

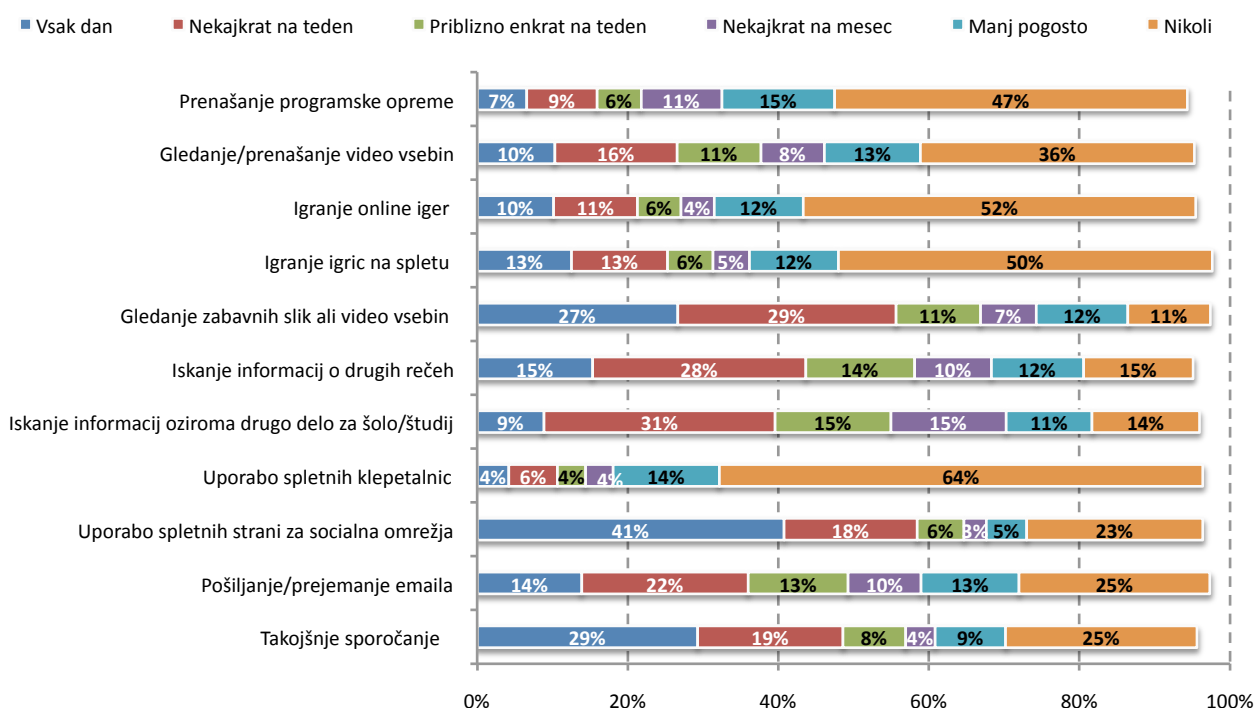
spletne strani obiskujejo, koliko in kako uporabljajo spletna socialna omrežja, ali pišejo bloge itd.

AKTIVNOSTI

Veliki del anketnega vprašalnika so predstavljala vprašanja, ki zadevajo spletne aktivnosti. Zanimalo nas je, kaj mladi na internetu sploh počno, katere

Kaj počno na internetu?

Najprej smo anketirane vprašali, kako pogosto počno našete spletne aktivnosti.

Slika 11: Kako pogosto si v zadnjem mesecu uporabljal/a internet za ...?(n=668)

Zgornji graf kaže, da otroci in mladi najpogosteje uporabljajo spletne strani za socialna omrežja. Te strani dnevno uporablja 41% vseh anketirancev, vsaj nekajkrat na teden pa skupno skoraj 60%.

Pogosto gledajo tudi zabavne slike ali video vsebine (56% ji to počne vsaj nekajkrat na teden) in pa uporabljajo takojšnje sporočanje (48% vsaj nekajkrat na teden). Pogosto otroci in mladi tudi iščejo informacije oziroma počno drugo delo za šolo ali študij (40%), še nekoliko pogosteje pa

informacije o drugih stvareh (43% vsaj nekajkrat na teden).

Najmanj pogosto otroci in mladi uporabljajo spletne klepetalnice. Kar 64% otrok in mladih jih ne uporablja nikoli. Prav tako anketirani pogosto na spletu ne igrajo igrice. Polovica (50%) jih to ne počne nikoli.

Otoke in mlade smo povprašali o pogostosti uporabe še nekaterih, nekoliko bolj specifičnih stvari.

Forume vsaj nekajkrat tedensko uporablja petina (20%) otrok in mladih, 17% jih išče informacije o karierah, nadaljnjem šolanju ali izobraževanju, 15% pa nekajkrat tedensko objavlja slike ali informacije.

Tabela 15: Katere izmed naslednjih naštetih reči si v zadnjem času še počel/a na internetu? (n=668)

	Vsak dan	Nekajkrat na teden	Približno enkrat na teden	Nekajkrat na mesec	Manj pogosto	Nikoli
Iskanje novic	14%	18%	12%	10%	15%	29%
Ogledovanje osebnih strani drugih ljudi	10%	19%	12%	9%	21%	26%
Uporaba forumov	9%	11%	7%	10%	16%	44%
Objavljanje slik ali informacij	5%	10%	10%	13%	25%	34%
Iskanje informacij o računalnikih, programiranju ali spletnem oblikovanju	4%	7%	8%	10%	20%	48%
Izdelovanje osebne spletne strani/pisanje bloga	3%	5%	5%	4%	19%	61%
Iskanje informacij o karierah/nadaljnjem šolanju/izobraževanju itd.	3%	14%	11%	16%	25%	29%
Iskanje izdelkov, spletno nakupovanje	3%	6%	4%	7%	26%	52%
Iskanje sporedov za kino/gledališče/koncerte in druge dogodke v svoji okolici	1%	7%	13%	23%	26%	28%
Načrtovanje potovanj	%	3%	2%	5%	20%	68%

Najmanj pogosto otroci in mladi nakupujejo na spletu (nikoli jih to ne počne 52%), izdelujejo osebne spletne strani ali pišejo blog (61% nikoli), najmanj pogosto pa načrtujejo potovanja (68% nikoli).

Stiki

V tem podpoglavju so predstavljeni rezultati analize sklopa vprašanj o komuniciranju prek spleta. Zanimalo nas je mnenje otrok in mladih o internetni komunikaciji, pogostost in načini komuniciranja z drugimi prek spleta itd. Poglejmo si najprej, kaj o internetni komunikaciji menijo otroci in mladi.

Iz spodnje tabele je razvidno, da se otroci in mladi delno strinjajo s trditvijo, da se ljudje počutijo bolj

samozavestne kot v živo (3,6), s tem se strinja do popolnoma strinja 63% otrok in mladih. Prav tako se otroci in mladi delno strinjajo s tem, da in da je pogovarjanje na internetu manj prijetno kot pogovarjanje v živo (oboje 3,4). Vprašani pa se ne strinjajo, da se je na internetu zabavno vesti neprijazno ali žaljivo. S tem se ne strinja in sploh ne strinja več kot polovica (55%) vseh otrok in mladih.

Tabela 16: Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami? ¹⁹(n=533)

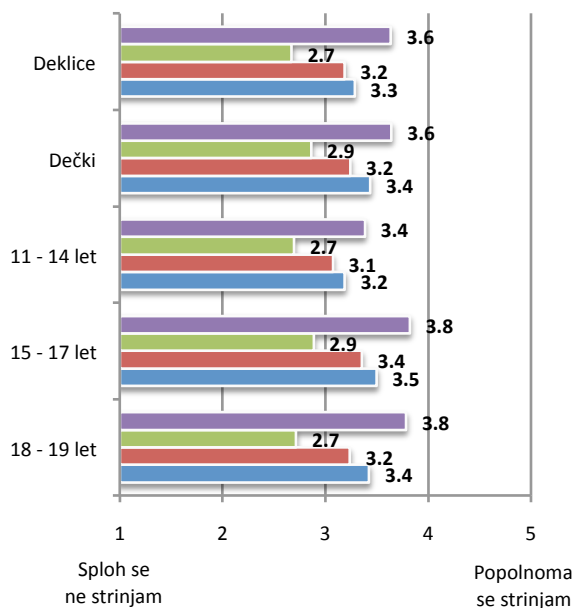
	1- Sploh se ne strinjam	2 - Se ne strinjam	3 - Delno se ne strinjam, delno se strinjam	4 - Se strinjam	5 - Popolnoma se strinjam	Povprečna vrednost
Pogovarjanje na internetu je manj prijetno kot pogovarjanje v živo.	8%	16%	27%	32%	17%	3,4
Veliko lažje je ohraniti stvari zase ali jih prikriti na internetu kot pa v živo.	12%	16%	24%	33%	14%	3,2
Zabavno je vesti se neprijazno ali šaljivo na internetu.	25%	30%	24%	17%	3%	2,4
O osebnih rečeh je lažje govoriti na internetu.	19%	24%	26%	24%	7%	2,8
Ko so ljudje na internetu, pozabijo na svojo varnost.	5%	13%	27%	43%	12%	3,4
Ljudje se na internetu počutijo bolj samozavestno kot v živo.	5%	10%	22%	42%	21%	3,6

¹⁹ Tabela prikazuje odgovore otrok, starih 11 do 19 let. Odgovarjali so s 5-stopenjsko lestvico.

Analiza po spolu in starostnih skupinah ni pokazala razlik.

- Ljudje se na internetu počutijo bolj samozavestno kot v živo.
- O osebnih rečeh je lažje govoriti na internetu.
- Veliko lažje je ohraniti stvari zase ali jih prikriti na internetu kot pa v živo.
- Pogovarjanje na internetu je manj prijetno kot pogovarjanje v živo.

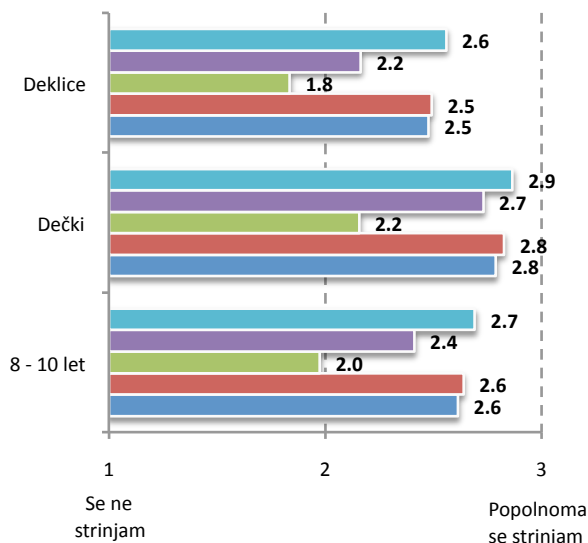
Slika 12: Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami?(n=533)

Glede na starejše mlade, se najmlajši dosti manj strinjajo s trditvami. Tisti, stari 11 do 14 let, za razliko od starejših ne menijo, da se ljudje na internetu počutijo bolj samozavestne kot v živo (2.7).²⁰

Najmlajši, to je tisti, stari 8 do 10 let, smo vprašali isto vprašanje, vendar pa so odgovarjali s 3-stopenjsko lestvico.

Najmlajši se najbolj strinjajo s trditvijo, da se ljudje na internetu počutijo bolj samozavestno kot v živo (2,7).

- Ljudje se na internetu počutijo bolj samozavestno kot v živo.
- O osebnih rečeh je lažje govoriti na internetu.
- Zabavno je vesti se neprijazno ali šaljivo na internetu.
- Veliko lažje je ohraniti stvari zase ali jih prikriti na internetu kot pa v živo.
- Pogovarjanje na internetu je manj prijetno kot pogovarjanje v živo.

Slika 13: Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami?(n=135)

Analiza glede na spol pri najmlajših ni pokazala razlik.

Spletna socialna omrežja

Vprašalnik je vključeval tudi nekaj vprašanj v zvezi z uporabo strani za socialna omrežja. Izkazalo se je, da 68% otrok in mladih uporablja spletna socialna omrežja kot so Glasujzame, Netlog, Facebook, Myspace in drugo.

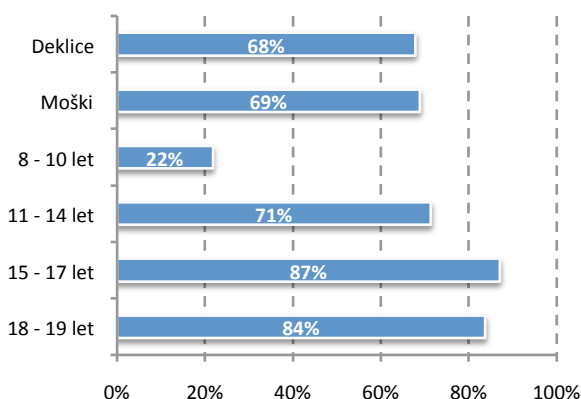
²⁰ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

Tabela 17: Ali uporabljaš spletna socialna omrežja? (n=668)

	Da	Ne
Ali uporabljaš spletna socialna omrežja (GlasujZame, Netlog, Facebook, Myspace, itd.)?	68%	32%

Glede na spol ni razlik v deležu uporabnikov teh omrežji. Glede na starostne skupine pa lahko opazimo veliko razliko med najmlajšimi in ostalimi starostnimi skupinami.²¹

Slika 14: Ali uporabljaš spletna socialna omrežja? (n=668)

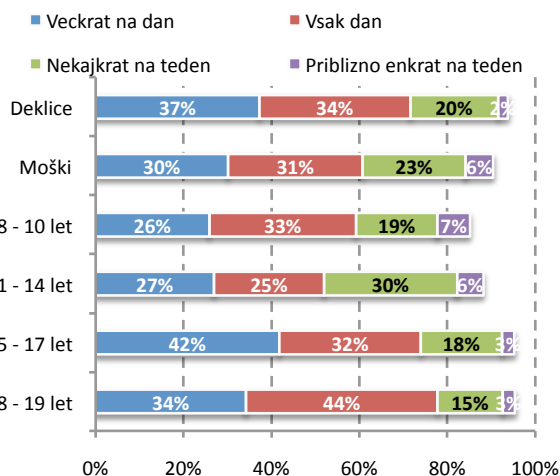
Tako je med tistimi, starimi 8 do 10 let, 22% uporabnikov spletnih socialnih omrežji, medtem ko je v naslednji starostni skupini, tistimi, ki so stari od 11 do 14 let, taka večina (71%). Ta delež je še nekoliko višji pri starejših mladih.

Nadalje nas je zanimalo, kako pogosto so anketirani otroci in mladi v zadnjem mesecu uporabljali spletna socialna omrežja.

Tabela 18: Kako pogosto si v zadnjem mesecu uporabljal/a spletna socialna omrežja? (n=466)

Kako pogosto si v ZADNJEM MESECU uporabljal/a spletna socialna omrežja (GlasujZame, Netlog, Facebook, Myspace, itd.)?	
Večkrat na dan	34%
Vsak dan	32%
Nekajkrat na teden	22%
Približno enkrat na teden	4%
Nekajkrat na mesec	2%
Manj pogosto	2%
Nikoli	2%

Tretjina (34%) jih to počne večkrat na dan, 32% pa vsak dan. Takšnih, ki spletna socialna omrežja uporabljajo nekajkrat na teden je 22%, tistih, ki pa v zadnjem mesecu teh spletnih strani niso nikoli uporabljali, pa zgolj 2%.

Slika 15: Kako pogosto si v zadnjem mesecu uporabljal/a spletna socialna omrežja? (n=466)

Analiza po spolu kaže na to, da so deklice nekoliko bolj pogoste uporabnice spletnih strani za socialna omrežja kot dečki.²²

Analiza po starosti kaže, da so starejši bolj pogosti uporabniki kot mlajši.²³ Največji delež tistih, ki

²¹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

²² Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

spletna socialna omrežja uporabljajo vsak dan, pa je med starimi od 15 do 17 let, in sicer 42%.

Otroci in mladi so torej v splošnem pogosti uporabniki teh spletnih strani, zato nas je zanimalo, kaj pravzaprav na njih počno.

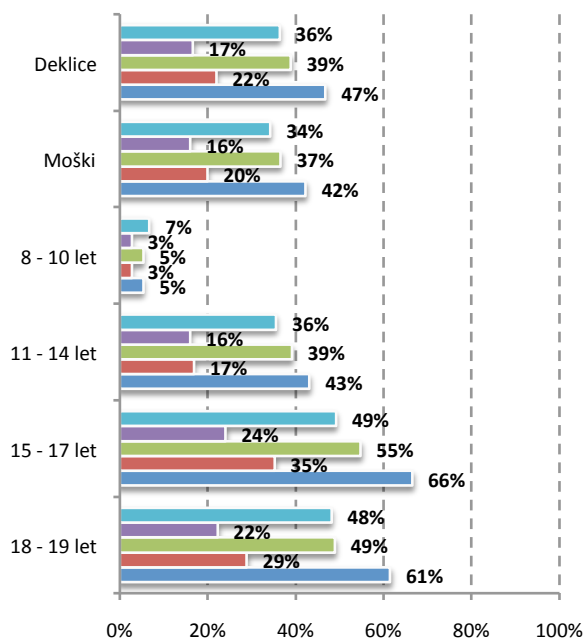
Tabela 19: Kaj običajno počneš na spletnem socialnem omrežju? (n=466)

Kaj običajno počneš na spletnem socialnem omrežju (GlasujZame, Netlog, Facebook, Myspace, itd.)?	
Prebiram, kaj počno drugi	45%
Pišem komentarje drugim	38%
Ogledujem si fotografije drugih	35%
Pišem statuse o tem, kaj počnem jaz	21%
Igram igrice (Farmville, itd.)	21%
Nalagam fotografije, da si jih drugi lahko ogledajo	16%
Ne počnem nič posebnega, profil imam zato, ker ga imajo moji prijatelji	4%

Največji delež otrok in mladih pravi, da na takšnih spletnih straneh prebira, kaj počno drugi (45%), komentarje drugim jih piše 38%, fotografije drugih pa si jih ogleduje 35%.

Glede na spol ni razlik v tem, kaj otroci in mladi počno na spletnih socialnih omrežjih.

- Ogledujem si fotografije drugih
- Nalagam fotografije, da si jih drugi lahko ogledajo
- Pišem komentarje drugim
- Pišem statuse o tem, kaj počnem jaz
- Prebiram, kaj počno drugi

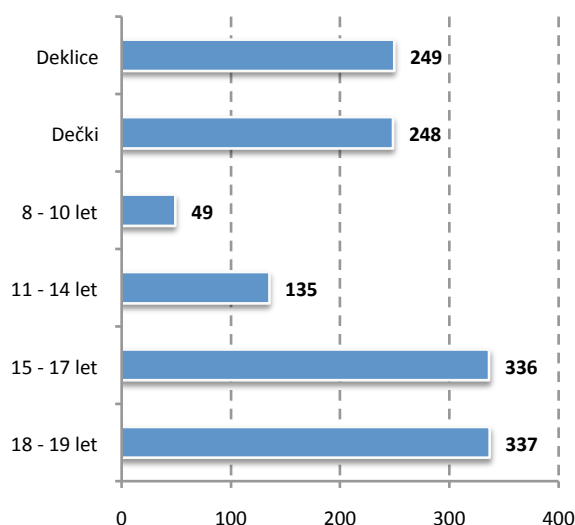
Slika 16: Kaj običajno počneš na spletnem socialnem omrežju? (n=466)

Večji delež starejših otrok počne vse izmed naštetih dejavnosti kot pa najmlajših. Razlike med najmlajšimi in najstarejšimi so precejšnje.²⁴ Tako pri najmlajših zgolj 5% prebira, kaj počno drugi, pri najstarejših pa je takih 61% mladih. Še vedno pa se zdi najbolj aktivna skupina otrok, starih 15 do 17 let.

Otroci in mladi imajo na spletnih socialnih omrežjih v povprečju 249 prijateljev oziroma stikov.

²³ Razlike so statistično značilne (sig. 0,006).

²⁴ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

Slika 17: Koliko prijateljev imaš dodanih v svojem profilu? (n=466)

Med dečki in deklicami razlik v številu stikov ni. Število pa se povečuje s starostjo.²⁵ Najmlajši imajo tako v povprečju 49 stikov, najstarejši pa 337.

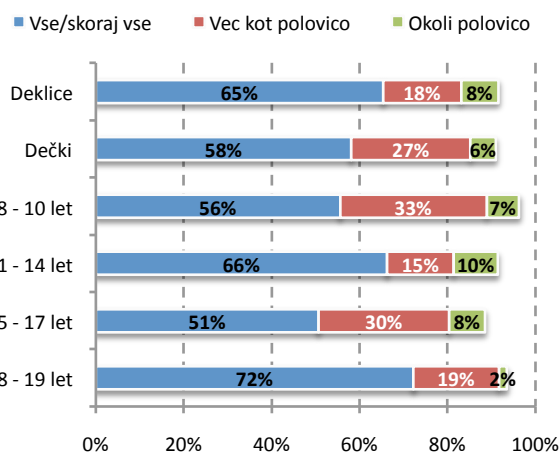
Otrokom in mladim smo postavili tudi vprašanje o tem, koliko ljudi, ki jih imajo med kontakti na spletnih socialnih omrežjih, so že srečali v živo.

Vse ali skoraj vse je srečalo že 62% otrok in mladih, 22% pa več kot polovico.

Tabela 20: Koliko od teh ljudi si že srečal/a v živo? (n=466)

Koliko od teh ljudi si že srečal/a v živo?	
Vse/skoraj vse	62%
Več kot polovico	22%
Okoli polovico	7%
Manj kot polovico	6%
Le nekaj	3%
Nobenega	1%

Glede na spol obstajajo manjše razlike, med deklicami je malo večji delež tistih, ki pravijo, da so v živo srečale vse ali skoraj vse.²⁶

Slika 18: Koliko od teh ljudi si že srečal/a v živo? (n=466)

Tudi glede na starost se kažejo nekatere razlike.²⁷ Med najmlajšimi in tistimi, stari 15 do 17 let, je delež tistih mladih, ki pravijo, da poznajo vse ali skoraj vse kontakte v omrežju nižji, kot je v drugih dveh starostnih skupinah.

²⁵ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

²⁶ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

²⁷ Razlike so statistično značilne (sig. 0,006).

Kreiranje vsebin

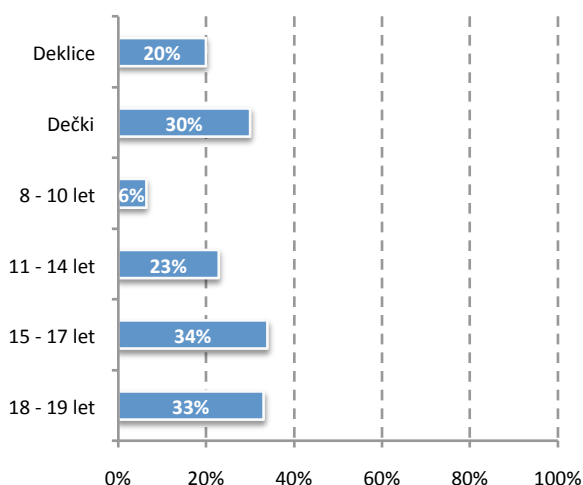
Blogi

Anketa je vsebovala tudi sklop o pisanju bloga oziroma osebne spletne strani. Četrtnina (25%) vprašanih otrok in mladih je že kdajkoli poskusilo ustvariti svojo spletno stran oziroma blog.

Tabela 21: Si že kdajkoli poskusil/a ustvariti svojo spletno stran oziroma blog? (n=668)

	Da	Ne
Si že kdajkoli poskusil/a ustvariti svojo spletno stran oziroma blog?	25%	67%

Poglejmo še, kakšno je stanje glede na spol in starostne skupine.

Slika 19: Si že kdajkoli poskusil/a ustvariti svojo spletno stran oziroma blog? (n=668)

Okoli 10% več dečkov kot deklic je že kdaj poskusilo ustvariti blog.²⁸ Glede na starost ta delež raste, tako je med najmlajšimi takih zgolj 6%, med tistimi najstarejšimi pa tretjina (33%).²⁹

²⁸ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

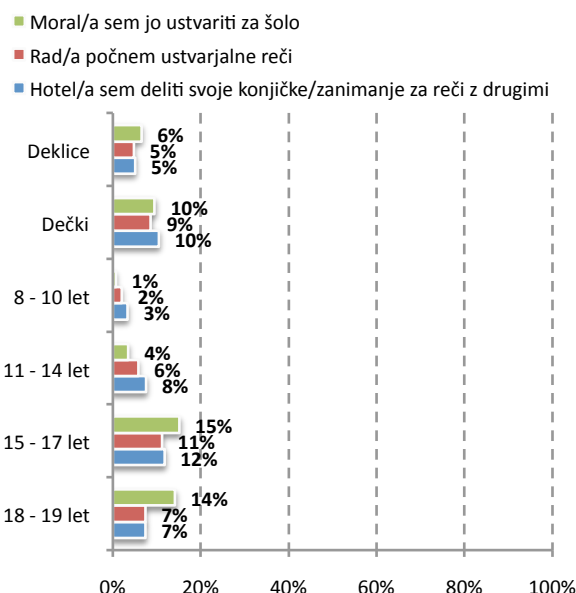
²⁹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

Nekaj tistih, ki so že kdaj ustvarili blog, je to storilo za šolo (8%), enak delež jih je to storilo, ker je želelo deliti svoja zanimanja za reči z drugimi, 7% pa, ker radi počnejo ustvarjalne stvari.

Tabela 22: Zakaj si ustvaril/a stran oziroma blog? (n=156)

Zakaj si ustvaril/a stran oziroma blog?	
Hotel/a sem deliti svoje konjičke/zanimanje za reči z drugimi	8%
Moral/a sem jo ustvariti za šolo	8%
Rad/a počnem ustvarjalne reči	7%
Hotel/a sem se naučiti/ izboljšati svojo veščino oblikovanja spletnih strani	5%
Ker so moji prijatelji že ustvarili svoje strani	5%
Ustvaril sem jo za nekoga drugega/za neko organizacijo	2%

Glede na spol se zdi, da so dečki večkrat ustvarjali blog, da bi delili svoje zanimanje za reči z drugimi³⁰, pa tudi zaradi šole³¹.

Slika 20: Zakaj si ustvaril/a stran oziroma blog? (n=156)

³⁰ Razlike so statistično značilne (sig. 0,006).

³¹ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

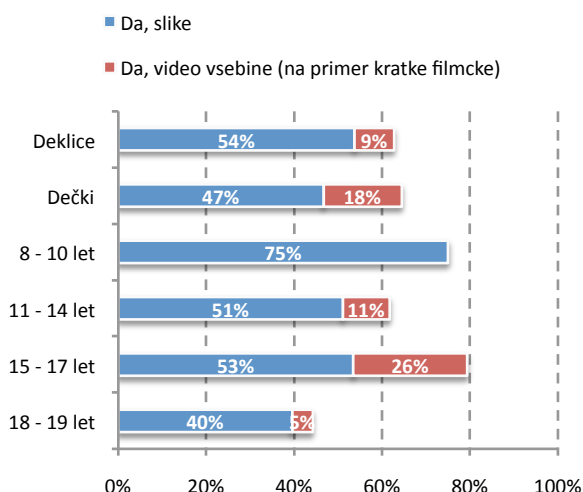
Delež tistih, ki šolo navajajo kot razlog za ustvaritev bloga, se večja s starostjo.³²

Polovica otrok in mladih (50%) na svoj blog običajno nalaga še slike, 23% pa nobene druge vsebine razen teksta.

Tabela 23: Ali na tvojo osebno spletno stran oziroma blog običajno nalagaš se kakšne druge vsebine poleg teksta? (n=156)

Ali na tvojo osebno spletno stran oziroma blog običajno nalagaš se kakšne druge vsebine poleg teksta?	
Da, slike	50%
Da, video vsebine (na primer kratke filmčke)	14%
Da, audio vsebine (na primer podcaste)	6%
Ne	23%

Če pogledamo stanje po spolu, vidimo, da večji delež deklic pravi, da nalaga slike, medtem ko večji delež dečkov nalaga video vsebine.³³

Slika 21: Ali na tvojo osebno spletno stran oziroma blog običajno nalagaš se kakšne druge vsebine poleg teksta? (n=156)

Zanimivo, da delež tistih, ki nalagajo na blog slike, s starostjo pada.³⁴ Tako slike nalaga kar 75% najmlajših, pri najstarejših pa je takih le še 40%. Največji delež tistih, ki nalagajo video vsebine, je v skupini 15 do 17 letnikov (26%).

Blog je kdajkoli ustvarilo 25% otrok in mladih. Tiste, ki tega še nikoli niso storili, smo vprašali za razlog.

Tabela 24: Zakaj nisi nikoli ustvaril/a blog?(n=512)

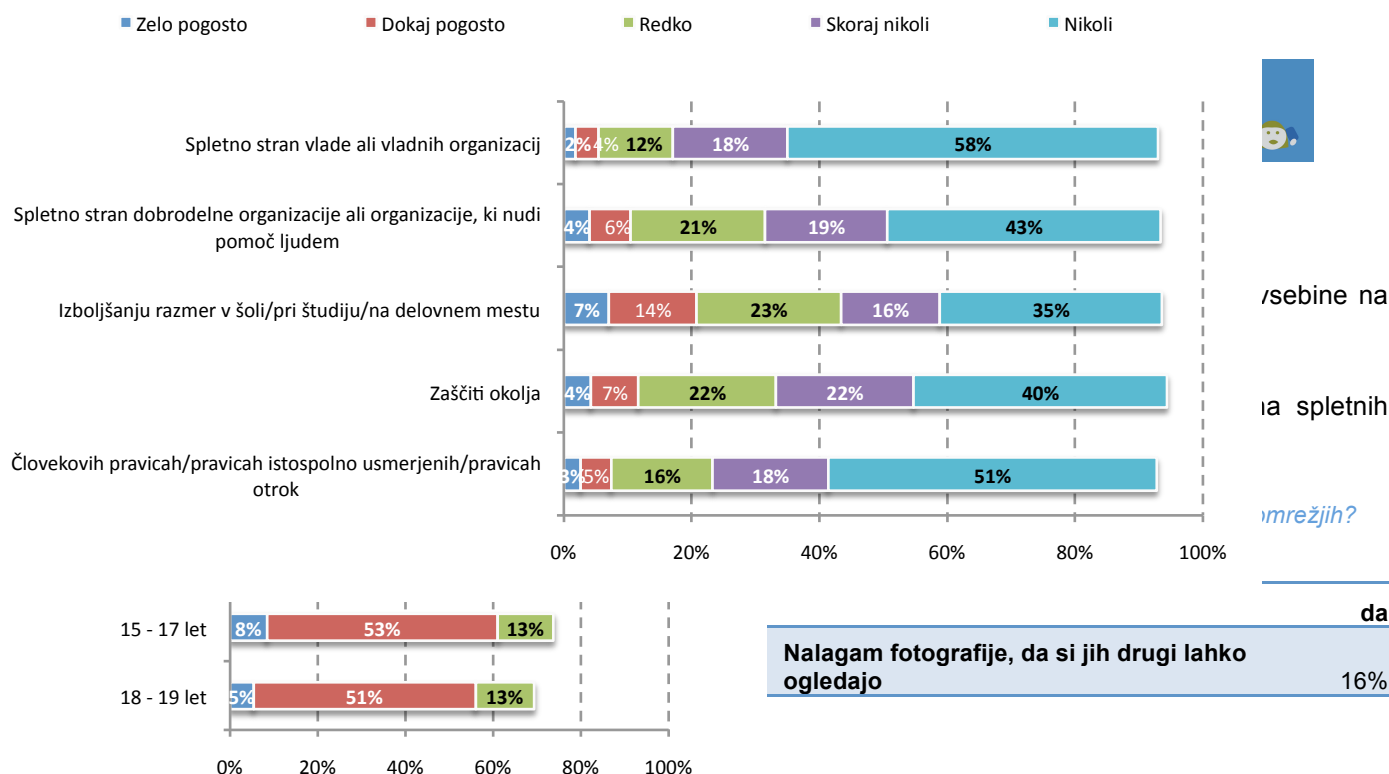
Zakaj ne?	
Ker me ne zanima	43%
Ne vem, kako to storiti	19%
Ker nočem razkrivati preveč o sebi	12%
Ne vem, kaj bi lahko dal/a nanjo	6%
Ker vzame preveč časa	6%
Ker ne bi bilo nikogar, ki bi jo obiskal	0%
Drugo	4%

Najpogostejši razlog je ta, da jih to ni zanimalo (43%). Da to niso storili, ker ne vedo kako, pravi 19%, 12% pa, da ne nočejo razkrivati preveč o sebi.

³² Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

³³ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

³⁴ Razlike so statistično značilne (sig. 0,02).

Slika 22: Zakaj nisi nikoli ustvaril/a blog? (n=512)

Glede na spol ni večjih razlik, med deklicami je nekaj več takšnih, ki bloga niso ustvarile, ker ne želijo razkrivati preveč o sebi.³⁵

Starejši kot so otroci in mladi, manjši je delež tistih, ki bloga niso ustvarili, ker ne bi znali, večji pa delež tistih, ki tega niso storili, ker jih preprosto ne zanima.³⁶

Nalaganje video vsebin in fotografij na internet

Zanimalo nas je tudi, ali otroci in mladi nalagajo video vsebine in fotografije na splet.

Tabela 25: Ali nalagaš filmčke tudi na kakšne druge spletne strani? (n=668)

	Da	Ne
Ali nalagaš filmčke tudi na kakšne druge spletne strani (na primer Youtube, Vimeo)?	68%	32%

³⁵ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

³⁶ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

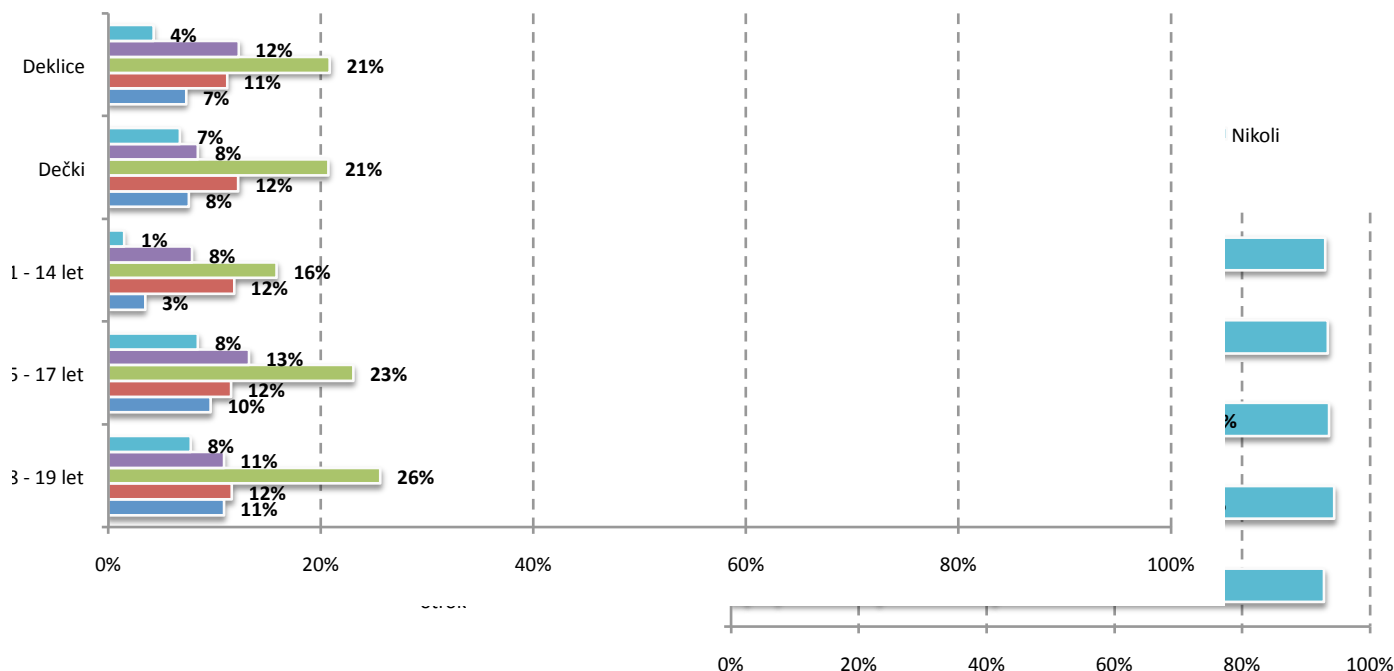
Na spletna socialna omrežja fotografije nalaga le 16% otrok in mladostnikov.

Participacija otrok na internetu

Otroci in mladi, starejši od 10 let, so odgovarjali tudi na sklop vprašanj o participaciji na spletu. Zanimalo nas je, katere spletne strani so že obiskali, kako pogosto, s kakšnim namenom itd. Najprej pogledajmo, katere izmed naštetih spletnih strani so otroci in mladi kdajkoli obiskali in če so, kako pogosto.

Na grafičnem prikazu opazimo, da je največ anketiranih že kdaj obiskalo spletno strani, ki je namenjena izboljšanju razmer v šoli, pri študiju ali delovnem mestu. Dokaj do zelo pogosto je tako spletno stran obiskalo 21% otrok in mladih, starih 11 do 19 let.

- Spletno stran dobrodelne organizacije
- Izboljšanje razmer v šoli/pri študiju/na delovnem mestu
- Zaščiti okolja
- Človekovih pravicah/pravicah istospolno usmerjenih/pravicah otrok itd.

Slika 23: Kako pogosto si v preteklem letu obiskal/a spletne strani o ...? (n=668)

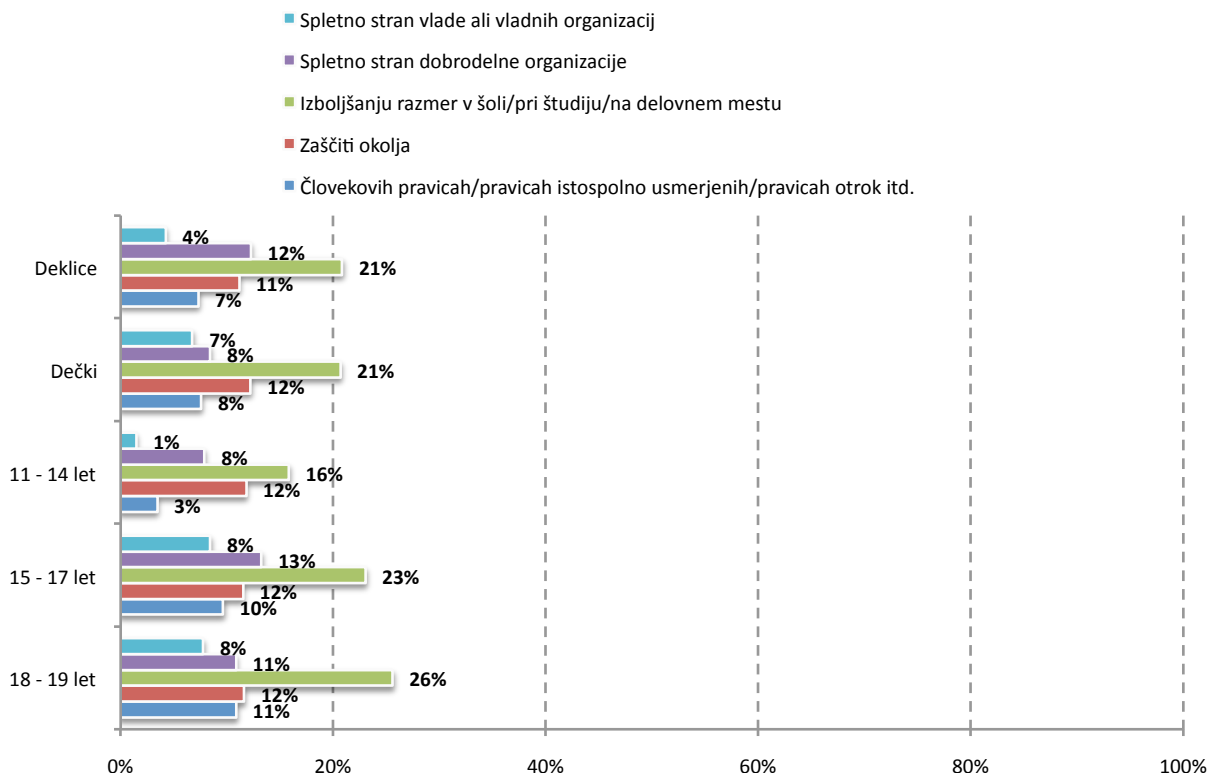
Spletno stran o zaščiti okolja je dokaj do zelo pogosto obiskalo 11% otrok in mladih, skoraj enak delež je pogosto obiskal spletno stran dobrodelne organizacije ali organizacije, ki nudi pomoč ljudem.

Polovica (51%) otrok in mladih ni nikoli obiskala spletne strani s tematiko človekovih pravic,

pravic istospolno usmerjenih ali pravic otrok, še več otrok in mladih (58%) pa ni nikoli obiskalo spletno stran vlade ali vladnih organizacij.

Spodnji grafični prikaz analizira razlike v pogostosti (dokaj do zelo) uporabe spletnih strani po spolu in po starostnih skupinah. Izkaže se, da med deklicami in dečki ni večjih razlik pri obiskovanju spletni strani.³⁷

³⁷ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

Slika 24: Kako pogosto si v preteklem letu obiskal/a spletne strani o ...? (n=668)

S starostjo se povečuje delež tistih, ki so pogosto obiskovali spletne strani o izboljšanju razmer v šoli, pri študiju ali na delovnem mestu.³⁸ Med tistimi, ki so stari 11 do 14 let, je takšnih 16%, med najstarejšimi pa je delež za 10% večji. Prav tako je po pričakovanjih med starejšimi več tistih, ki so pogosto obiskali spletno stran vlade ali vladnih organizacij³⁹, in takšnih, ki so pogosto obiskali spletno stran na temo človekovih pravic, pravic istospolno usmerjenih ali pravic otrok⁴⁰.

Rezultati so torej pokazali, da otroci in mladi takšne spletne strani ne obiskujejo pogosto oziroma jih v velikem deleži sploh ne. Nadalje nas

je zato zanimalo, ali obstaja razlog, zakaj niso obiskali teh vrst spletnih strani.

Tabela 27: Ali obstaja kak razlog, zakaj nisi obiskal/a teh vrst spletnih strani?(n=256)

Ali obstaja kak razlog, zakaj nisi obiskal/a teh vrst spletnih strani?

Me ne zanimajo	69%
Premlad/a sem, da bi me zanimale te reci	7%
Ne zaupam političnim organizacijam ali jih ne spoštujem	4%
Ne vem, kako najti taksne strani	2%
Menim, da internet ni dober način, da izvem te reci	1%
Te strani niso namenjene mladim ljudem	1%

³⁸ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

³⁹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

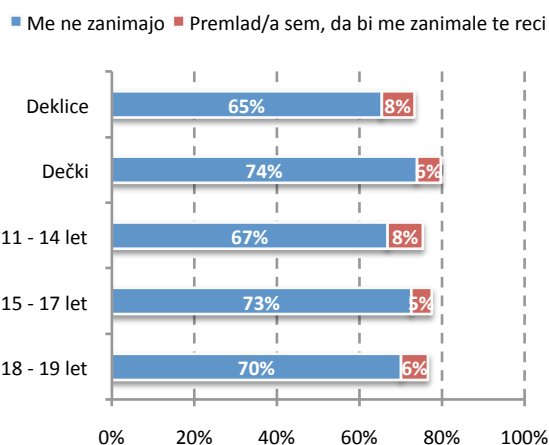
⁴⁰ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

Velika večina, ki takšnih spletnih strani ni obiskala, je kot razlog navedla nezanimanje (69%). Da so

Poglejmo, ali pri teh dveh razlogih obstajajo razlike glede na spol in starostno skupino.

Med dečki je v primerjavi z deklicami večji delež tistih, ki takšnih spletnih strani niso obiskali zaradi nezanimanja.⁴¹

Slika 25: Ali obstaja kak razlog, zakaj nisi obiskal/a teh vrst spletnih strani? (n=256)

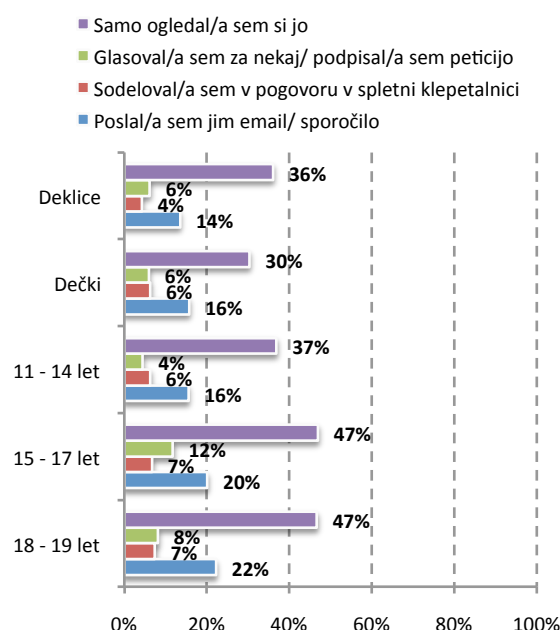
Glede na starost je najvišji delež, tistih, ki takšnih spletnih strani niso obiskali zaradi nezanimanja, med mladimi, starimi 15 do 17 let. Ta starostna skupina pa ima hkrati najnižji delež tistih, ki menijo, da so premladi, da bi jih te reči zanimala (5%).⁴²

Tabela 28: Si na njih že kdajkoli storil/a katero izmed naslednjih reči? (n=496)

Si na njih že kdajkoli storil/a katero izmed naslednjih reči?	
Samo ogledal/a sem si jo	33%
Poslal/a sem jim email/ sporočilo	15%
Glasoval/a sem za nekaj/ podpisal/a sem peticijo	6%
Sodeloval/a sem v pogovoru v spletni klepetalnici	5%

Tretjina (33%) otrok in mladih si je takšne spletne strani samo ogledala, 15% jih je na spletni strani poslalo e-mail/sporočilo. Peticijo je podpisalo ali za nekaj glasovalo zgolj 6% mladih.

Graf v nadaljevanju ponazarja razlike v dejanjih glede na spol in starostne skupine.

Slika 26: Si na njih že kdajkoli storil/a katero izmed naslednjih reči? (n=496)

Med dečki in deklicami večjih razlik ni, le med slednjimi je nekoliko več takšnih, ki so si spletno stran samo ogledale.⁴³

Tudi med starostnimi skupinami ni večjih razlik, po pričakovanjih pa tisti, stari 11 do 14 let, niso bili toliko dejavni kot starejši.⁴⁴

⁴¹ Razlike so statistično značilne (sig. 0,019).

⁴² Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

⁴³ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

⁴⁴ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,015).

TVEGANJA

V pričujočem poglavju so analizirani rezultati vprašanj, ki se nanašajo na tveganja na spletu.

Pri tem je treba poudariti, da obstajajo tveganja, ki imajo za izid le negativne posledice/izkušnje in tveganja, ki imajo za izid lahko tako pozitivne kot negativne posledice/izkušnje. Pri teh tveganjih odrasli pogosto posledice/izkušnje označimo kot negativne, otroci in mladi pa jih doživijo kot pozitivne.

Med tveganja z negativnimi posledicami/izkušnjami uvrščamo:

- Nezaželeni spolni komentarji
- Neprijetni in boleči komentarji
- Sovražno nastrojene in strašljive strani

Med tveganja z negativnimi in pozitivnimi posledicami/izkušnjami uvrščamo:

- Pošiljanje in prejemanje golih fotografij
- Srečanja z online poznanstvi
- Spolne vsebine

Pri vsakem izmed zgoraj omenjenih sklopov tveganj analiziramo, ali so se otroci in mladi že srečali z njimi, na kakšen način, kako so reagirali itd.

Nekatere sklope vprašanj o tveganjih najmlajšim, starim 8 do 10 let, nismo postavljali.

Tveganja z negativnimi posledicami ali izkušnjami

Nezaželeni spolni komentarji

Rezultati raziskave kažejo, da polovica (51%) otrok in mladih, starih od 11 do 19 let, še ni prejela nezaželenih spolnih komentarjev.

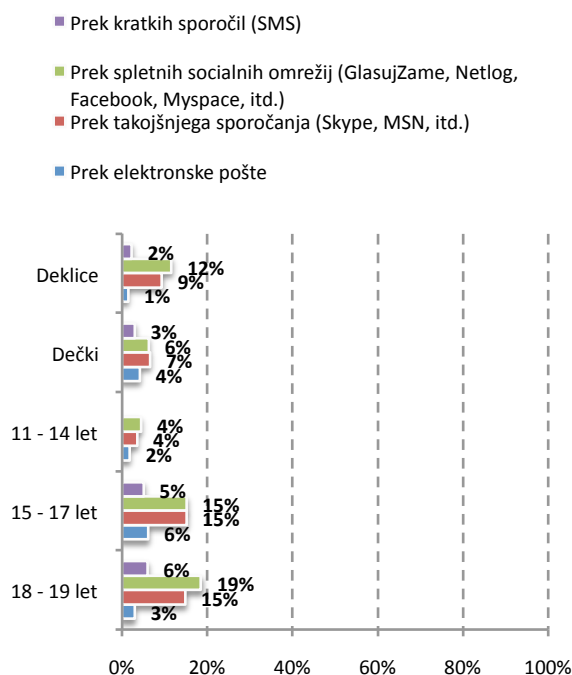
Tabela 29: Si že kdajkoli dobil/a nezaželene spolne komentarje od kogarkoli na katerega izmed naslednjih načinov?(n=533)

Si že kdajkoli dobil/a nezaželene spolne komentarje od kogarkoli na katerega izmed naslednjih načinov?

Prek spletnih socialnih omrežij (GlasujZame, Netlog, Facebook, Myspace, itd.)	9%
Prek takojšnjega sporočanja (Skype, MSN, itd.)	8%
Prek elektronske pošte	3%
Prek kratkih sporočil (SMS)	3%
V spletni klepetalnici	3%
Nisem dobil/a takšnih komentarjev	51%

Prek spletnih socialnih omrežij je takšne komentarje dobilo 9% otrok in mladih, prek takojšnjega sporočanja pa 8%.

Deklice so nezaželene spolne komentarje prek spletnih socialnih omrežij dobile v večji meri (12%) kot pa dečki (6%).⁴⁵

⁴⁵ Razlike so statistično značilne (sig. 0,015).

Slika 27: Si že kdajkoli dobil/a nezaželene spolne komentarje od kogarkoli na katerega izmed naslednjih načinov?(n=533)

Starejši otroci so bili pogostejše deležni nezaželenih spolnih komentarjev.⁴⁶ Način, na katerega so takšen komentar dobili, pa se glede na starost bistveno ne razlikuje.

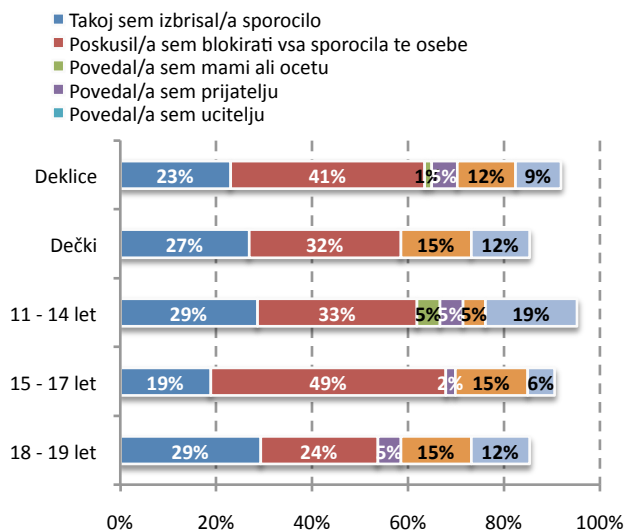
Otroke in mlade smo vprašali, kaj so v takšni situaciji storili. Največ (37%) jih je poskušalo blokirati vsa sporočila osebe, od katere so dobili komentar.

Tabela 30: Kaj si storil/a, ko se ti je to zgodilo?(n=196)

Kaj si storil/a, ko se ti je to zgodilo? (če se ti je zgodilo več kot enkrat, odgovori, kaj si storil/a nazadnje)	
Poskusil/a sem blokirati vsa sporočila te osebe	37%
Takoj sem izbrisal/a sporočilo	24%
Odgovoril/a sem na sporočilo in prosil/a, naj neha	13%
Odgovoril/a sem na sporočilo z enako žaljivimi komentarji	10%
Povedal/a sem prijatelju	3%
Povedal/a sem mami ali očetu	1%
Povedal/a sem učitelju	0%
Drugo	6%

Četrtnina (24%) otrok in mladih je nezaželen spolni komentar takoj izbrisala, 13% pa je odgovorilo s prošnjo, naj pošiljatelj neha. Z enako žaljivim komentarjem je odgovorila desetina (10%) otrok in mladih, staršem pa je o prejetju takšnega komentarja povedal le 1% otrok in mladih.

Deklice so v večji meri kot dečki poskušaje blokirati vsa sporočila pošiljatelja, hkrati pa so se v več primerih zaupale nekomu.⁴⁷

Slika 28: Kaj si storil/a, ko se ti je to zgodilo? (n=196)

Prav tako je med tistimi, starimi 11 do 14 let, večji delež takšnih, ki so o tem komu povedali, kot pri ostalih starostnih skupinah. Otroci te starostne skupine pa so tudi pogostejše odgovorili na sporočilo z enako žaljivim komentarjem, to je storila skoraj petina (19%).⁴⁸

15 do 17-letniki pa so v primerjavi z drugimi v večji meri poskušali preprečiti vsa sporočila pošiljatelja. To je poskušala skoraj polovica (49%).

Neprijetni in boleči komentarji

Kot tveganje smo v anketo vključili vprašanja o neprijetnih in bolečih komentarjih. Vprašanja so bila namenjena samo tistim, starim 11 let in več. Izkazalo se je, da skoraj polovica (47%) otrok in mladih takšnih komentarjev še ni prejela na načine, ki so naštet v spodnji tabeli.

⁴⁶ Razlike so statistično značilne (sig. ≤ 0,005).

⁴⁷ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

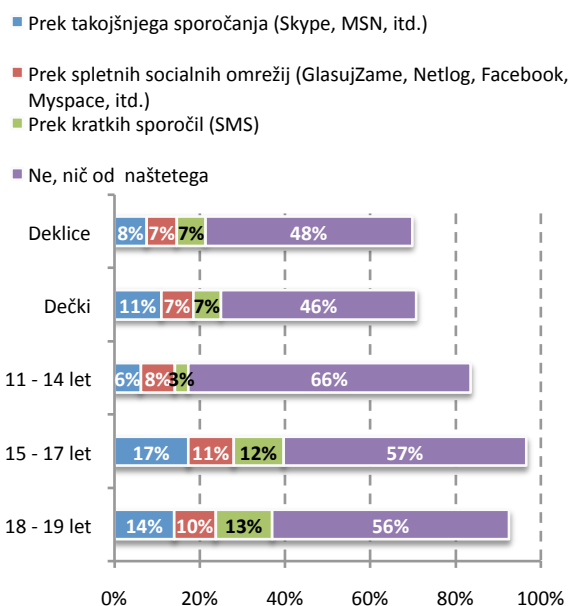
⁴⁸ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

Tabela 31: Ti je kdorkoli že kdaj rekel neprijetne ali boleče stvari na katerega izmed naslednjih načinov?(n=533)

Ti je kdorkoli že kdaj rekel neprijetne ali boleče stvari na katerega izmed naslednjih načinov?	
Prek takojšnjega sporočanja (Skype, MSN, itd.)	9%
Prek spletnih socialnih omrežij (GlasujZame, Netlog, Facebook, Myspace, itd.)	7%
Prek kratkih sporočil (SMS)	7%
Prek elektronske pošte	2%
V spletni klepetalnici	1%
Ne, nič od naštetega	47%

Prek takojšnjega sporočanja se je to zgodilo slabi desetini (9%), še manj (7%) pa jih je to doživelo prek spletnih socialnih omrežij, enak delež pa tudi prek kratkih sporočil.

Slika 29: Ti je kdorkoli že kdaj rekel neprijetne ali boleče stvari na katerega izmed naslednjih načinov?(n=533)

Če pogledamo stanje po spolu, opazimo, da večjih razlik ni. Delež tistih, ki so stari 11 do 14 let in so to

doživeli prek takojšnjega sporočanja, je nižji od deleža pri starejših mladih.⁴⁹

Ko so otroci in mladi to doživeli, jih je največ - skoraj četrtina (24%) - na sporočilo odgovorila z enako neprijetnim ali bolečim komentarjem.

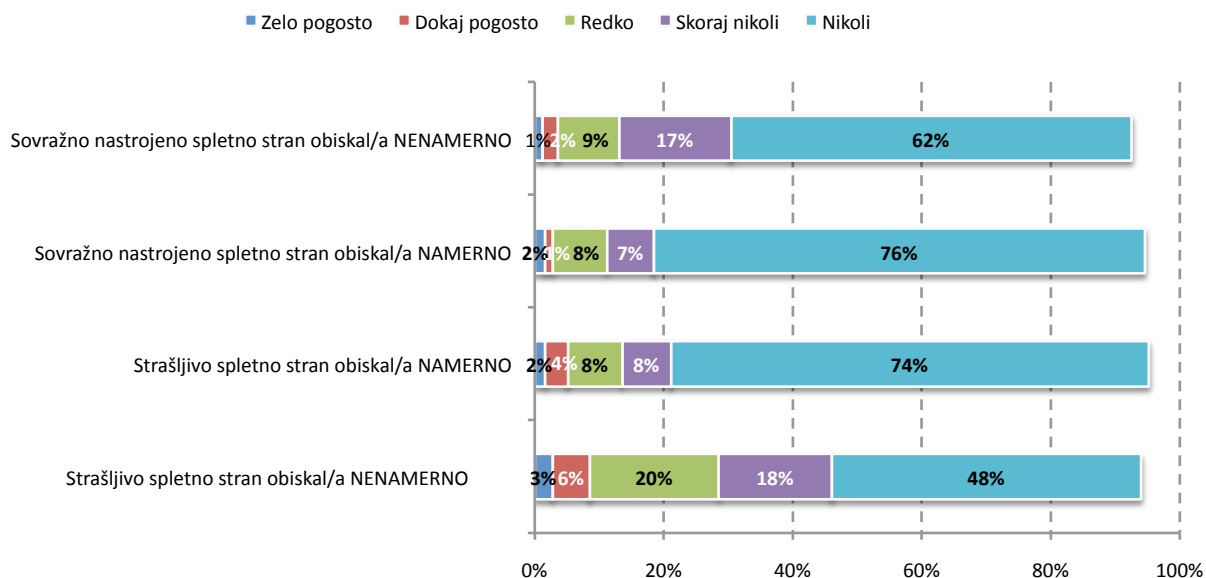
Tabela 32: Kaj si storil/a, ko se ti je to zgodilo? (n=207)

Kaj si storil/a, ko se ti je to zgodilo? (če se ti je zgodilo več kot enkrat, odgovori, kaj si storil/a nazadnje)

Odgovoril/a sem na sporočilo z enako neprijetnimi ali bolečim	24%
Poskusil/a sem blokirati vsa sporočila te osebe	18%
Takoj sem izbrisal/a sporočilo	16%
Odgovoril/a sem na sporočilo in prosil/a, naj neha	12%
Povedal/a sem prijatelju	9%
Povedal/a sem mami ali očetu	5%
Povedal/a sem učitelju	0%
Drugo	7%

Malo manj kot petina (18%) je poskušala blokirati vsa sporočila pošiljatelja, 16% pa jih je takoj izbrisalo boleče ali žaljivo sporočilo. Nekateri so na sporočilo odgovorili s prošnjo, naj pošiljatelj preneha (12%), redki pa so o tem obvestili starše

⁴⁹ Razlike so statistično značilne (sig. ≤ 0,002).

Slika 31: Si med uporabljanjem interneta že kadarkoli ...? (n=533)

Malo manj kot polovica (47%) tistih, ki so takšno spletno stran videli, je stran najprej pregledala, nato pa zaprla. Takoj, ne da bi jo pogledali, pa je takšno spletno stran zaprla slaba četrtnina (23%) otrok in mladih.

Tabela 33: Kaj si počel/a na strašljivi spletni strani, ko si jo nazadnje obiskal/a? (n=293)

Kaj si počel/a na strašljivi spletni strani, ko si jo nazadnje obiskal/a?	
Najprej sem jo pogledal/a in nato zaprl/a	47%
Takoj sem jo zaprl/a, ne da bi jo pogledal/a	23%
Naslednjič sem jo ponovno obiskal/a	8%
Kliknil/a sem na nekaj povezav na strani, da bi ugotovil/a,	8%
Naslov spletne strani sem posredoval/a prijatelju/prijateljici	4%
Povedal sem prijatelju/prijateljici	2%
Povedal sem staršem ali učitelju	0%
Drugo	2%

Tveganja z negativnimi in pozitivnimi posledicami ali izkušnjami

Pošiljanje in prejemanje golih fotografij

Anketni vprašalnik je vključeval tudi vprašanja, ki zadevajo pošiljanje in prejemanje golih fotografij prek mobilnega telefona.

Najprej nas je zanimalo, ali so se mladi z mobilnim telefonom že slikali brez obleke in slike komu poslali ter ali so od koga prejeli golo fotografijo.

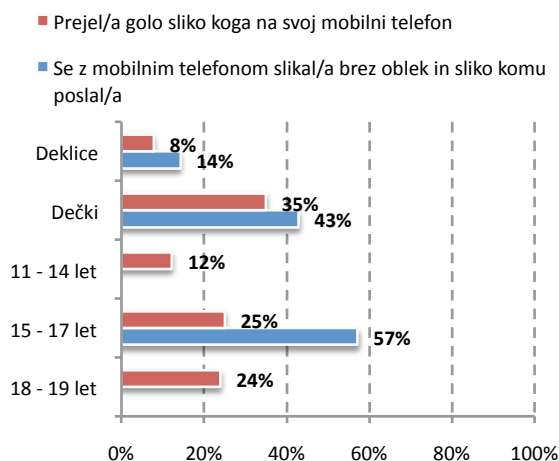
Tabela 34: Si že kdaj prejela in poslala golo sliko prek mobilnega telefona? (n=533)

	Da	Ne
Si se že kdaj z mobilnim telefonom sikal/a brez oblek in sliko komu poslal/a?	29%	71%
Si že kdaj prejel/a golo sliko koga na svoj mobilni telefon?	22%	75%

Malo manj kot tretjina (29%) otrok in mladih, starih 11 do 19 let, se je z mobilcem že slikala brez oblek in sliko posredovala. O prejetju gole slike nekoga drugega pa poroča dobra petina (22%) otrok in mladih.

Nadaljnja analiza kaže, da so se dečki s tem tveganjem srečali v veliko večji meri kot deklice. Kar 43% dečkov je prek mobilnega telefona že poslalo svojo sliko brez obleke, to pa je storilo 14% deklic.⁵² Prav tako je več dečkov prejelo takšno sliko.⁵³

Slika 32: Si že kdaj prejela in poslala golo sliko prek mobilnega telefona? (n = 533)

Po starosti obstajajo razlike pri prejemanju in pošiljanju takšnih fotografij.⁵⁴ Slikali in svojo sliko posredovali so samo tisti, stari 15 do 17 let.

Srečanja z online poznanstvi

Srečanja otrok in mladih z osebami, ki jih poznajo samo prek spleta, predstavljajo tveganje, ki lahko vodi v pozitivno ali negativno posledico/izkušnjo.

Zanimalo nas je, ali se otroci in mladi srečujejo s svojimi online poznanstvi in kakšne izkušnje imajo s takšnimi srečanji.

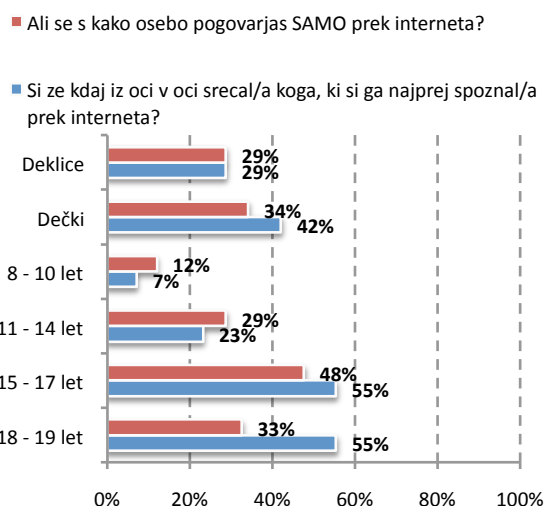
Samo prek spleta se s kako osebo pogovarja tretjina (31%) vseh otrok in mladih.

Tabela 35: Ali se s kako osebo pogovarjaš samo prek interneta in ali si že kdaj srečala koga, ki si ga poznal/a samo prek interneta? (n=668)

	Da
Ali se s kako osebo pogovarjaš SAMO prek interneta?	31%
Si se kdaj iz oči v oči srečal/a koga , ki si ga najprej spoznal/a prek interneta?	35%

Osebnost pa se je z osebo, ki so jo najprej poznali samo prek interneta, srečala dobra tretjina (35%) otrok in mladih.

Pri komuniciranju samo prek interneta večjih razlik med spoloma ni, se je pa večji delež dečkov (42%) že v živo srečal z nekom, ki so ga najprej spoznali prek interneta.⁵⁵

⁵² Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

⁵³ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁵⁴ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

⁵⁵ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

Slika 33: Ali se s kako osebo pogovarjaš samo prek interneta in ali si že kdaj srečala koga, ki si ga poznal/a samo prek interneta? (n=668)

Z neko osebo samo prek spleta komunicira skoraj polovica (48%) tistih, ki so stari 15 do 17 let, kar je največji delež med vsemi starostnimi skupinami.⁵⁶

Starejši se bolj pogosto kot najmlajši srečujejo z nekom, ki so ga prej poznali samo prek spleta. Tako je to že storila dobra polovica (55%) tistih, starih 15 in več, pri najmlajših pa je ta delež bistveno nižji, in sicer manj kot desetina (7%).⁵⁷

Nadalje smo tiste, ki so se že srečali na ta način, vprašali, o starosti osebe.

Tabela 36: Je bila oseba, ki si jo srečal/a na ta način ...? (n=266)

Je bila oseba, ki si jo srečal/a na ta način ... (če si srečal/a več kot eno osebo, odgovori glede na tisto, ki si jo srečal/a nazadnje)	
Mnogo starejša kot ti	1%
Nekoliko starejša kot ti	14%
Približno iste starosti	76%
Mlajša kot ti	3%

Več kot tri četrtine (76%) otrok in mladih s takšno izkušnjo se je srečalo z osebo približno iste starosti. Z nekoliko starejšo osebo se je srečalo 14% otrok in mladih, z mnogo starejšo pa le 1% otrok in mladih.

Izpostaviti velja, da ima 7% otrok in mladih izkušnjo, ko se je nekdo pretvarjal za mladostnika, pri srečanju pa izkazal za odraslo osebo.

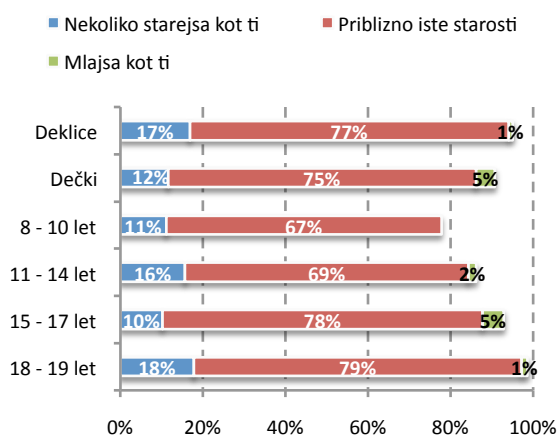
Tabela 37: Se ti je že zgodilo, da se je nekdo, ki se ti je najprej predstavil kot otrok/mladostnik, na koncu izkazal za odraslo osebo? (n=266)

Se ti je že zgodilo, da se je nekdo, ki se ti je najprej predstavil kot otrok/mladostnik, na koncu izkazal za odraslo osebo?

Deklice	7%
Dečki	6%
8 - 10 let	11%
11 - 14 let	6%
15 - 17 let	8%
18 - 19 let	6%

Pri najmlajših se je to zgodilo že dobri desetini (11%), pri najstarejših pa 6%.⁵⁸

Malenkost večji delež deklic kot dečkov se je srečalo z nekoliko starejšo osebo.⁵⁹

Slika 34: Je bila oseba, ki si jo srečal/a na ta način ...? (n=266)

Analiza glede na starost kaže, da se delež tistih, ki so se srečali z osebo približno iste starosti, narašča s starostjo. Z mnogo starejšimi so se srečali tisti, stari 11-14 let (2%).⁶⁰

Skoraj polovica (46%) otrok in mladih, ki je že odšla na takšno srečanje, pravi, da sta srečanje

⁵⁶ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁵⁷ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁵⁸ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

⁵⁹ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

⁶⁰ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

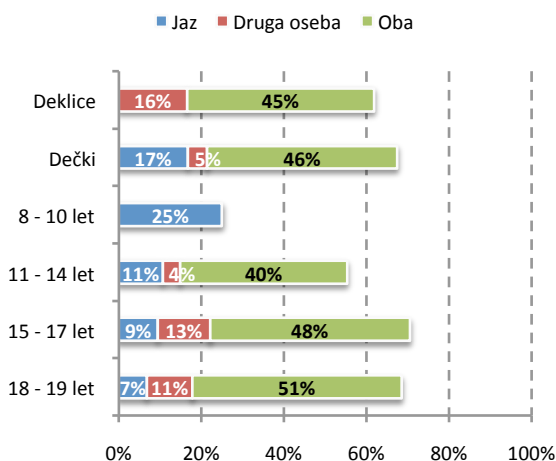

predlagala oba, desetina (10%) pa, da je predlog prišel s strani druge osebe.

Tabela 38: Kdo je predlagal srečanje? (n=266)

Kdo je predlagal srečanje?	
Oba	46%
Druga oseba	10%
Jaz	9%
Ne spomnim se	23%

Dečki so sami predlagali srečanje v 17% primerih, medtem ko deklice same srečanja niso predlagale. 16% deklic pravi, da je snidenje predlagala druga oseba, pri dečkih pa je ta delež nižji.⁶¹

Slika 35: Kdo je predlagal srečanje? (n=266)

Četrtnina (25%) najmlajših pravi, da je srečanje predlagal druga oseba, ostali iz te starostne skupine se ne spomnijo, kdo je bil pobudnik. Delež primerov obojestranske pobude se veča s starostjo.⁶²

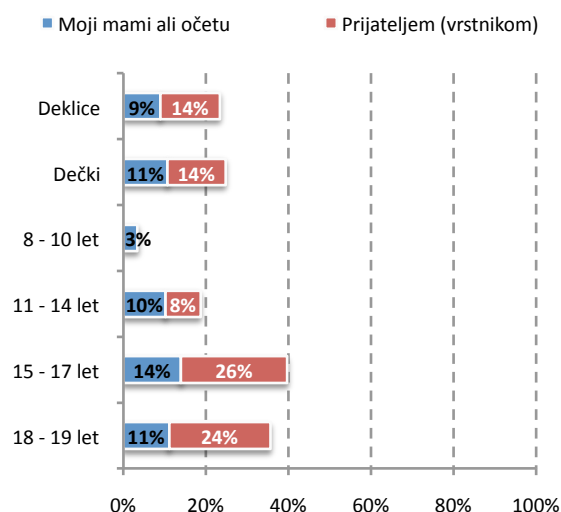
Pred odhodom na prvo srečanje o tem nikomur ni povedalo 4% otrok in mladih.

Tabela 39: Si pred odhodom na prvo srečanje s to osebo komu povedal/a, kam greš? (n=266)

Si pred odhodom na prvo srečanje s to osebo komu povedal/a, kam greš?	
Prijateljem (vrstnikom)	14%
Moji mami ali očetu	10%
Mojemu bratu ali sestri	3%
Drugi odrasli osebi, ki ji zaupam	1%
Nisem povedal/a nobenemu	4%

Največ (14%) jih je povedalo prijateljem in 10% staršem.

Razlik, ali so povedali staršem ali prijateljem glede na spol ni.

Slika 36: Si pred odhodom na prvo srečanje s to osebo komu povedal/a, kam greš? (n=266)

Staršem je srečanje napovedalo 3% najmlajši in 11% najstarejših.⁶³ Prijateljem ali vrstnikom najmlajši niso povedali, jim je pa povedala dobra četrtnina (26%) tistih, starih 15 do 17 let.⁶⁴

Na prvo srečanje skoraj polovica (48%) otrok in mladih ni pripeljala nikogar.

⁶¹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁶² Razlike so statistično značilne (sig. 0,026).

⁶³ Razlike so statistično značilne (sig. 0,014).

⁶⁴ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

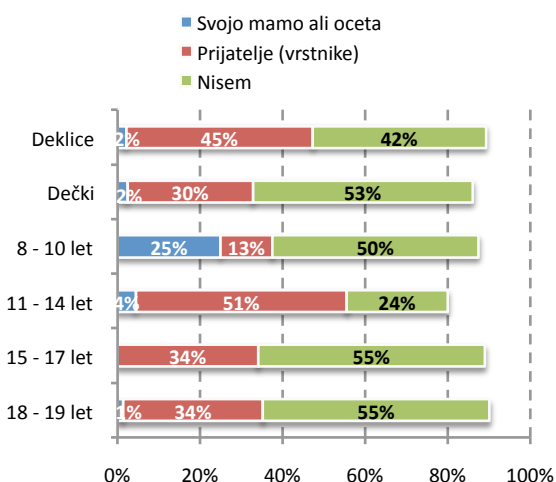

Tabela 40: Si s seboj na prvo srečanje pripeljal/a katero izmed naslednjih oseb? (n=266)

Si s seboj na prvo srečanje pripeljal/a katero izmed naslednjih oseb?	
Prijatelje (vrstnike)	37%
Drugo odraslo osebo, ki ji zaupam	3%
Svojo mamo ali očeta	2%
Svojega brata ali sestro	2%
Nisem	48%

Največ tistih, ki na srečanje niso odšli sami, je pripeljalo vrstnike (37%). S starši je na prvo srečanje odšlo 2% otrok in mladih.

Dečki so bolj pogosto na srečanje odšli sami kot deklice. Slednje so v več primerih pripeljale prijatelje oziroma vrstnike.⁶⁵

Slika 37: Si s seboj na prvo srečanje pripeljal/a katero izmed naslednjih oseb? (n=266)

S starostjo se niža delež tistih, ki so na srečanje pripeljali starše. Tako so starši na prvo srečanje odšli s četrtno (25%) najmlajših in 1% najstarejših. Kar polovica (50%) najmlajših je na srečanje odšla sama, nekoliko večji delež takšnih je pri starejših od 14 let (55%). Polovica (51%) tistih, starih 11 do

14 let, je na srečanje pripeljala prijatelje ali vrstnike.⁶⁶

Kar 48% otrok in mladih pravi, da so se na prvem srečanju imeli zelo dobro.

Tabela 41: Kako je uspelo prvo srečanje? (n=266)

Kako je uspelo prvo srečanje?	
Imel/a sem se zelo dobro	48%
Dobro, vendar nič posebnega	40%
Nisem se imel/a dobro	1%
Bilo je drugače od tistega, kar sem pričakoval/a	1%
Druga oseba me je prestrašila oziroma spravila v slabo voljo	0%
Ni se nama uspelo srečati	2%
Drugo	1%

Da so se imeli dobro, vendar ni bilo nič posebnega, pravi 40% otrok in mladih. Torej je skupno kar 88% otrok in mladih imelo dobro izkušnjo s takšnim srečanjem. Nekaj jih pravi, da je bilo drugačno od pričakovanj (1%), nekaj se jih ni imelo dobro (1%).

Na takšnem srečanju druge osebe otrok in mladih niso prestrašile ali spravile v slabo voljo.

Mnenje glede srečanja se po spolu in starosti bistveno ne razlikuje.

Kaj se je zgodilo na srečanju, je prijateljem povedalo 58% otrok in mladih. Staršem je zaupalo 12%, 16% pa tega ni povedalo nikomur.

Tabela 42: Si komu povedal/a, kaj se je zgodilo na srečanju? (n=266)

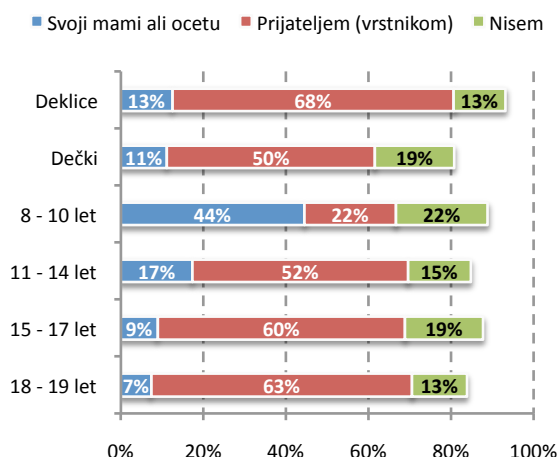
Si komu povedal/a, kaj se je zgodilo na srečanju?	
Prijateljem (vrstnikom)	58%
Svoji mami ali očetu	12%
Drugi odrasli osebi, ki ji zaupam	3%
Drugi odrasli osebi, ki ji zaupam	1%
Nekomu drugemu	0%
Nisem	16%

⁶⁵ Razlike so statistično značilne (sig. 0,013).

⁶⁶ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

Večji delež deklic je o svoji izkušnji povedal prijateljem, medtem ko dečki v malo večji meri kot deklice svoje izkušnje niso zaupali nikomur.⁶⁷

Slika 38: Si komu povedal/a, kaj se je zgodilo na srečanju? (n=266)

Delež otrok in mladih, ki so o srečanju povedali staršem, se s starostjo niža, medtem ko se delež tistih, ki so zaupali prijateljem, povečuje. Med vsemi starostnimi skupinami je takih, ki tega niso zaupali nikomur, največ med najmlajšimi (22%).⁶⁸

Spolne vsebine

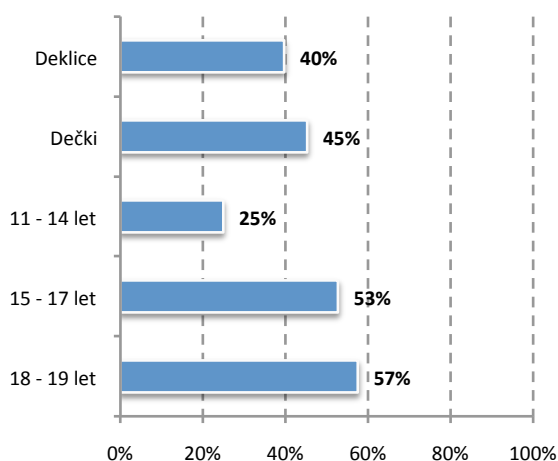
Spolne vsebine ali pornografijo smo v vprašalniku definirali kot »različne podobe, slike, fotografije, video posnetki itd. Včasih so takšne podobe lahko očitno povezane s spolnostjo, na primer lahko kažejo gole ljudi ali ljudi pri spolnih odnosih.«. Otroke in mlade smo vprašali, ali so se s takšnimi vsebinami že srečali, kje so jih videli prvič, kako so reagirali ipd. Vprašanja smo postavili samo starejšim od 10 let.

Rezultati kažejo, da je takšne vsebine videlo 42% otrok in mladih, starih 11 in več let.

Tabela 43: Ali si že kadarkoli videl/a ali natelet/a na takšne vsebine? (n=533)

	Da	Ne
Ali si že kadarkoli videl/a ali natelet/a na takšne vsebine?	42%	45%

Večjih razlik v deležu glede na spol ni, 5% več dečkov je videlo podobe s spolno vsebino.

Slika 39: Ali si že kadarkoli videl/a ali natelet/a na takšne vsebine? (n=533)

S starostjo se delež otrok in mladih, ki so videli takšne vsebine povečuje, med tistimi, stari 18 do 19 let, je takšnih 57%.⁶⁹

Nadalje smo otroke in mlade vprašali, na kakšen način in kako pogosto so naleteli na takšno vsebino.

⁶⁷ Razlike so statistično značilne (sig. 0,007).

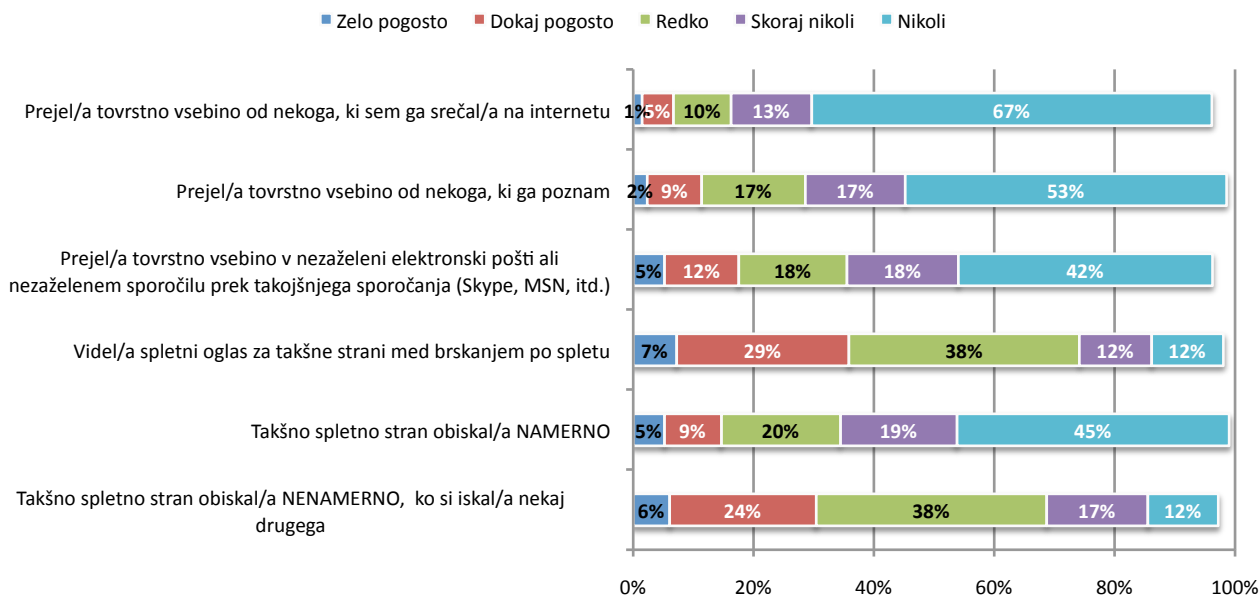
⁶⁸ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

⁶⁹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

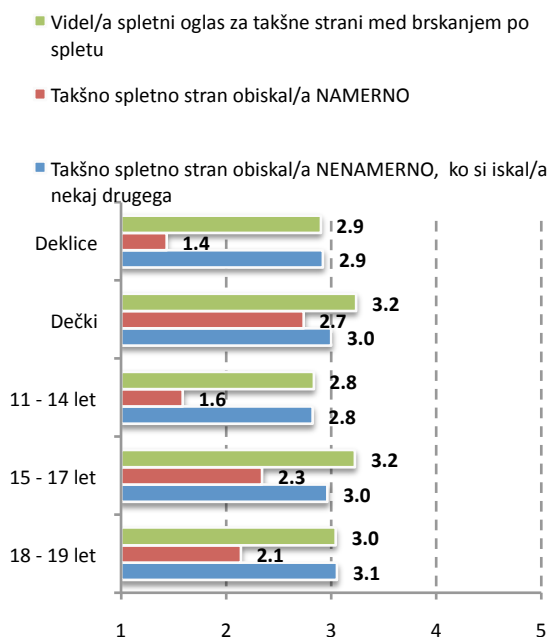

Najpogostejše so otroci in mladi nanjo naleteli med spletnimi oglasi (36% dokaj do zelo pogosto) in nenamerno obiskali takšno spletno stran, ko so

iskali nekaj drugega (30% dokaj do zelo pogosto). Namerno je tako spletno stran obiskalo 14% otrok in mladih.

Slika 40 Si med uporabljanjem interneta že kadarkoli ...? (n=306)

Slika 41: Si med uporabljanjem interneta že kadarkoli ...?(n=306)

Dečki so takšno spletno stran namerno obiskali dosti pogosteje kot deklince.⁷⁰ Po starosti več razlik ni, le da so starejši nekoliko pogosteje takšno spletno stran obiskali namerno.⁷¹

Izkaže se, da prejeta tovrstno vsebino so deklince manj pogosto prejele od nekoga ki so ga srečale na internetu, pa tudi od nekoga, ki ga poznajo.⁷²

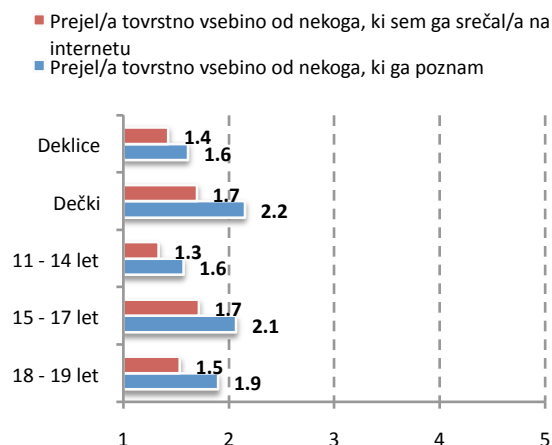
Analiza po starosti pokaže, da je bila takšna vsebina starejšim bolj pogosto poslana kot pa mlajšim.⁷³

⁷⁰ Razlike so statistično značilne (sig.< 0,001).

⁷¹ Razlike so statistično značilne (sig. 0,002).

⁷² Razlike niso statistično značilne (sig.> 0,05).

⁷³ Razlike so statistično značilne (sig.< 0,001).

Slika 42: Si med uporabljanjem interneta že kadarkoli ...?(n=306)

Ko so otroci in mladi prišli na spletno stran s takšno vsebino, so reagirali različno. Približno polovica (54%) je spletno stran pogledala in jo nato zaprla. Na nekaj povezav, da bi ugotovili, kaj se še nahaja tam, je kliknilo 13% otrok in mladih. Dobra desetina (12%) je stran takoj zaprla, ne da bi jo pogledala, enak delež otrok in mladih pa je spletno stran naslednjič ponovno obiskalo.

Tabela 44: Kaj si počel/a na takšni spletni strani, ko si jo (nazadnje) obiskal/a? (n=306)

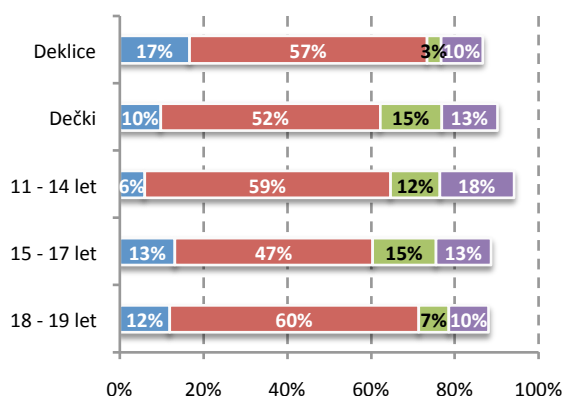
Kaj si počel/a na takšni spletni strani, ko si jo (nazadnje) obiskal/a?

Najprej sem jo pogledal/a in nato zaprl/a	54%
Kliknil/a sem na nekaj povezav na strani, da bi ugotovil/a, kaj se še nahaja tam	13%
Takoj sem jo zaprl/a, ne da bi jo pogledal/a	12%
Naslednjič sem jo ponovno obiskal/a	12%
Povedal sem prijatelju/prijateljici	4%
Naslov spletne strani sem posredoval/a prijatelju/prijateljici	1%
Drugo	2%

Več dečkov se je naslednjič ponovno vrnilo na spletno stran, medtem ko so deklice v več primerih takoj zaprle, ne da bi stran pogledale.⁷⁴

- Takoj sem jo zaprl/a, ne da bi jo pogledal/a
- Najprej sem jo pogledal/a in nato zaprl/a
- Naslednjič sem jo ponovno obiskal/a
- Kliknil/a sem na nekaj povezav na strani, da bi ugotovil/a, kaj se še nahaja tam

Slika 43: Kaj si počel/a na taksni spletni strani, ko si jo (nazadnje) obiskal/a? (n=306)

Najmlajši so večkrat radovedno klikali povezave na spletni strani kot pa starejši, hkrati pa so manjkrat stran takoj zaprli, ne da bi jo pogledali. Tako je storilo 6% otrok, starih 11 do 14 let, in enkrat več najstarejših.⁷⁵

Mlade, ki so takšno spletno stran videli, smo vprašali, kako so se ob tem počutili.

Tabela 45: Kako si se počutil/a, ko si nazadnje videl/a takšno vsebino na internetu? (n=306)

Kako si se počutil/a, ko si nazadnje videl/a takšno vsebino na internetu?	
Nisem kaj dosti mislil/a na to	54%
Bilo mi je neprijetno	10%
Ni mi bilo všeč	10%
Bilo mi je zanimivo	8%
Užival/a sem v vsebini	7%
Bolje bi bilo, da je ne bi nikoli videl/a	4%

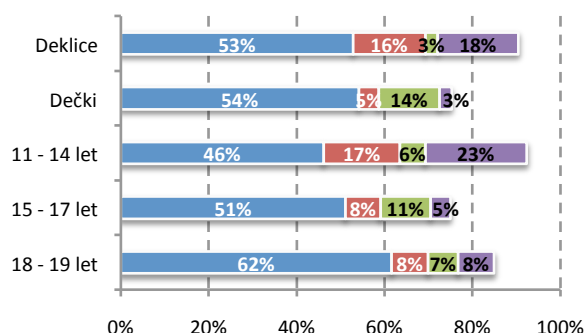
⁷⁴ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

⁷⁵ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

Več kot polovica (54%) jih kasneje ni kaj dosti mislila na to. Neprijetno je bilo 10%, enakem odstotku dogodek ni bil všeč, medtem ko se je 8% otrok in mladih spletna vsebina zdela zanimiva.

V primerjavi z dečki več deklicami takšna vsebina ni bila všeč oziroma jim je bilo neprijetno.⁷⁶

- Nisem kaj dosti mislil/a na to
- Bilo mi je neprijetno
- Bilo mi je zanimivo
- Ni mi bilo vsec

Slika 44: Kako si se počutil/a, ko si nazadnje videl/a takšno vsebino na internetu? (n=306)

Tudi mlajšim je bilo v primerjavi s starejšim pogostejše neprijetno oziroma jim ni bilo všeč.⁷⁷

Otroke in mlade smo tudi vprašali, v katerih medijih poleg interneta in kolikokrat so takšne še vsebine videli.

Tabela 46: Kolikokrat si že videl/a takšno vsebino...? (n=306)

	Velikokrat (več kot petkrat)	Nekajkrat (od enkrat do štirikrat)	Nikoli
Na televiziji	35%	44%	11%
V revijah/časopisih	35%	48%	10%
Na internetu	55%	36%	2%

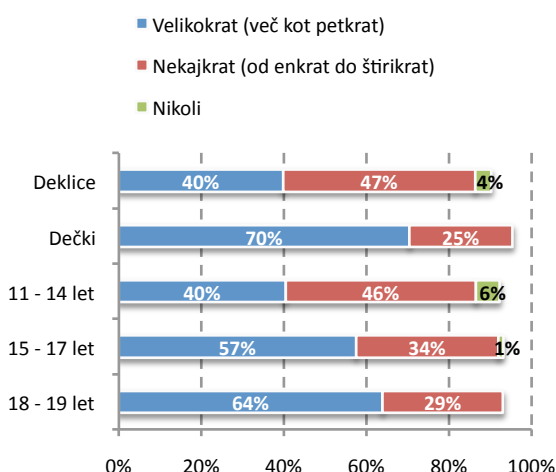
⁷⁶ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁷⁷ Razlike so statistično značilne (sig. 0,025).

Med tisti otroci in mladimi, ki so se velikokrat srečali s spolnimi vsebinami, jih je največ vsebine videlo na internetu (55%). Med tistimi, ki pa so takšne vsebine videli le nekajkrat, pa jih je največ takšne vsebine videlo v revijah in časopisih ter na televiziji.

Poglejmo si, kako pogosto so otroci in mladi spolne vsebine videli na internetu glede na spol in starost. Dečki so spolne vsebine videli veliko bolj pogosto kot deklice. Velikokrat je namreč takšne podobe videlo 70% dečkov, deklic pa 40%.⁷⁸

Slika 45: Kolikokrat si že videl/a takšno vsebino...?(n=306)

Rezultati kažejo, da se s starostjo narašča pogostost srečanja s takšnimi vsebinami.⁷⁹

Največ je otrok in mladih je spolne vsebine videlo v revijah (32%). Na internetu jih je prvič videlo 27% otrok in mladih.

Tabela 47: Kje si prvič videl/a takšno vsebino? (n=306)

Kje si prvič videl/a takšno vsebino?	
Na internetu	27%
Na televiziji	28%
V revijah	32%
Drugo	1%

⁷⁸ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁷⁹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

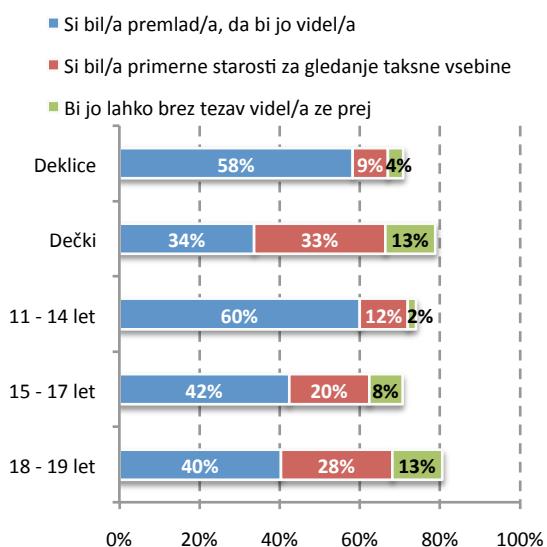
Skoraj polovica (46%) otrok in mladih meni, da je bila pri svojem prvem srečanju s spolnimi vsebinami premlada, da bi takšne vsebine videla, 21% pa jih meni, da so bili primerne starosti.

Tabela 48: Če pomisliš na svojo starost, ko si prvič videl/a takšno vsebino ali meniš, da ...? (n=306)

Če pomisliš na svojo starost, ko si prvič videl/a takšno vsebino ali meniš, da ...

Si bil/a premlad/a, da bi jo videl/a	46%
Si bil/a primerne starosti za gledanje takšne vsebine	21%
Bi jo lahko brez težav videl/a že prej	8%

Deklice so v enkrat večjem deležu kot dečki mnenja, da so bile za takšno vsebino premlade.⁸⁰

Slika 46: Če pomisliš na svojo starost, ko si prvič videl/a takšno vsebino ali meniš, da ...? (n=306)

⁸⁰ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

PRILOŽNOSTI

Poleg tveganj pa uporaba interneta za otroke in mlade lahko pomeni veliko priložnosti. Splet lahko predstavlja odličen prostor, kjer otroci in mladi poleg enostavnejšega komuniciranja poiščejo informacije in nasvete o različnih stvareh, izražajo svojo kreativnost, se učijo in ustvarjajo.

Iskanje informacij in nasveta na spletu

Otroke in mlade smo tako vprašali, katere izmed reči uporabijo, ko želijo informacije ali nasvet o stvareh, kot so ljubezenska razmerja, družinske težave, spolnost, itd.

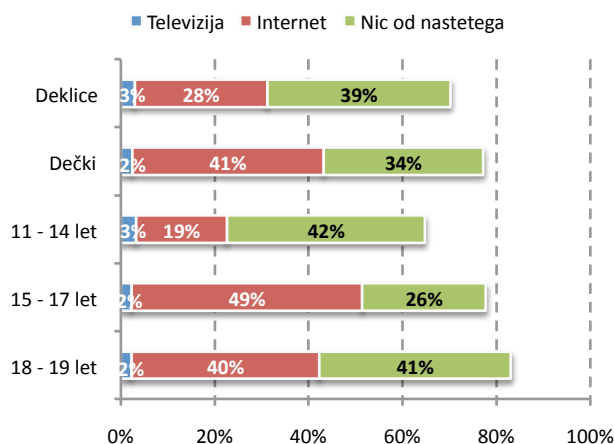
Tabela 49: Katere izmed naslednjih reči uporabiš, ko želiš informacije ali nasvet? (n=668)

Katere izmed naslednjih reči uporabiš, ko želiš informacije ali nasvet o stvareh, kot so ljubezenska razmerja, družinske težave, spolnost, zdravje, droge itd.?	
Internet	34%
Knjige	6%
Revije	5%
Televizija	3%
Letaki in brošure	1%
Telefonska linija za pomoč	1%
Nič od naštetega	37%

Nobenega od naštetih virov informacij ne uporabi 37% otrok in mladih, malo več kot tretjina (34%) pa se v takšnih primerih posluži interneta.

Izkaže se, da se nekoliko več dečkov v takšnih situacijah posluži interneta kot pa deklic.⁸¹ Uporaba

interneta za iskanje informacij ali nasveta o takšnih stvareh pa je večja pri starejših mladih kot pri mlajših.⁸²

Slika 47: Katere izmed naslednjih reči uporabiš, ko želiš informacije ali nasvet? (n=668)

Nadalje nas je zanimalo, na katere načine so otroci in mladi na spletu že iskali nasvete. Na spletnih straneh je želene informacije poiskalo 61% otrok in mladih. Možnosti »Vprašaj strokovnjaka« se je poslužilo le 2% otrok in mladih.

Tabela 50: Na katerega od spodaj naštetih načinov si na internetu že iskal/a nasvete? (n=178)

Na katerega od spodaj naštetih načinov si na internetu že iskal/a nasvete?	
Poiskal/a sem zelene informacije na spletni strani	61%
Poiskal/a sem zelen nasvet na spletni strani	15%
Poslal/a sem email svojemu prijatelju/prijateljici ali se z njo/njim pogovorila prek takojšnjega sporočanja	10%
Ob pogovoru v spletni klepetalnici, na forumu ali sporočilih	5%
Uporabil/a sem možnost »vprašaj strokovnjaka« ali poslal/a	2%
Nič od naštetega	2%

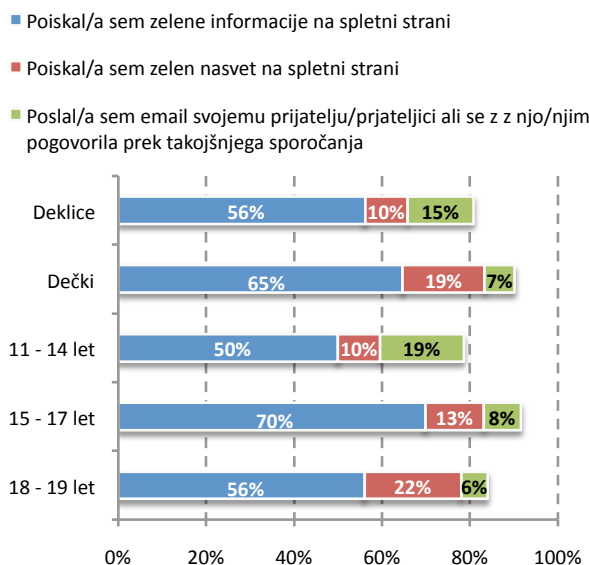
Med dečki je več takih, ki so želene informacije poiskali na spletni strani, med deklicami pa več takšnih, ki so poslane email svojem prijatelju ali

⁸¹ Razlike so statistično značilne (sig. 0,001).

⁸² Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

prijateljici ali se z njo ozirna z njim pogovorile prek takojšnjega sporočanja.⁸³

Slika 48: Na katerega od spodaj naštetih načinov si na internetu že iskal/a nasvete? (n=178)

Mlajši otroci so v zvezi s tem pogostejše kontaktirali prijatelja ali prijateljico prek takojšnjega sporočanja ali emaila kot pa starejši otroci.⁸⁴

Otroke in mlade smo vprašali tudi, katere informacije so iskali na internetu.

Tabela 51: Za katere izmed naslednjih reči si uporabil/a internet, da bi o njih dobil/a informacije? (n=178)

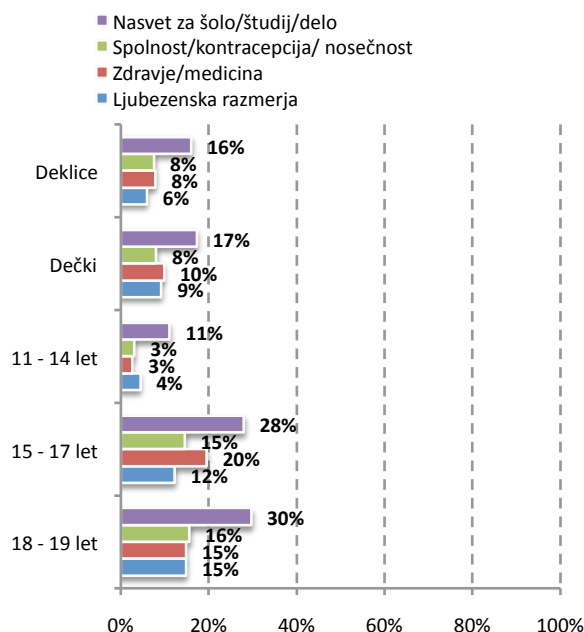
Za katere izmed naslednjih reči si uporabil/a internet, da bi o njih dobil/a informacije?	
Nasvet za šolo/študij/delo	17%
Zdravje/medicina	9%
Ljubezenska razmerja	8%
Dieta, prehrana, pridobivanje vitke linije	8%
Spolnost/kontracepcija/ nosečnost	8%
Alkohol/droge/kajenje	6%
Finančni nasvet	3%
Družinske težave	2%
Soočanje z istospolno usmerjenostjo/biti gej ali lezbijka	1%

⁸³ Razlike niso statistično značilne (sig.> 0,05).

⁸⁴ Razlike niso statistično značilne (sig.> 0,05).

Nasvete za šolo, študij ali službo je iskalo 17% otrok in mladih, informacije o zdravju ali medicini 9%, o ljubezenskih razmerjih pa 8% otrok in mladih.

Glede na spol ne obstajajo večje razlike v tem, katere informacije so iskali na spletu.

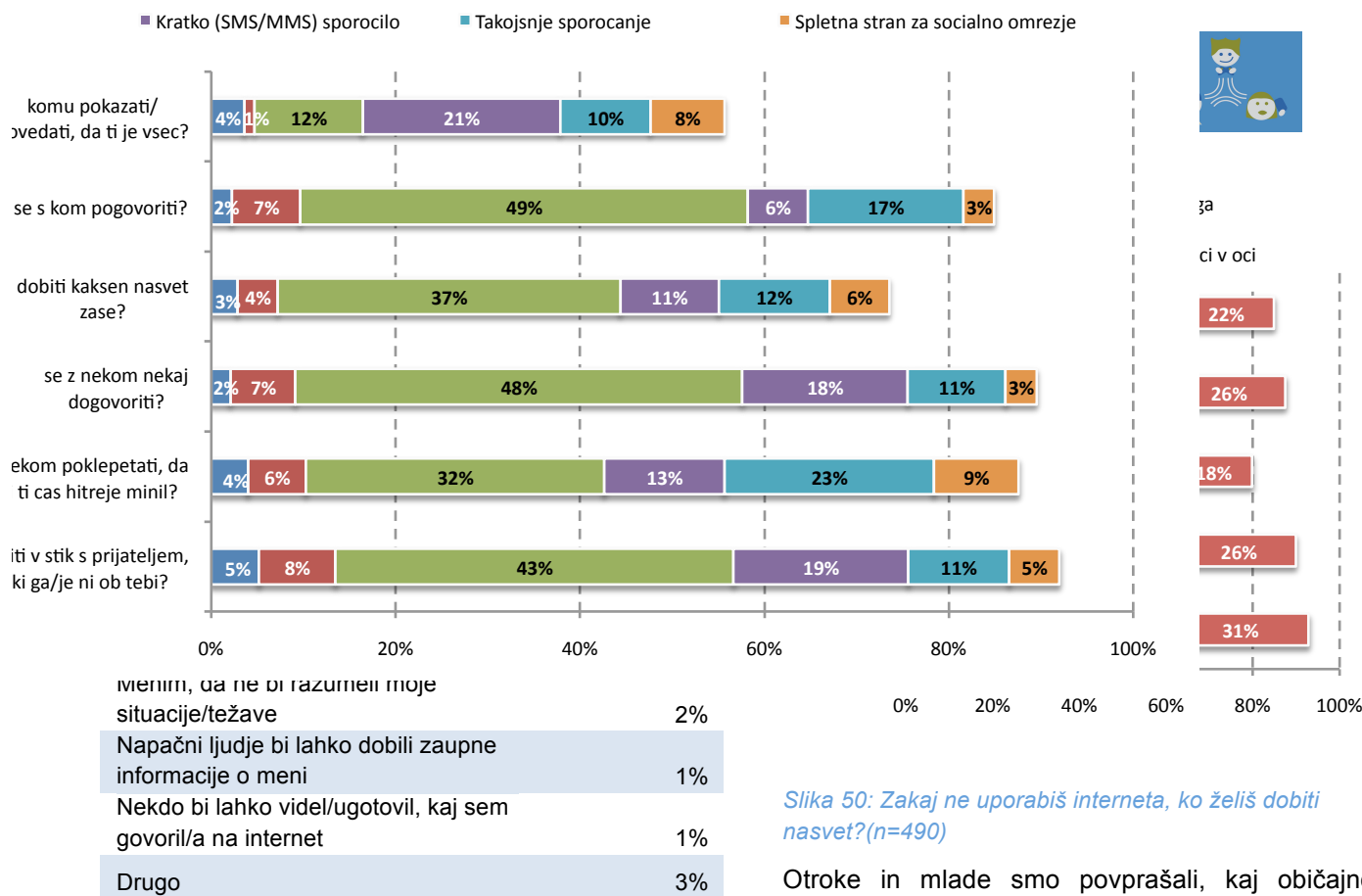
Slika 49: Za katere izmed naslednjih reči si uporabil/a internet, da bi o njih dobil/a informacije?(n=178)

Delež tistih, ki so iskali nasvete za šolo, študij ali delo se povečuje s starostjo.⁸⁵

Nekateri otroci in mladi pa pravijo, da niso uporabili interneta, ko so iskali nasvet. Zanimali so nas razlogi, zakaj ne.

Največ tistih otrok in mladih, ki interneta ne uporabljajo za iskanje nasvetov, se raje pogovori z nekom, ki ga pozna (62%). Da se raje pogovori z nekom iz oči v oči, pravi 24% otrok in mladih.

⁸⁵ Razlike so statistično značilne (sig.< 0,001).

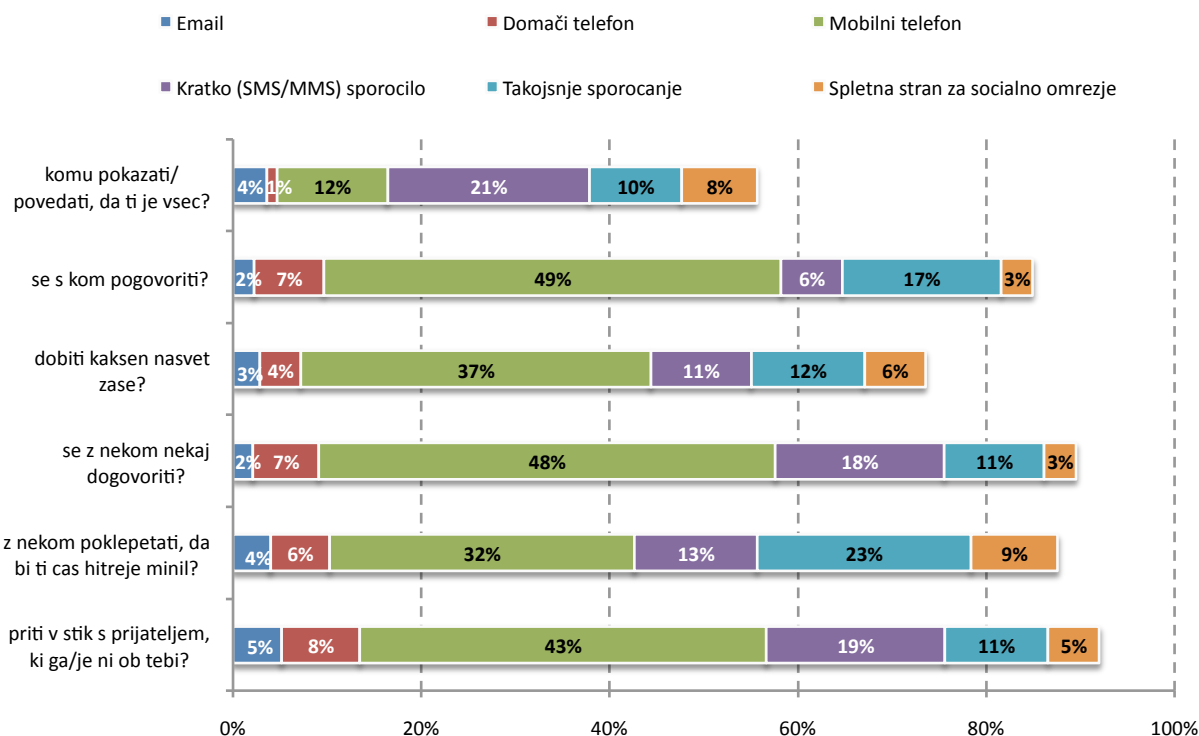
Slika 50: Zakaj ne uporabiš interneta, ko želiš dobiti nasvet?(n=490)

Otroke in mlade smo povprašali, kaj običajno storijo, ko želijo komu pokazati, da jim je vseč, dobiti kakšen nasvet ali se z nekom nekaj dogovoriti.

V splošnem gledano se otroci in mladi v vseh primerih najbolj poslužujejo mobilnega telefona. Ta način izbere največji delež otrok in mladih v vseh situacijah, razen ko želijo pokazati ali povedati komu, da jim je vseč. Takrat jih 21% napiše kratko sporočilo. Takojšnje sporočanje otroci in mladi uporabljajo, ko želijo s kom poklepetati, da bi čas hitreje minil (23%) in ko se želijo s kom pogovoriti (17%).

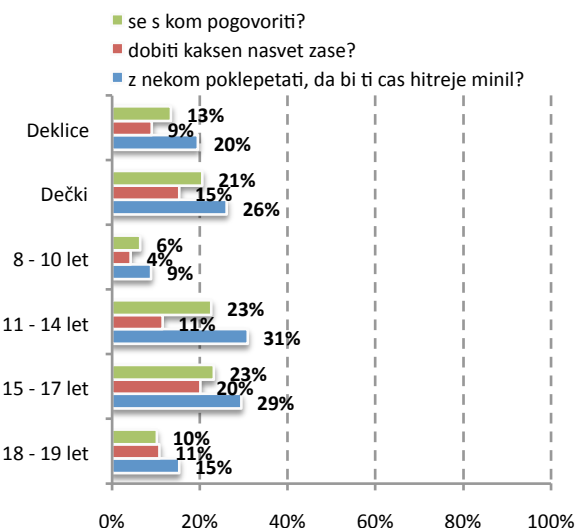
Prav tako ni večjih razlik po starostnih razredih, le da je delež tistih, ki se raje pogovorijo z nekom iz oči v oči, nekoliko nižji pri otrocih, starih 11 do 14 let, kot pa v drugih dveh skupinah. Pri mlajših je takšnih 18%, pri najstarejših mladih pa je takšna skoraj tretjina (31%).⁸⁶

⁸⁶ Razlike niso statistično značilne (sig. > 0,05).

Slika 51: Kaj od naštetega običajno storiš, če...? (n=668)

Poglejmo še stanje po spolu in starostnih skupinah.

Slika 52: V katerih primerih običajno uporabiš takojšnje sporočanje? (n=668)

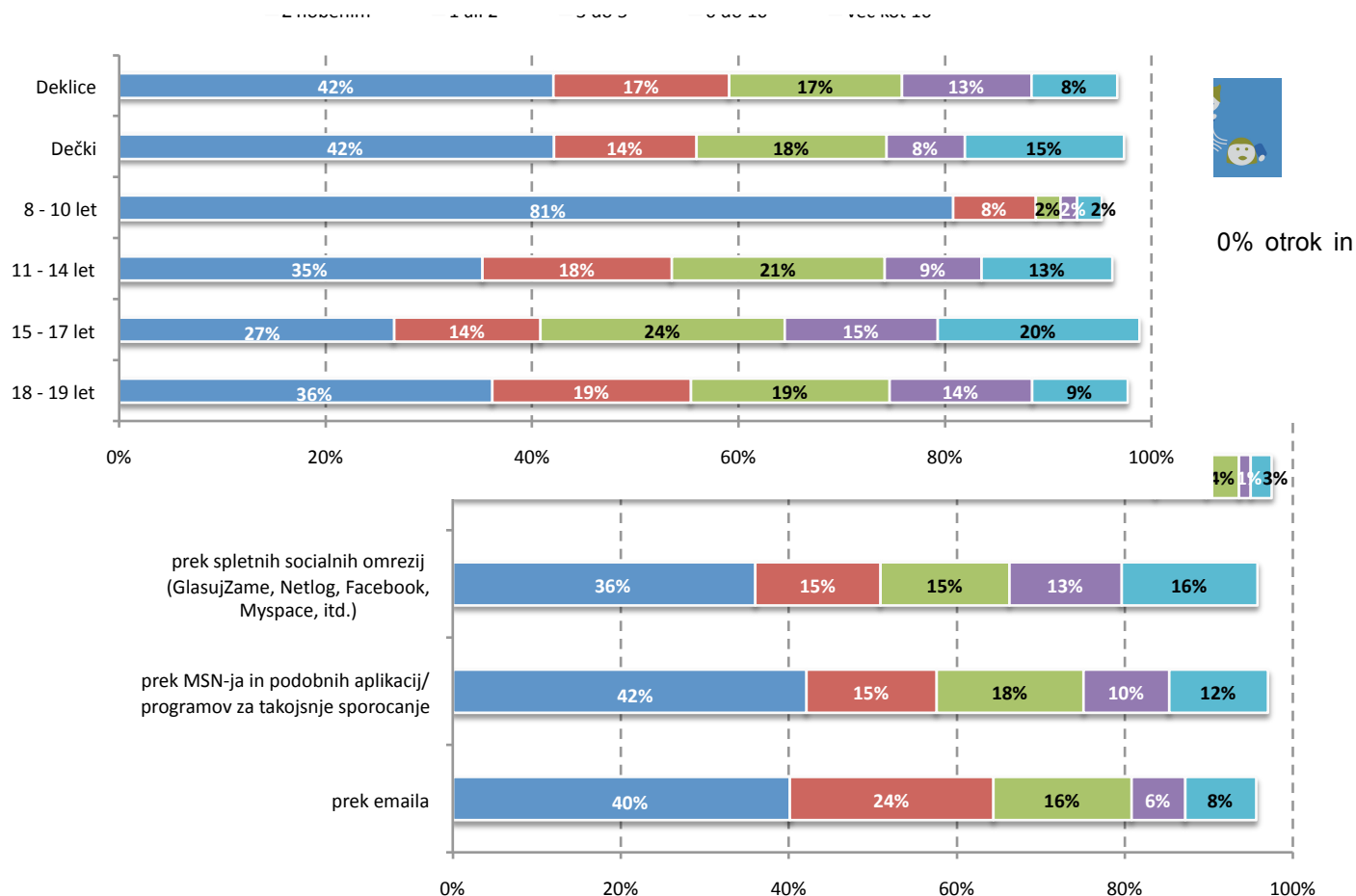
Med dečki in deklicami ni večjih razlik pri uporabi takojšnjega sporočanja. Nekaj več dečkov izbere tak način, ko si želi z nekom poklepetati.⁸⁷

Glede na starostne skupine obstajajo razlike. Tako se najmlajši in najstarejši v dosti manjšem deležu poslužujejo takojšnjega sporočanja kot drugi dve starostni skupini, kadar se želijo s kom pogovoriti, s kom poklepetati, da čas hitreje mine, ali pa dobiti kakšen nasvet.⁸⁸

Zanimalo nas je, s kolkimi osebami so bili otroci v stiku prek različnih načinov spletnega komuniciranja, to je z uporabo spletnih klepetalnic, spletnih socialnih omrežji, prek programov za takojšnje sporočanje in prek emaila.

⁸⁷ Razlike so statistično značilne (sig. 0,024).

⁸⁸ Razlike so statistično značilne (sig. 0,001).

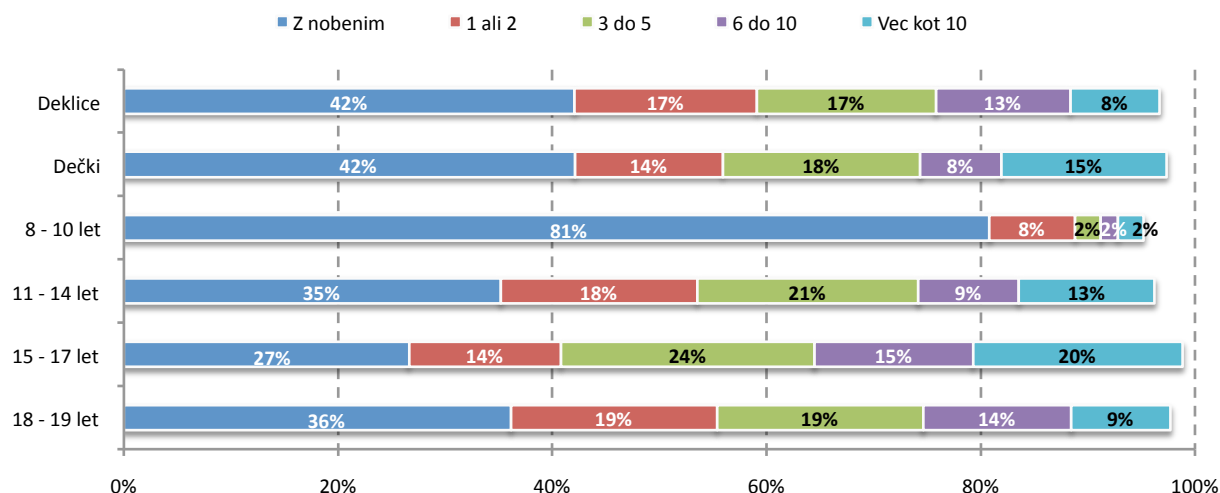
Slika 53: S koliko ljudmi si bil/a v zadnjem tednu v stiku...?(n=668)

Prek spletnih socialnih omrežij je bilo z več kot 10 osebami v stiku 16% otrok in mladih, z 1 do 5 osebami 30% otrok in mladih, 36% pa z nobenim.

Prek MSN-ja in podobnih aplikacij za takojšnje sporočanje je bilo z več kot 10 osebami v stiku 12% otrok in mladih, z 1 do 5 osebami pa tretjina (33%).

Prek emaila je z več kot 10 osebami komuniciralo 8% otrok in mladih, 40% jih je komuniciralo z 1 do 5 osebami, enak delež pa jih prek emaila ni komuniciralo z nobenim.

Poglejmo si stanje po spolu in starosti za takojšnje sporočanje in socialna omrežja.

Slika 54 S koliko ljudmi si bil/a v zadnjem tednu v stiku prek takojšnjega sporočanja? (n=668)

Večjih razlik med dečki in deklicami glede na število oseb, s katerimi komunicirajo prek takojšnjega sporočanja ni. Je pa pri dečkih delež tistih, ki so komunicirali z več kot 10 osebami, nekoliko večji kot pri deklicah.⁸⁹

Iz zgornje slike je razvidno, da se starostna skupina 15 do 17 let nekoliko razlikuje od preostalih dveh. Med njimi namreč petina (20%) pravi, da je komunicirala z več kot 10 osebami, 15% jih je komuniciralo z 6 do 10 osebami, z nobeno pa 27%, kar je najmanj v primerjavi z drugima starostnima skupinama.⁹⁰

Naslednji graf prikazuje stanje po spolu in starosti za komuniciranje prek spletnih socialnih omrežij.

Po spolu večjih razlik ni opaziti. Glede na starostne skupine pa so razlike večje.

Katere spletne strani obiskujejo?

Zanimalo nas je tudi, katere vrste spletnih strani običajno otrok in mladostnik obiskuje, kažejo, da 84% mladih običajno obiskuje internetne iskalnike.

Polovica (51%) obiskuje spletne strani povezane s glasbo, glasbenimi skupinami in izvajalci. Spletne strani o filmih in s televizijskimi programi običajno obiskuje 32% vprašanih.

Tabela 53: Katere od naštetih vrst spletnih strani običajno obiskuješ na internetu? (n=668)

Katere od naštetih vrst spletnih strani običajno obiskuješ na internetu?

Iskalniki (npr Google, Yahoo, Najdi.si)	84%
Glasba, glasbene skupine in izvajalci, pevke in pevci itd.	51%
Filmi, televizijski programi itd.	32%
Strani za pomoč pri pripravi na kontrolno nalogo, test ali izpit	26%
Šale ali humor	26%
Šport, športne ekipe itd.	23%
Konjički ali interesna področja	23%
Strani za klube, skupine ali športne ekipe, katerih član/ica sem	15%
Kjer lahko sam/a ustvarjam (risanje, slikanje, pisanje zgodb itd.)	11%
Strani za mobilnike (za melodije zvonjenja, logotipe, ozadja, pošiljanje SMS sporočil itd.)	9%

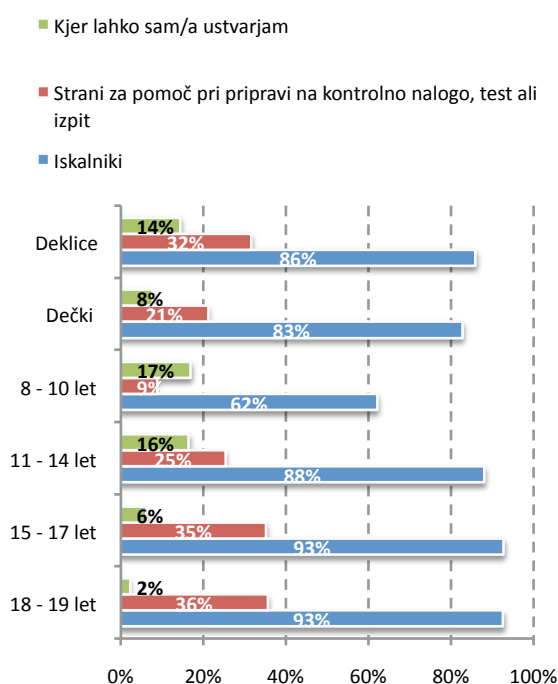
⁸⁹ Razlike so statistično značilne (sig. 0,031).

⁹⁰ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

Analiza razlik glede na spol in starost pokaže, da večji delež deklic uporablja strani za pomoč pri pripravi na test ali izpit⁹¹ in pa strani, kjer lahko same ustvarjajo⁹².

S starostjo se povečuje uporaba iskalnikov in strani za pomoč pri pripravi na test ali izpit, zmanjšuje pa se delež uporabnikov strani za ustvarjanje.⁹³

Slika 55: Katere od naštetih vrst spletnih strani običajno obiskuješ na internetu? (n=668)

Nadalje smo vprašali, koliko različnih spletnih strani so otroci in mladi obiskali v zadnjem tednu.

Malo več kot tretjina (35%) je obiskala 1 do 4 spletne strani, 25% pa 5 do 10 različnih spletnih strani.

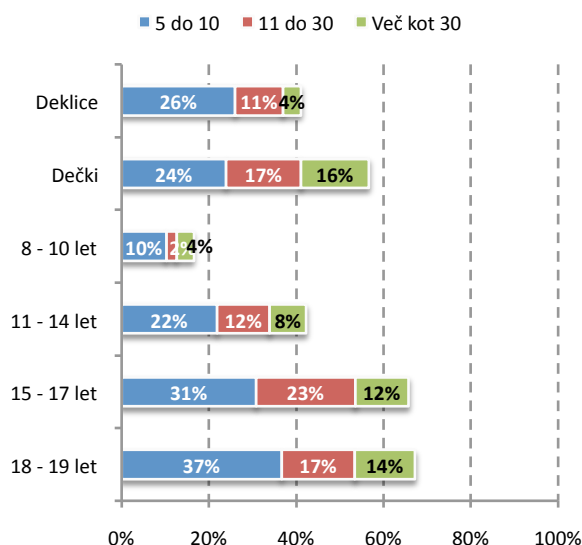
Tabela 54: Koliko različnih spletnih strani si obiskal/a v zadnjem tednu? (n=668)

Koliko različnih spletnih strani si obiskal/a V ZADNJEM TEDNU?

Nič	7%
1 do 4	35%
5 do 10	25%
11 do 30	14%
Več kot 30	10%

Od 11 do 30 različnih spletnih strani je obiskalo 14% otrok in mladih, več kot 30 strani 10% otrok in mladih, nobene spletne strani pa v zadnjem tednu ni obiskalo 7% vseh anketiranih.

Poglejmo si še grafični prikaz razlik glede na spol in starost.

Slika 56: Koliko različnih spletnih strani si obiskal/a v zadnjem tednu? (n=668)

Vidimo, da so dečki v zadnjem tednu obiskali veliko več spletnih strani kot deklice.⁹⁴ Število obiskanih (različnih) spletnih strani narašča s starostjo.⁹⁵ Tako je med najmlajšimi 6% takih, ki so

⁹¹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁹² Razlike so statistično značilne (sig. 0,006).

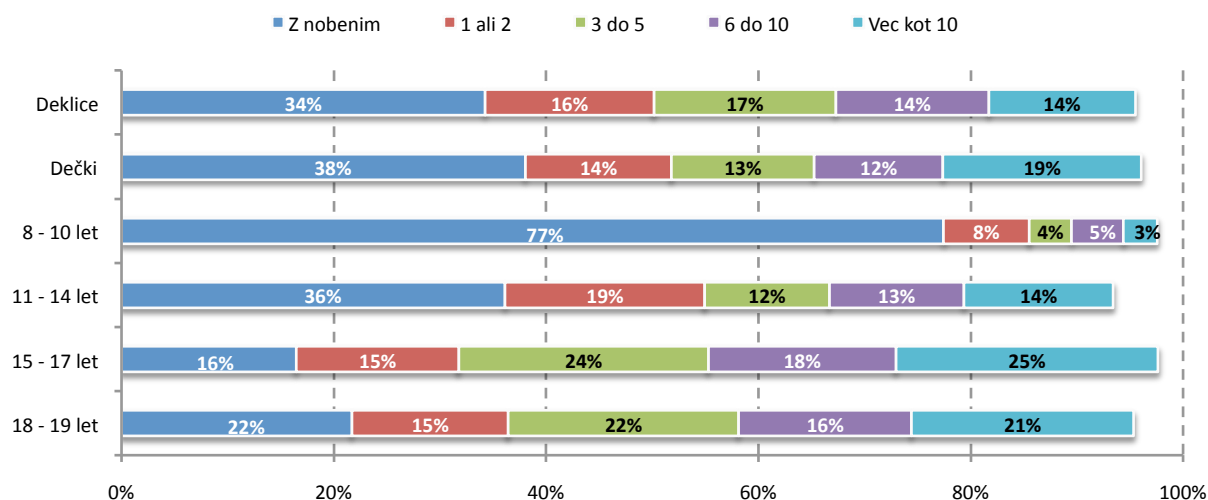
⁹³ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁹⁴ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁹⁵ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

obiskali 11 različnih spletnih strani ali več, med najstarejšimi pa 31%. Še večji delež je pri tistih, starih 15 do 17 let, med katerimi je vsaj 11 različnih spletnih strani obiskalo 35%.

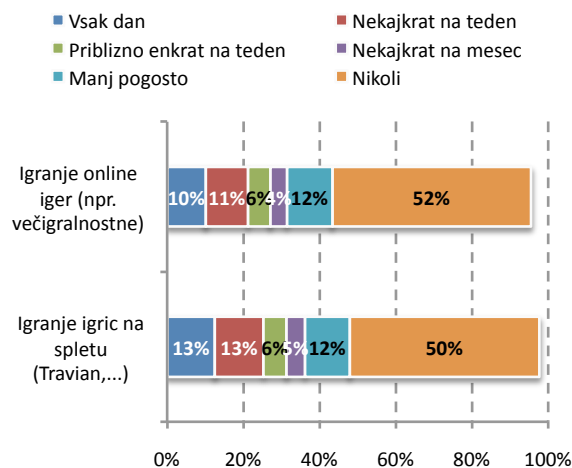
Slika 57 S koliko ljudmi si bil/a v zadnjem tednu v stiku prek socialnih omrežji? (n=668)

Pri najmlajših anketiranih 77% ni komuniciralo prek socialnih omrežji z nikomer. Z 1 do 5 osebami je komuniciralo 12% otrok starosti 8 do 10 let. Opazimo lahko, da je delež otrok, ki niso komunicirali z nobenim, pri tistih, starih 11 do 14 let, dosti višji kot pri starejših, delež otrok, ki so komunicirali z več kot 10 osebami pa nižji v primerjavi s starejšimi⁹⁶.

Igranje igrice na spletu

Otrokom in mladim smo postavili tudi nekaj vprašanj o igranju iger na spletu.

Rezultati kažejo, da 21% otrok online igre igra vsaj nekajkrat na teden, nekoliko višji delež pa igra igrice na spletu (26%). Iger nikoli ne igra polovica (50%).

Slika 58: Kako pogosto na internet počneš naslednje? (n=668)

⁹⁶ Razlike so statistično značilne (sig. 0,001).

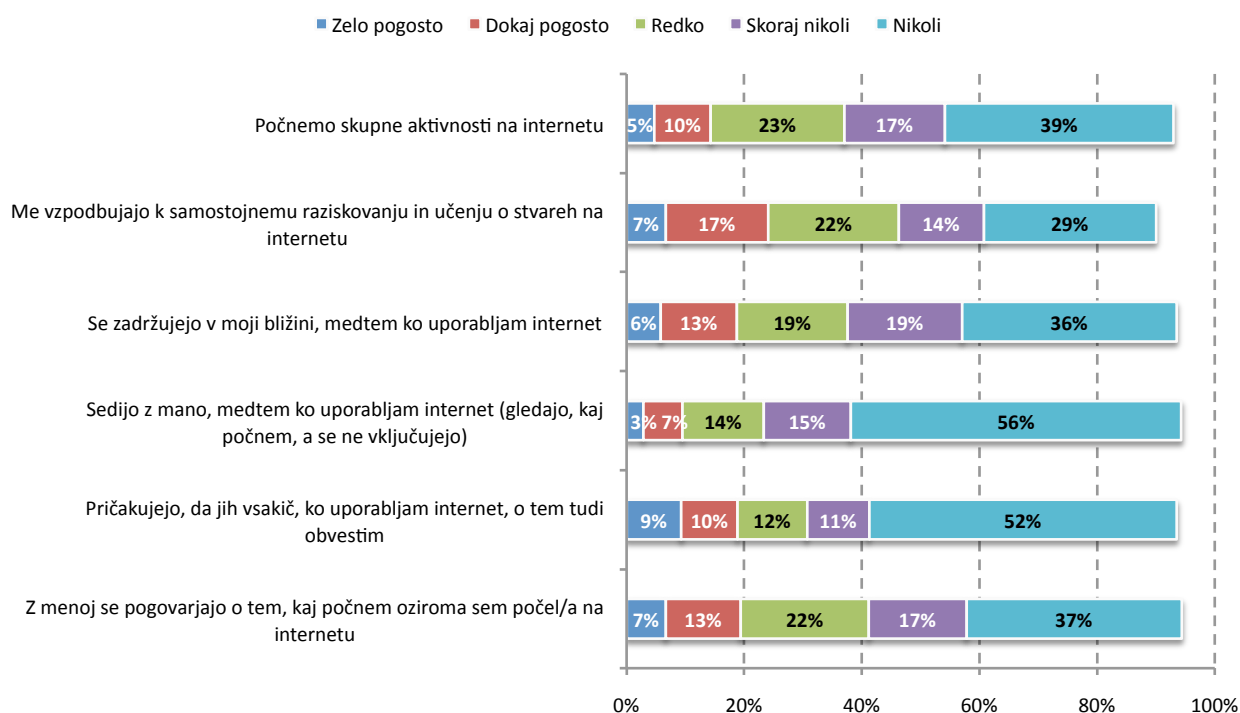

STARŠEVSKO POSREDOVANJE

V anketnem vprašalniku smo otroke in mlade vprašali tudi nekaj vprašanj o aktivnostih, ki jih njihovi starši počnejo v povezavi z otrokovo in mladostnikovo uporabo interneta.

Zanimalo nas je, ali in kako pogosto starši nadzorujejo otroke in mlade pri uporabi interneta, koliko starši vedo o otrokovi in mladostnikovi uporabi interneta in katere spletne dejavnosti so mladim dovoljene.

Najprej si oglejmo, kaj starši počnejo, ko otroci in mladi uporabljajo internet.

Slika 59: Kaj od naštetega počnejo tvoji starši, ko doma uporabljaš internet? (n=668)

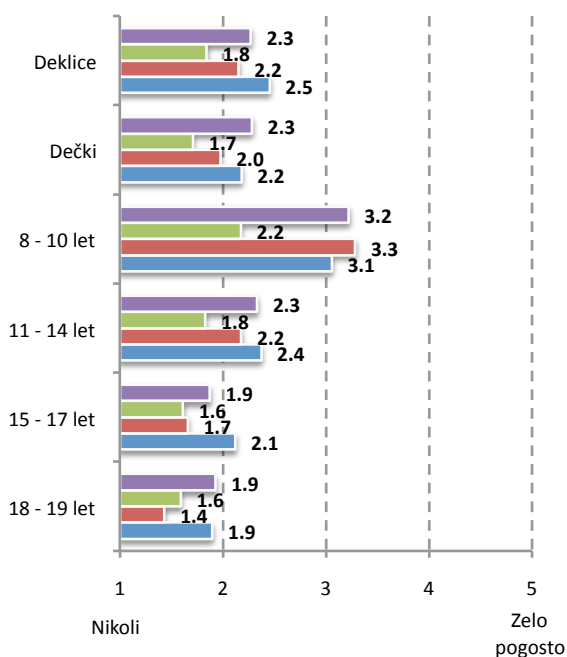
Skoraj četrtina (24%) otrok in mladih je povedala, da jih starši dokaj do zelo pogosto vzpodbujajo k samostojnemu raziskovanju in učenju o stvareh na spletu. S petino otrok (20%) in mladih se starši dokaj do zelo pogosto pogovarjajo o tem, kaj počnejo oz. kaj so počeli na internetu.

Skoraj petina otrok in mladih (19%) tudi pravi, da se v času njihove uporabe interneta starši zadržujejo v njihovi bližini, pri 10% otrok in mladih pa starši sedijo zraven. Pri več kot polovici otrok in mladih (56%) starši ne pričakujejo, da jih otrok in mladostnik obvesti vsakič, ko uporablja internet.

Če primerjamo rezultate glede na spol, se izkaže, da bistvenih razlik ni.

- Se zadržujejo v moji bližini, medtem ko uporabljam internet
- Sedijo z mano, medtem ko uporabljam internet (gledajo, kaj počnem, a se ne vključujejo)
- Pričakujejo, da jih vsakič, ko uporabljam internet, o tem tudi obvestim
- Z menoj se pogovarjajo o tem, kaj počnem oziroma sem počel/a na internetu

Slika 60 Kaj od naštetega počnejo tvoji starši, ko doma uporabljaš internet? (n=668)

Analiza po starostnih skupinah po pričakovanjih pokaže, da so starši dosti bolj »prisotni« pri otrokovi in mladostnikovi uporabi interneta pri tistih najmlajših, s starostjo se vključenost staršev zmanjšuje. Pri mlajših starši bolj pogosto pričakujejo, da jih otrok vsakič obvesti, ko uporablja internet in se pogostejše zadržujejo v bližini v času uporabe interneta kot pri starejših otrocih.⁹⁷

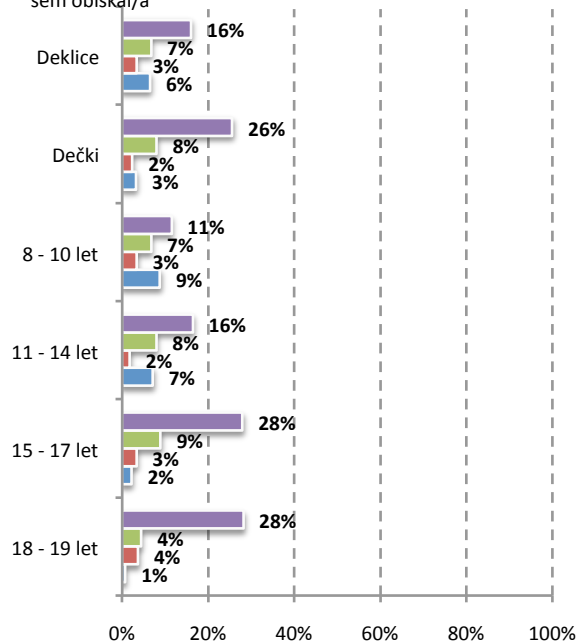
Nadalje smo mlade vprašali, ali starši preverjajo katere od stvari naštetih v spodnji tabeli.

Tabela 55: Moji starši včasih ... (n=668)

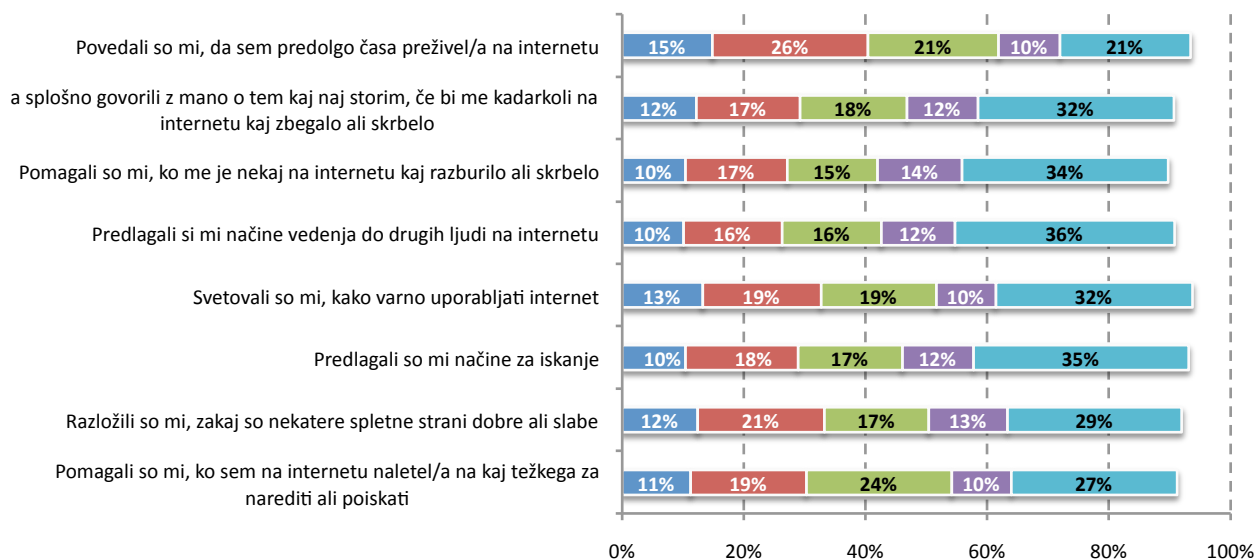
Moji starši včasih ...	
Predlagajo zanimive spletne strani, ki jih lahko obiščem	31%
Nič od naštetega	24%
Nimajo pojma, kaj počnem na spletu	21%
Postanejo zaskrbljeni glede moje uporabe interneta	7%
Kasneje pogledajo računalnik in preverijo, katere spletne strani sem obiskal/a	5%
Preverijo mojo elektronsko pošto/profil v socialnem omrežju	3%

Skoraj tretjini anketirancev starši predlagajo zanimive spletne strani, ki jih lahko obiščejo. Okoli petina (21%) otrok in mladih pravi, da starši nimajo pojma, kaj počnejo na spletu, pri 7% otrok in mladih starši postanejo zaskrbljeni glede otrokove in mladostnikove uporabe interneta.

- Nimajo pojma, kaj počnem na spletu
- Postanejo zaskrbljeni glede moje uporabe interneta
- Preverijo mojo elektronsko pošto/profil v socialnem omrežju
- Kasneje pogledajo računalnik in preverijo, katere spletne strani sem obiskal/a

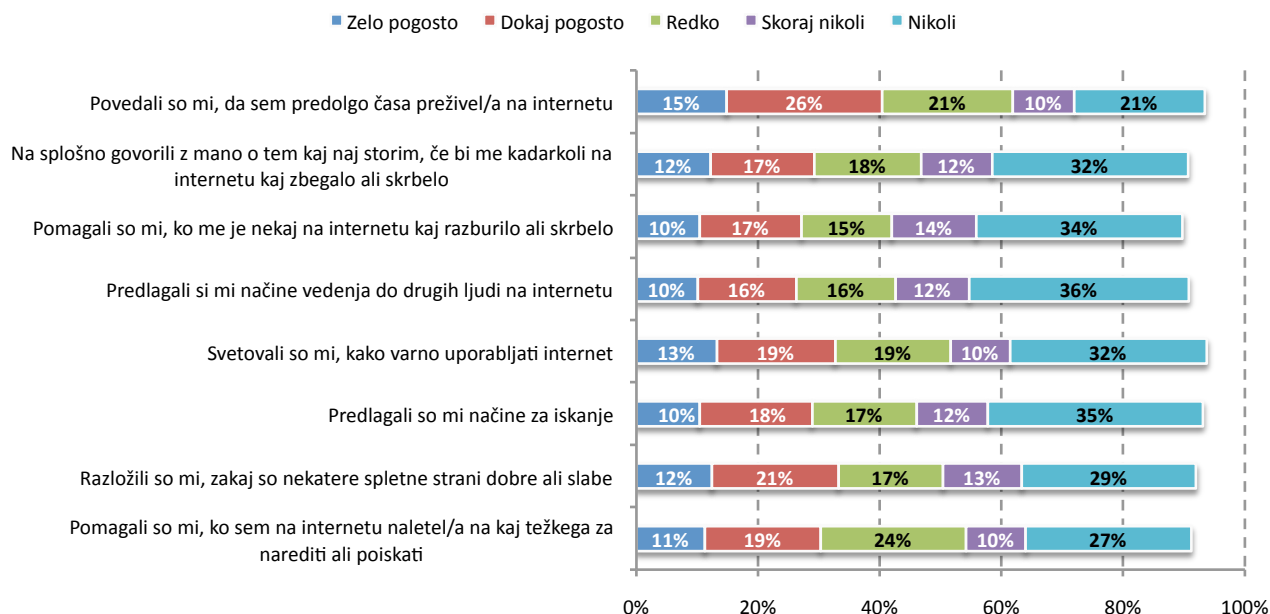
⁹⁷ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

starost in spol bistvenih ni razlik. Zanimalo nas je tudi, kako pogosto so starši otroku in mladostniku svetovali ali pomagali pri v spodnjem grafu naštetih stvareh.

⁹⁸ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

⁹⁹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

Slika 62: So tvoji starši s tabo kdaj počeli kaj od naštetega? (n=668)

Zakaj so nekatere spletne strani dobre ali slabe, so starši pogosto razložili tretjini otrok in mladih (33%), skoraj istemu deležu otrok in mladih so starši pogosto svetovali, kako varno uporabljati internet /32%) in pogosto pomagali, ko je otrok in mladostnik na spletu naletel na nekaj težkega za narediti ali poiskati (30%).

Skoraj polovici otrok in mladostnikov (47%) starši nikoli ali skoraj nikoli niso predlagali načine vedenja do drugih ljudi na internetu, skoraj polovici (48%) starši prav tako niso nikoli ali skoraj nikoli pomagali, ko jih je na internetu nekaj razburilo ali zaskrbelo. Pri slednjem je potrebno upoštevati dejstvo, da je delež otrok in mladih, ki jih je na spletu nekaj razburilo ali zaskrbelo, nizek (glej poglavje Tveganja).

Naslednji grafični prikazuje še stanje glede na spol in starostne skupine.

Pokazalo se je, da po spolu obstajajo razlike. Tako so starši pri deklicah bolj pogosto pomagali, če jih

je na spletu kaj razburilo ali zaskrbelo.¹⁰⁰ Prav tako so deklicam starši bolj pogosto svetovali, kako internet uporabljati varno.¹⁰¹

Po pričakovanjih se pri najmlajših starši veliko bolj vključujejo, svetujejo kot pri starejših mladih.¹⁰²

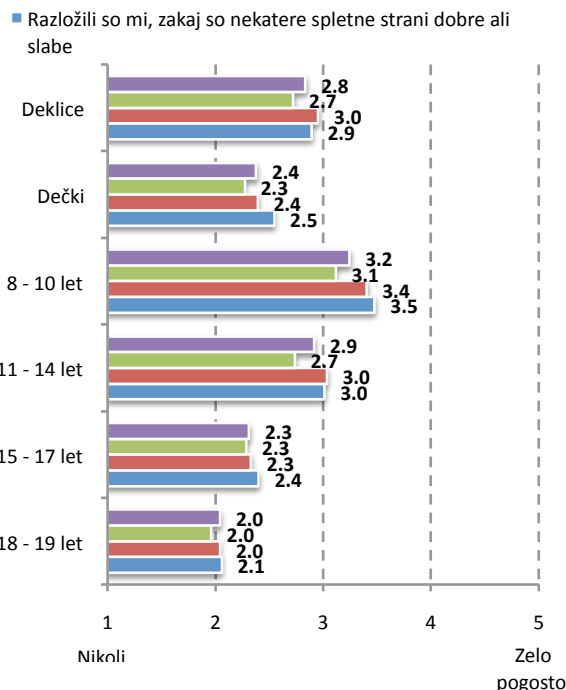
¹⁰⁰ Razlike niso statistično značilne (sig > 0,05).

¹⁰¹ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

¹⁰² Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

- Na splošno govorili z mano o tem kaj naj storim, če bi me kadarkoli na internetu kaj zebgalo ali skrbelo
- Pomagali so mi, ko me je nekaj na internetu kaj razburilo ali skrbelo
- Svetovali so mi, kako varno uporabljati internet

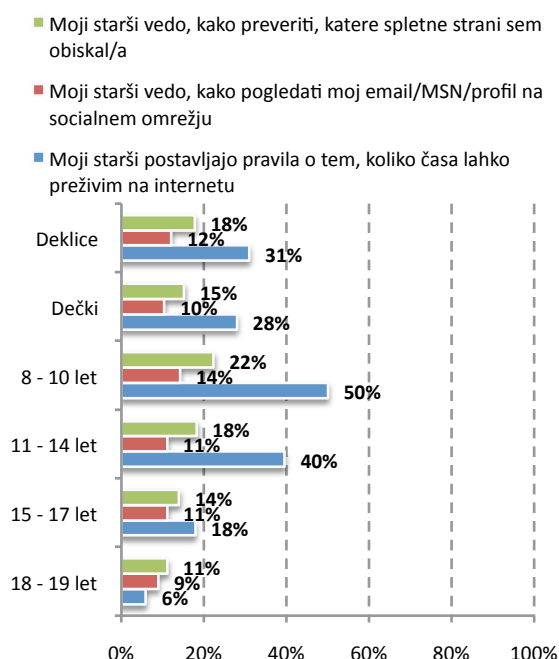
Slika 63: So tvoji starši s tabo kdaj počeli kaj od naštetega? (n=668)

Rezultati kažejo, da skoraj 30% otrokom in mladim starši postavljajo pravila o tem, koliko časa lahko preživijo na spletu, 16% otrok in mladih pa pravi, da starši znajo pogledati, katere spletne strani je otrok in mladostnik obiskal.

Tabela 56: Katere izmed naslednjih reči veljajo zate in za tvoje starše ...? (n=668)

Katere izmed naslednjih reči veljajo zate in za tvoje starše ...?	
Moji starši postavljajo pravila o tem, koliko časa lahko preživim na internetu	29%
Moji starši vedo, kako preveriti, katere spletne strani sem obiskal/a	16%
Moji starši vedo, kako pogledati moj email/MSN/profil na socialnem omrežju	11%
Nič od naštetega	33%

Poglejmo še stanje glede na spol in starostne skupine. Analiza po spolu ne kaže razlik, analiza po starostnih skupinah pa pokaže, da večji delež mlajših pravi, da starši znajo preveriti, katere spletne strani je otrok in mladostnik obiskal, pogledati e-mail/MSN/profil na socialnem omrežju.¹⁰³ S starostjo pa se manjša tudi delež tistih, katerim starši postavljajo pravila o tem, koliko časa lahko preživijo na spletu.¹⁰⁴

Slika 64: Kaj velja zate in tvoje starše? (n=668)

Mlade smo vprašali tudi, ali morda vedo, če imajo na računalniku doma omejen ali preprečen dostop do katere izmed naštetih stvari.

¹⁰³ Razlike niso statistično značilne (sig > 0,05).

¹⁰⁴ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

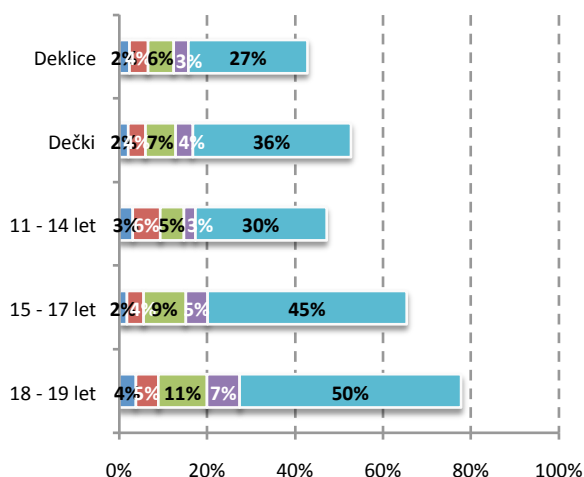

Tabela 57: Ali je pri vas doma omejen ali preprečen dostop do katere izmed naslednjih reči? (n=668)

Ali morda veš, če je na računalniku pri vas doma omejen ali preprečen dostop do katere izmed naslednjih reči?	
Nezaželena elektronska pošta	6%
Strani s slikami ali videi golih ljudi	4%
Oglasna sporočila	4%
Spletne strani za socialna omrežja (GlasujZame, Netlog, Facebook, Myspace, itd.)	2%
Elektronska pošta	1%
Spletne klepetalnice	1%
Orodja za takojšnje sporočanje (Skype, MSN, itd.)	1%
Nič	31%

Da nimajo nič omejeno ali preprečeno meni 31% otrok in mladih, 6% jih pravi, da je dostop do nezaželene elektronske pošte doma omejen ali preprečen.

- Spletne strani za socialna omrežja (GlasujZame, Netlog, Facebook, Myspace, itd.)
- Strani s slikami ali videi golih ljudi
- Nezaželena elektronska pošta
- Oglasna sporočila
- Nič

Slika 65: Ali je pri vas doma omejen ali preprečen dostop do katere izmed naslednjih reči? (n=668)

Nekoliko več dečkov kot deklic pravi, da nimajo omejenega ali preprečenega dostopa do naštetih stvari.¹⁰⁵

S starostjo se večja delež tistih, ki pravijo da nimajo omejenega ali preprečenega dostopa do nobene izmed naštetih stvari¹⁰⁶, pa tudi delež tistih, ki imajo omejen ali preprečen dostop do nezaželene pošte¹⁰⁷.

Glede nadzora staršev pri otrokovi in mladostnikovi uporabi interneta pa nas je zanimalo tudi, katere izmed naštetih dejavnosti je otrokom in mladim dovoljeno početi, katere lahko počno zgolj z dovoljenjem ali nadzorom, kaj jim ni dovoljeno in ali obstajajo dejavnosti, za katere ni opredeljeno, ali so dovoljene ali ne.

Rezultati kažejo, da večini otrok in mladim starši na spletu dovoljujejo gledati video posnetke (74%), igrati igre (73%), uporabljati takojšnje sporočanje (67%), 65% otrok in mladih pa pravi, da jim starši dovolijo imeti lasten profil v socialnem omrežju. Nikoli straši ne dovoljujejo kupovati stvari na internetu tretjini (29%) otrok in mladih, enakem deležu nikoli ne dovolijo posredovati osebnih informacij drugim.

Rezultati kažejo, da kar pogosto stvari niso opredeljene kot dovoljene ali nedovoljene. Tako 29% otrok in mladih pravi da uporaba klepetalnic ni opredeljena, 27%, da starši nikoli niso opredelili, ali lahko posredujejo osebne informacije drugim, 23% jih to pravi za kupovanje stvari na internetu, 22% otrok in mladih pa pravi, da ni opredeljeno, ali lahko nalagajo fotografije, video posnetke ali glasbe za deljenje z drugimi.

¹⁰⁵ Razlike niso statistično značilne (sig > 0,05).

¹⁰⁶ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,05).

¹⁰⁷ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).

Tabela 58: Ali ti je vedno dovoljeno na internetu početi naslednje stvari? (n=668)

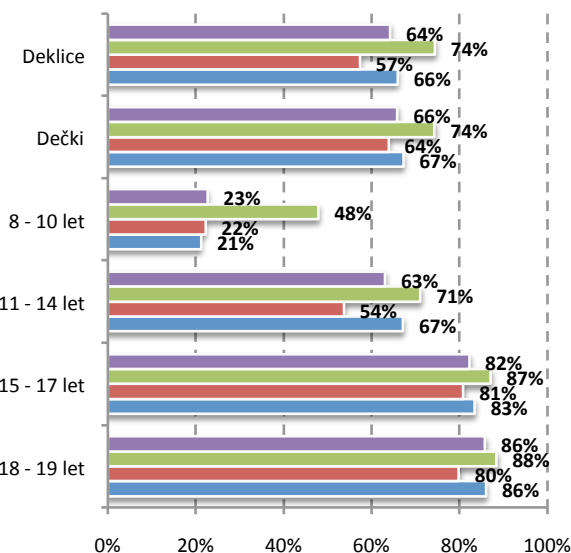
	Dovoljeno	Dovoljeno z dovoljenjem oziroma z nadzorom	Nikoli dovoljeno	Ni opredeljeno
Gledanje video posnetkov na internetu (npr. na YouTube)	74%	9%	5%	12%
Igranje iger na internetu	73%	11%	4%	12%
Uporaba takojšnjega sporočanja (Skype, MSN, itd.)	67%	8%	7%	19%
Imeti svoj lasten profil v socialnem omrežju (GlasujZame, Netlog, Facebook, Myspace, itd.)	65%	8%	8%	19%
Prenašanje glasbe, filmov ali programov iz interneta	60%	12%	9%	19%
Izpolnjevanje spletnih obrazce ali kvize	52%	11%	12%	25%
Nalaganje fotografij, video posnetkov ali glasbe za deljenje z drugimi	50%	11%	17%	22%
Uporabljanje klepetalnic	47%	9%	16%	29%
Posredovanje osebnih informacij drugim na internetu	32%	12%	29%	27%
Kupovati stvari na internetu	27%	21%	29%	23%

Poglejmo si, kaj je dovoljeno, še po spolu in starostnih skupinah.

Glede na spol večjih razlik ni opaziti. So pa zato razlike po starostnih skupinah.¹⁰⁸

Dovoljena uporaba vseh naštetih aktivnosti se povečuje s starostnimi skupinami. Tako ima lahko lasten profil v socialnem omrežju 23% najmlajših, med najstarejšimi pa je takšna velika večina, in sicer 86%.

- Imeti svoj lasten profil v socialnem omrežju (GlasujZame, Netlog, Facebook, Myspace, itd.)
- Gledanje video posnetkov na internetu (npr. na YouTube)
- Prenašanje glasbe, filmov ali programov iz interneta
- Uporaba takojšnjega sporočanja (Skype, MSN, itd.)

Slika 66: Kaj od tega ti je dovoljeno početi? (n=668)

¹⁰⁸ Razlike so statistično značilne (sig. < 0,001).